

Grammatica Arabica / [Thomas Erpenius].

Contributors

Erpenius, Thomas, 1584-1624.

Publication/Creation

Leyden : 'Off. Raphelengiana,', 1613.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/v28f3zqh>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

4.16.3.

U. LIII.

17/e

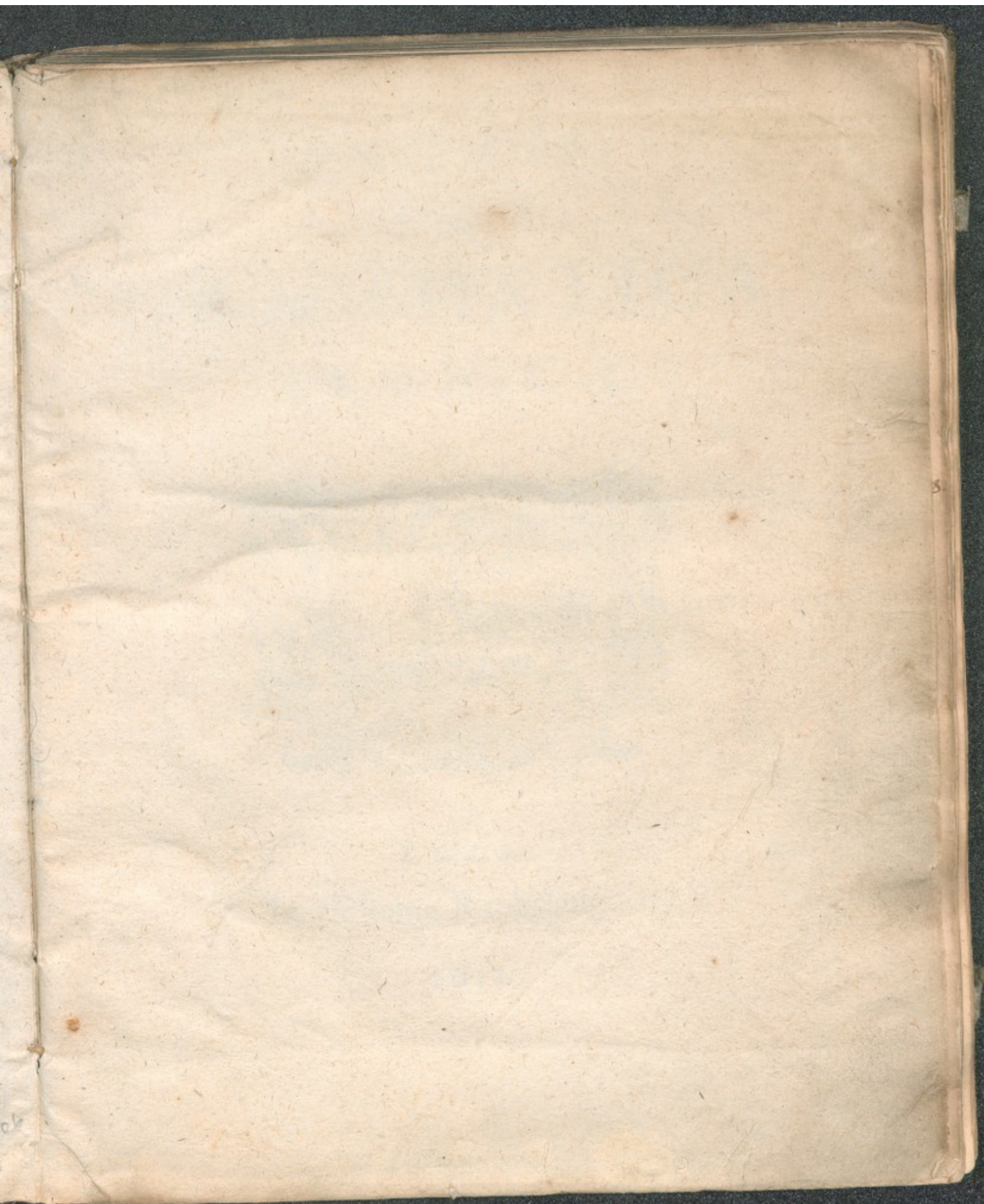
7198

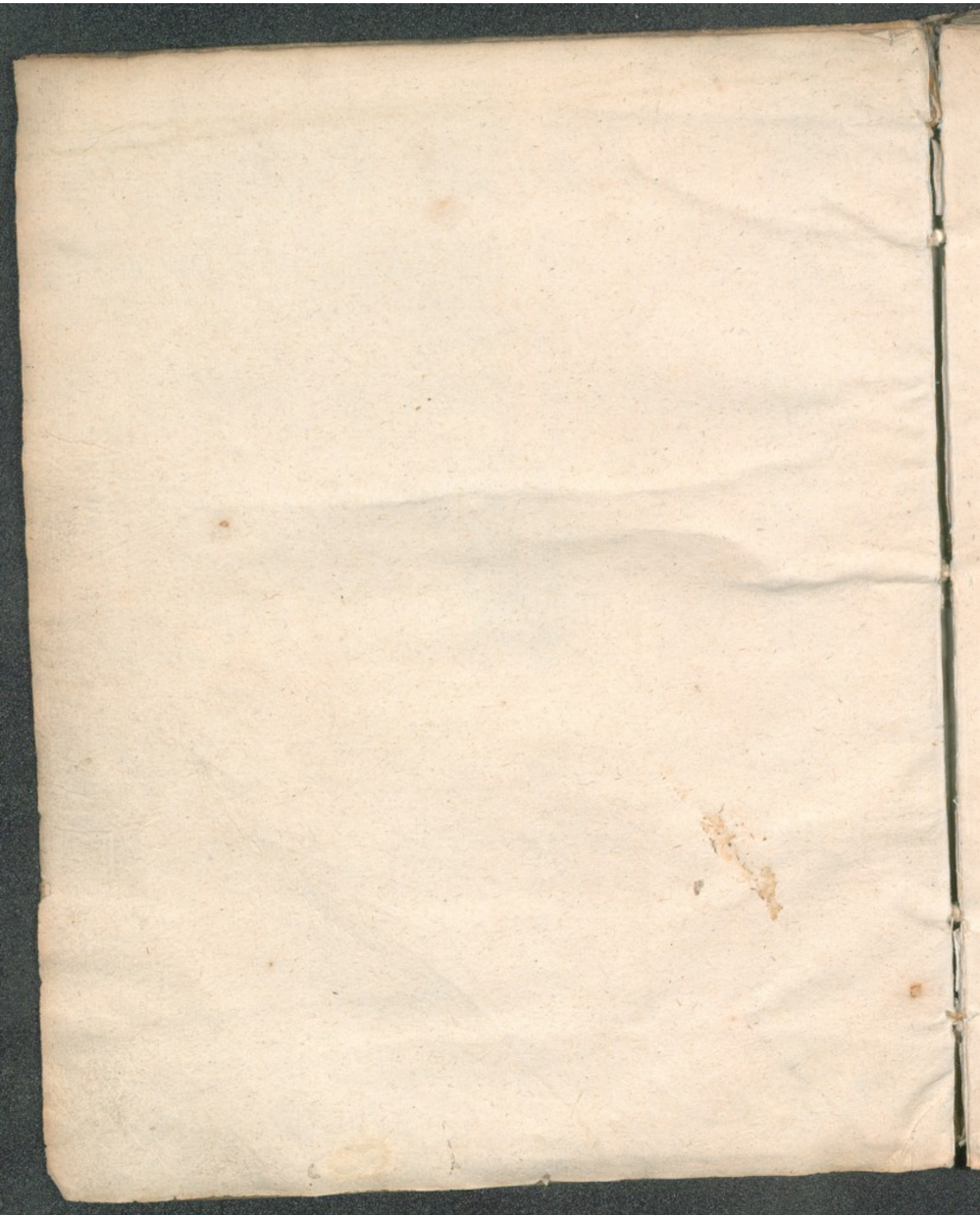

The Marquis of Stafford.

ERPENIUS, T.

8.
21-11-06
117

THOMAE
ERPENI
GRAMMATICA
ARABICA.

LEIDÆ,
In Officina Raphelengiana,

1613.

Noachus Gallotus

ען ק

היה מנה חלקי

וכן מה שהיה

הוא חלקי

הוא חלקי

הוא חלקי

THOMAS

16745

FRONT

GRAMMATICA

ARABICA

LEIDEN

In Officina Reprographica

1814

Nobilissimis Amplissimisq;
ADRIANO A MATHENES,
Equestris dignitatis viro,
Domino in Mathenes, Opmeer, &c.

ET
CORNELIO VANDER MYLE,
Equiti aurato,
Domino in Myle, Bleskensgrauw, &c.
Academiae Leidenfis Curatoribus:

NEC NON
Amplissimis Prudentissimisq; viris,
FRANCONI DVICK DE IODE,
NICOLAO HADRIANI A LEEVWEN,
IOANNI A BAERSDORP,
CASPARO A BANCHEM;
urbis Leidenfis Consulibus:

ET
Clarissimo Consultissimoq; viro,
NIC. A ZEYST, DD. Curat. à Secretis,
& Urbis Syndico,
Dominis suis plurimum colendis.

RES certa est, & quæ probatione non indiget, Nobilissimi Amplissimiq. Viri, Linguae Arabicae, quæ longè & antiquissima & elegantissima est, cognitionem summè vtilem & necessariam esse, tū ad illustrandam linguam Hebraeam & reliquas Orientales; tum ad intelligenda infinita, eaque eximia in omni genere scientiarum volumina, ab Arabibus, septingentis integris annis, quibus studia apud eos, per vniuersam ferè Africam & Asiam, & Europæ quoq. Regnum Hispaniam floruerunt, conscripta: tum ad restituendos nostris hominibus veterum Græcorū & Latinorum libros quamplurimos, qui apud Arabes integri extāt, apud nos verò aut perierunt, aut corrupti admodum & deprauati solum reperiuntur; tum ad intelligenda solidè, & confutanda pestifera impostoris illius & seductoris Ismaelitici, Machomedis inquam Mechani dogmata, quibus potissimam orbis Christiani partem miserè seductam & implicitam videmus; tum denique ad peregrinationes, & conuersationem cum populis plerisque Africanis & Asiaticis, apud quos vel in vsu vulgari est ea lingua, quales sunt Mauri, Numidæ, Egyptii, Arabes, Palæstini, Syri, & alii; vel eum saltem obtinet vsus, quem apud nos Latina, tum priuatim apud doctos, tum publicè in Ecclesiâ & foro, quales Turcæ, Persæ, Tartari, Indi, aliique: ita vt post natas linguas, nullius vnquam linguae vsus
tam

tam latè patuerit. Vnde viri eruditione & prudentiâ
 excellentes quamplurimi, diu optârunt vt lingua hæc
 à Christianis quoque excoleretur, & in Academiis
 eorum cum Latinâ, Græcâ, & Hebraicâ publicè do-
 ceretur, quod & olim in Viennensi Concilio decre-
 tum fuisse legimus: At quæ præterlapsis aliquot secu-
 lis regnârunt barbaries neglectusque literarum, id
 non permisere. Et superiori etiam seculo restitutio li-
 terarum Latinarum & Græcarum, & cultura quoque
 Hebraicarum, ingeniis quibusque excellentioribus
 tantum exhibuit negotii, vt de huius linguæ intro-
 ductione & culturâ seriò iis hætenus vix licuerit co-
 gitare. At nunc pulsatâ barbarie, & ad pristinum ferè
 nitorem linguis Latinâ & Græcâ reductis, & Hebrai-
 câ quàm foelicissimè quoque excultâ, hæc tandem
 quoque locum aliquem videtur nactura. Itali certè
 eius culturæ & promotioni seriò videntur intenti.
 Typographiam enim Arabicâ instructissimam, atque
 elegantissimam, ex qua iam libri aliquot insignes,
 toto orbe celebres, prodire, Romæ instituit GRE-
 GORIUS XIII. P. M. de quâ ornandâ & exercendâ,
 sollicitus quoque nunc esse videtur PAVLVS V. qui
 & nuper edicto sancit, *Vt in cuiuscunque ordinis & insti-*
tuti Regularium maioribus ac celebrioribus Studiis, præter He-
braica, Græca, & Latina lingua, Arabica etiam Doctores, qui
eam actu & diligenter doceant, habeantur. Gallos quoque,
 Anglos, & Germanos eadem de studiis Arabicis ex-
 colendis

& promouendis cura tenet atque sollicitudo: multi-
que inter eos sic satis feliciter incipiunt Arabicari.
Vestris autem, Viri Nobilissimi & Amplissimi, auspi-
ciis, studia quoque illa florescunt apud Belgas, in
Academia vestra, quam vobis Linguae Arabicae amo-
re impulsis, professione eius publica visum fuit in-
struere atque ornare. Ad quam cum me adsciueritis,
sperantes fore ut feliciter ei muneri praessem, omni
studio mihi puto contendendum esse, ne spem vestram
fallam. Vnde cum sciam haudquaquam feliciter lin-
guam hanc absque ope Grammatices doceri posse,
nec ullam hactenus à Christianis (nam ipsi Arabes
quàmplurimas habent, & exactissimas) euulgatam
esse, quæ Philarabum desiderio satisfacere possit; vi-
sum mihi fuit in lucem edere breue quoddam Gram-
maticalium præceptorum σύγγραμμα, quatuor ferè abhinc
annis, hortatu Clarissimi viri, eiusque linguae & stu-
diosissimi, & peritissimi ISAACI CASAUBONI, (cui
quantum habent, tantum debent Musæ meæ Arabi-
cæ,) in Gallia à me conscriptum; ac congestum partim
ex meis observationibus, partim ex ipsorum Ara-
bum scriptis Grammaticalibus, quorum copiam
habui ab amicis meis summis, ac Arabismi cultoribus
eximiis, STEPHANO HVBERTO, Christianissimi
Regis Medico, ac Literarum Arabicarum in Acade-
mia Parisiensi Professore Regio; GVILELMO BED-
WELLO, Anglo, &, cuius paullò antè memini,

ISAACO

ISAACO CASAUBONO; qui simul atque me, &
Arabicae linguae in me desiderium nouisse coepit, sta-
tim omnem mihi supellectilem suam Arabicam ultro
communicauit: utque Grammaticam meam, horta-
tu, ut iam dixi, eius conscriptam vidit, suo eam com-
probauit calculo, indefinenterque optauit, uti publi-
ci fieret iuris. Eam igitur nunc, politam nuperrime
à me nonnihil & auctam, quò spei vestrae quam de me
concepistis respondeam, faeliciterque & cum fructu
Arabum linguam doceam, typis euulgo; Vestraeque
Amplitudini Dedico & Consecro, tum ut mea erga
Vos gratitudinis & observantiae sit *τεκμήριον*, tum ut
Philarabis omnibus melius constet, editionem eius
Vobis, qui huic me muneri praefecistis, acceptam esse
referendam: Vosque vehementer etiam atque etiam
rogo, ut leuidense hoc munusculum, studiique mei
Arabici primitias aequi bonique consulatis. Valete:
Academiaeque & Reip. diu viuite incolumes. Leidæ,
decimo tertio Calend. Septemb. anno à nato Messia.
M. D. C. XIII.

*Ampl. Vestrae
addictissimus*

THOMAS ERPENIUS.

AD LECTOREM.

RATIONEM operis, studiose lector, nullo negotio intelliges. hoc unum monere te solum est visum: cum plures concurrunt voces Arabica nullâ vocalâ, aut distinctione Latinâ separata, initium lectionis ab eâ faciendum esse, quæ Latino more ultima foret: alioqui inchoandum esse ab illâ dictione, quæ vocalam Latinam et, aut similem, vel distinctionem commatis, aut aliam post se habet. Errata inter excudendum commissa ad calcem operis annotata inuenies: ea velim, antequam ad lectionem eius te conferas, diligenter corrigas. Vale, & primitiis hisce studii nostri Arabici feliciter frui: certusque esto, mediocrem si adhibeas diligentiam, paucis admodum mensibus, auxilio huius opusculi nostri omnem te Arabica lingua difficultatem superaturum; sancteque affirmaturum, Linguarum omnium nobiliorum hanc esse facillimam.

I

THOMÆ ERPENII
GRAMMATICAE ARABICAE
Liber Primus,
DE
ORTHOGRAPHIA.

CAPVT PRIMVM
De Literis.

ARABVM literæ consonantes sunt XXVIII: quarum nomina, ordinem, & figuras cum suis potestatibus sequens tabella exhibet.

Ordo.	Nomen.	Potestas.	Figura.			
			in fine di- ctionis,		extra finem diſtionis,	
			annexa preced.	non anne- xa preced.	annexa præ- cedenti.	non annexa precedenti.
1	Eliph ^ا الف	Spiritus lenis Græco- rum, & Hebræorum.	ا	ا	ا	ا
2	Be. ^ب باء	B.	ب	ب	ب	ب
3	Te. ^ت تاء	T.	ت	ت	ت	ت
4	Tſhe ^ث ثاء	T blaſum.	ث	ث	ث	ث
5	Gſim. ^ج جيم	G Gallorum ante e & i.	ج	ج	ج	ج
6	Hha. ^ح حاء	h Hebræum, id eſt, du- plex H ex imo pectore protractum, H, HH.	ح	ح	ح	ح
7	Cha. ^خ حاء	Ch ſeu χ Græcorū cum raſione gutturis.	خ	خ	خ	خ
8	Dal. ^د دال	D.	د	د	د	د
9	Dſhal. ^ذ ذال	D blaſum.	ذ	ذ	ذ	ذ

THOMAE ERPENII

10	Re.	ر	R.	ر	ر	ر	ر
11	Zc.	ز	Z, aut S inter duas vocales.	ز	ز	ز	ز
12	Sin.	س	S initio dictionis, aut postconsonantem.	س	س	س	س
13	Sjin	ش	Sj Belgarum, ch Gallo- rum, Sch Germanorū, & Sh Anglorum.	ش	ش	ش	ش
14	Tfad.	ص	TS, sed ita vt S magis quàm T audiat.	ص	ص	ص	ص
15	Dshad.	ض	Idem blàsè.	ض	ض	ض	ض
16	Ta.	ط	T in gutture pronuntia- tum.	ط	ط	ط	ط
17	Dsha.	ظ	Idem blàsè : vix differt	ظ	ظ	ظ	ظ
18	Ain.	ع	Hebr. difficilima litera.	ع	ع	ع	ع
19	Gain.	غ	G in gutture pronuntia- tum.	غ	غ	غ	غ
20	Fe.	ف	F.	ف	ف	ف	ف
21	Kaf.	ق	K in gutture pronuntia- tum.	ق	ق	ق	ق
22	Kcf.	ك	C ante a o u, id est K in anteriori parte oris.	ك	ك	ك	ك
23	Lam.	ل	L.	ل	ل	ل	ل
24	Mim.	م	M.	م	م	م	م
25	Nun.	ن	N.	ن	ن	ن	ن
26	Waw.	و	W nostrum, Germani- cum, Anglicum.	و	و	و	و
27	He.	ه	H.	ه	ه	ه	ه
28	lc.	ي	Heb. id est J consona, quam caueat Galli suo more pronuncient. is enim sonus rē est.	ي	ي	ي	ي

De Nominibus literarum.

NOMINA hæc *ⲡⲉⲭⲱⲛⲁ* sunt, vt apud nos Be, Ce, El, Em, Ix, Zeta, &c. quòd si quædam aliud etiam significant, casu sunt æquiuoca. Declinantur autem Arabibus more reliquorum nominum, vnde terminationem *on* in nominatiuo adsciscunt, quam ego breuitatis causâ Latinè non expressi, vt ipsi quoque Arabes in recitatione Alphabeti sui eam negligunt. Elif etiam *Hamze* vocatur: ratio post patebit.

De Ordine.

ORDO iste nunc apud vniuersos Arabes in vsu est, nisi quod nonnulli *ⲡⲉⲭⲱⲛⲁ* postponunt, & Mauri plerique paulo alium malunt vsurpare, quem decem fictis vocabulis in hunc modum repræsentant.

ⲡⲉⲭⲱⲛⲁ	ⲁⲃⲉ
ⲃⲉ	ⲁⲃⲉ
ⲃⲉ	ⲁⲃⲉ
ⲃⲉ	ⲁⲃⲉ
ⲃⲉ	ⲁⲃⲉ
ⲃⲉ	ⲁⲃⲉ

Olim Hebræorum ordo obtinuit, sex illis asperioribus, quas hi non agnoscunt, ad finem adiectis; cumque hisce vocibus artificialibus exprimunt.

ⲡⲉⲭⲱⲛⲁ	ⲁⲃⲉ
ⲃⲉ	ⲁⲃⲉ
ⲃⲉ	ⲁⲃⲉ
ⲃⲉ	ⲁⲃⲉ
ⲃⲉ	ⲁⲃⲉ
ⲃⲉ	ⲁⲃⲉ

De figuris literarum.

SEPTEM scripturæ Arabicæ reperiuntur genera, quorum

Primum & potissimum est نسخي *Nischi*, quo Alcoranus vulgò apud illos solet scribi, apud nos autem libri excudi.

Secundum ثعلبي *Taalik*, quo Persæ vtuntur, quique ad *Nischi* se habet vt typi Hebræi Henrici Petri ad typos Plantinianos aut Bombergianos.

Tertium ديواني *Diwani*, quod in forensibus & quotidianis negotiis Turcæ vsurpant, maximè cum Turcicè scribunt, habetque se ad *Nischi* vt *Masket* Hebræorum ad scripturam Assyriacam. Ad huius scripturæ elegantiam pertinere videtur, quòd lineæ in progressu ascendunt, maximè versus finem: rarò enim quid hanc scripturam expressum videas in quo id non contingat.

Quartum قزمية *Kirma*, cuius vsus ferè tantum est in tabulis accepti & expensi Imperatoris Turcarum. hoc minùs attentè consideratum similis videtur esse scripturæ vulgari ludæorum quàm نسخي *Nischi*: literis enim constat exiguis, nec inuicem connexis.

Quintum est شكري *Sjulsi*, in titulis librorum & diplomatum adhiberi solitum, habetque se ad *Nischi* vt maiusculi illi characteres Latini, quibus librorum tituli apud nos excudi solent, ad characteres communes: literæ enim eadem sunt quæ *Nischi*, sed multò maiores & pinguiore, mireque elegantibus ductibus coherentes.

Sextum est ياقوتي *Iakuti*, & septimum راحبي *Rahani*, sic dicta ab auctoribus suis ياقوت & راحب qui ad maiorem scripturæ venustatem, vt sunt Arabes *καλλιγραφία* studiosissimi, peculiare quosdam literarum ductus & nexus suo quisque modo excogitarunt.

Hisce octauum addi queat *Mauritanicum*, quod satis multum à præcedentibus differt, quâ de re pòst nonnihil.

Nos typorum inopiâ primæ tantum scripturæ tanquam præcipuæ & primitiuæ, quæque cognitâ reliquæ nullo ferè negotio addiscuntur,
lite.

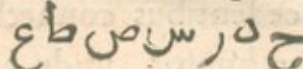
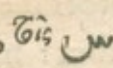
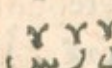
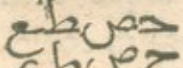
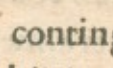
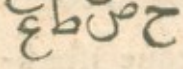
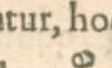
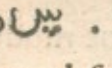

literales figuras proposuimus in tabula alphabetica, cuius prima columna primarias & quasi genuinas quæ in principiis dictionum adhiberi solent exhibet, reliquæ secundarias, quæ ex illis celerioris scriptiois & ornatus gratiâ deflectuntur, dum videlicet cum præcedentibus connectuntur, vel in fine liberiori quodam tractu protrahuntur, unde omnes post **أذّرر** quæ connexionem cum sequenti repudiant, ut initio pinguntur, nisi in fine protrahendæ sint. **ا** tamen **ا** subiungendum peculiare quiddam habet: nam aut separatim illi apponitur & quasi cadens includitur, sic **ا**, idque tum maximè cum **ا** præcedenti annectitur, aut cum illo in vnum coalescit hoc modo **اا**, quum **ا** non cohæret cum aliâ: atque istæ literæ sic coniunctæ nomine composito vocantur *Lamelis*, ac si vna essent; ut & quidam opinari videntur dum ultimæ alphabeti literæ eas præponunt; at malè.

Literæ autem separatim extra dictionem representandæ figurâ finali illigabili exprimuntur: ut, **ي م ل ب**.

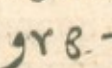

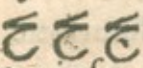
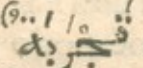
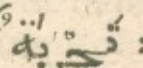
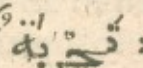
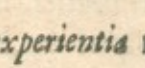
Variant interdum, in codicibus manuscriptis præcipuè, ut non omnes vno modo & æquè benè pingunt, figuræ nonnihil à suprâ positis; sed ea variatio tanta est, ut faciliè nec regulis comprehendere, nec typis representari possit: tu talia exemplaria nactus diligenti consideratione & cum his nostris collatione faciliè eas agnosces & observabis, etiam in omni scripturæ genere: essentialem enim ab his differentiam non habent, nisi quòd Mauri *Kaf* vno puncto supernè insigniunt, hoc modo **ك**, **ك** Fe verò, ut ab illo differat, suum apicem subiiciunt, in hunc modum **ك**: quâ quidem notâ certò dignosces codices eorum ab iis qui in Oriente exarati sunt.

Orientales autem pro triplici puncto **ش** lineolam interdum adhibent hoc **س** aut hoc **س** modo. Vtrique compendii gratiâ omitunt subinde puncta illa *شاعنة*, quibus solis figuræ quædam diuersarum literarum distinguuntur, ut **ق ف خ ح ج ث ت ب** unde

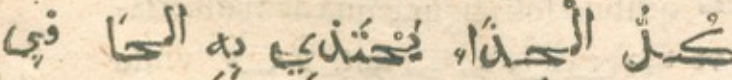
scriptura exurgit lectu & intellectu difficillima: parum est quod interdum in vnâ & alterâ literâ negligentur quæ absque iis facile agnoscitur, vt in le finali hoc modo scripto, quod passim accidit.

Plerumque tamen puncta illa *مغفرة* solent adici, quin & iis figuris quæ illorum absentia ab aliis discernuntur, scilicet quædam interdum apponi notæ significantes debitam punctorum absentiam, quidem supernè istæ hoc modo reliquis verò infernè similes illis aliæ minori vt plurimum formâ, sic . Idem subinde contingit, cui & eadem de causa interdum tria puncta subiiciuntur, hoc modo . Ita He finali aliud superponitur in hunc modum indicans absentiam punctorum quibus interdum insignitur, de quo postea. Hæc tamen hodie rarò & non nisi in accuratissimè scriptis obseruantur.

Figurarum in dictione, & dictionum in lineâ ea est consequutio quæ Orientalium ferè omnium, à dextrâ scilicet sinistram versus.

Pleraque autem figuræ basi lineæ incumbunt, nec vllæ infra eam deprimuntur præter & itemque finales protractas, vnde annexæ literis quæ ductum suum in basi lineæ terminant, ne ipsæ deprimantur, eas cumque iis sæpè alias connexas eleuant: vt *colloquens,* sic: *experientia non* *remotio, &c.*

Quæ autem vnus sunt dictionis, iustè à se inuicem separatæ sunt, nec nimis magnis distantis aut vinculis se mutuo consequuntur, nisi lineæ quantitas obstat: dictio enim in fine eius scribenda si satis loci non reperiatur, admittit inter inconnexas grandius spatium, ac inter eas in duas partes secatur, quarum prior lineam reliquis adæquat, posterior in margine ponitur, hoc modo.

 Omni calceo calceatur supponit

Crebrò

Crebrò tamen priori superponitur, sic

قَب الْحَيَا يَمْنَعُ الرِّزْ Verecundia prohibet largitionem.

Interdum initio sequentis lineæ collocatur, quod perpetuò obseruant libri typis excusi. Si autem dissectionem istam dictio aliqua commodè non admittat, tota initio sequentis lineæ reseruatur, & ad lineæ complementum præcedentis dictionis vinculum aliquod producitur in hunc modum:

فِي الْبَدْ كَانَ الْكَلِمَةُ وَالْكََلِمَةُ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ
وَاللَّهُ هُوَ الْكَلِمَةُ كَانَ هَذَا قَدْ يَمَّا ع ن ن د
اللَّهُ

In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum, erat hoc æternum apud Deum.

Quæ vinculi productio in principio aut medio lineæ etiam interdum adhibetur ornatus gratiâ, maximè in rito illo:

مِ الْكَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
In nomine Dei miseratoris misericordis.

Dictionum à se inuicem distantia maior quàm quæ est literarum vnius dictionis in manuscriptis vix obseruatur, quòd fines earû figuris literarum finalibus vt plurimùm facillè cognoscantur: At periodorum sic satis magna ferè adhibetur, quin & notis hisce & * * * . . & similibus, itemq. & & fines earû non rarò indicantur, quæ tamen necessitate aliquâ urgente periodi membris distinguendis inseruiunt: particulares enim distinctionum & certarum orationis qualitarum notas extra Alcoranum non facile est reperire: at in eo ط minio voci supernè adscriptum periodi finem, aut colon designat, vt ح hypocolon, & comma, nisi, quòd malim, hoc vnionis potius quàm distinctionis notam esse statuas: triplex autem punctus crassus & caudatus hoc modo . . , & in quibusdam exemplaribus vnus solum sic . , rhythmici nota est, non.

non distinctionis, etsi rhythmo sententiæ non rarò terminantur. Atque hæc diabolico illi libro peculiaria sunt, ut alia pleraq., de quibus aliàs. Ait Theseus Ambrosius • commatis, : coli, . hypocoli, : interrogationis, : responsionis, & : periodi apud Arabes notas esse: sed fides sit penes auctorem.

Πάρεργον.

Solent Arabes Christiani & Iudæi odio Mahomedanorum pleraque sua quæ ad religionem spectant scripta Arabica alio caractere consignare, illi quidem Christiano, id est Syriaco, hi verò Iudaico, id est Hebræo. Ac tum literas ض & ط more Arabum formant ab affinium figuris appposito puncto in hunc modum خ & غ à Caf & Gimel, Iudæi quidem superscripto raphe, hoc modo כַּ & גַּ, quibus א est ח & כ : Syri verò subscripto puncto, sed soli Caf, sic ܥ, nam Gimel manet nudum, cui ut representet ܥ punctus inscribitur, hoc modo ܥ. Literis autem ܐ & ܐ exprimendis Syri ܐ & ܐ id est figuras ܐ & ܐ nullo constituto discrimine etiam adhibent: secus Iudæi, qui has cum daghes, sic ܐ & ܐ, illas cum raphe, in hunc modum ܐ & ܐ, exprimunt, ut tale sit utrorumque alphabetum Arabicum.

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع ف ق ك ل
 م ن ه و ی ک ح ط ز س ش ص ض ط ظ ع ف ق ك ل
 م ن ه و ی ک ح ط ز س ش ص ض ط ظ ع ف ق ك ل
 م ن ه و ی ک ح ط ز س ش ص ض ط ظ ع ف ق ك ل

unde scriptura exsurgit huiusmodi:

يا نفسي باركي الرب وكل احشائي فليتنسبح اسمه
 القدوس يا نفسي باركي الرب ولا تنسي كل جواه
 لانه غافر جميع اثامك ومشفني كل اسقامك ومنقذ من
 ال-

ما نكتبه داوود الكتيبة هذا اسمها فكتبه اسمها
 الكتيبة ما نكتبه داوود الكتيبة هذا اسمها فكتبه اسمها
 ما نكتبه داوود الكتيبة هذا اسمها فكتبه اسمها
 ما نكتبه داوود الكتيبة هذا اسمها فكتبه اسمها

De Potestate figurarum.

De solis ☉ & 8 pauca quædam hîc addenda sunt: eæ enim valorem suum interdum mutant: 8 quidem in eum qui est π ☿, in cuius indicium huius puncta supernè assumit hoc modo π : quod in finibus nominum tantùm accidit, ad genus fœmininum aut plurale designandum, ut pòst fiet manifestum.

⊙ autem vocali destitutum, positumque immediatè ante aliud ⊙

pro كَيْ يَصْرُفْ finis, si cum aliis coniunctum, vel primæ, vt
 pro كَافِي هَادِي يُدْعِ عَلَيْهِمُ صَادِقٌ Efficax (scilicet est Deus,) Director (fidelium,) manus eius (sustineat omnia,) sciens (omnia,) verax (in promissis suis.) vel alii, puta primi vocabuli primæ, medii mediæ, vltimivltimæ, vt
 أَنَا اللَّهُ أَعْلَمُ آتَمٌ عَزَّوَجَلَّ super eo sit pax: عَزَّوَجَلَّ pro السَّدَامُ عَزَّوَجَلَّ
 Ego Deus sum sapientissimus.

De diuisionibus literarum.

DIVIDUNTUR hæ literæ multifariam, ratione scilicet pronuntiationis, roboris, affinitatis, officii, & societatis.

Ratione pronuntiationis: in Gutturales, quæ nullum certum linguæ
situm aut labiorum motum requirunt, sed in ipso guttore efforman-
tur, suntque **أَخْخَعَة**

Labiales, quæ labiorum operâ pronuntiantur, بِمُف.

Palatinas, quæ efferruntur mucrone linguæ inferius palatum tangente, & interiori eius parte superius palatum pulsando sonos distinguente, & sunt *جيفك*.

Dentales, quæ præferuntur mucrone linguæ tangente superiores dentes, vel infernè **خَذَّط**, vel internè **رُدْطَلَن**.

Linguales, quæ proferuntur mucrone linguæ superius palatum mobiliter tangendo, suntque ر ر ش ض ط ظ. Hæ vnâ cum dentalibus Solares vocantur, vt reliquæ omnes Lunares.

Ratione roboris diuiduntur literæ in Debiles, quæ inter pronuntian-
dum interdum enervantur, sonoque proprio amisso alii inferuiunt,
quales sunt tres اوي; & Robustas, quibus id non accidit, quales reli-
quæ omnes.

Ratione affinitatis, in Permutabiles, quæ facile inuicem commutantur, quales eæ ferè omnes sunt quæ eiusdem sunt organi, maxime. &

٤٠, item.

ظ, itemque Debiles **أوي** & Inpermutabiles, quæ non permutantur inuicem, vt pleræque aliæ.

Ratione officii, in Radicales, quæ radicem ipsam seu thema perpetuò constituunt, quales sunt **حُذْذُ رُزْشُ ضُصْطُ طُعْغُفُ**, & Seruiles, quæ deriuatis formandis, & accidentibus radici inducendis non raro inseruiunt, quales reliquæ: quin & **طد** etiam interdum pro **ت** feruili veniunt. sed de his postea.

Ratione societatis, in Compatibiles, quæ mutuò se in eadem dictione consequi possunt, & Incompatibiles, quæ coniungi recusant.

Incompatibiles sunt

Gutturales **حُفْجُ** interdum tamen **ع** & **م** subiungitur. **ب** & **ق**. At Nun ante Be sonum **ن** Mem induit, vt iam monui.

ث & ت

ظ ط ض ص س & ث

ك ق غ & ج

ك ق ظ & خ

د & ذ

ظ ط ض ص & ذ

ل & ر

ظ ط ض ص & ز

ض ص & س

ض & ش

ظ ط ض ص & ص

ظ ط & ض

ك ظ & ط

ق غ & ظ

ك ق & غ

ك & ق

ل ن, si voculam

exceperis.

At seruiles his inclusas vt radicem constituentes accipio: actu enim

B. 3

cum

cum seruiunt, cuilibet literæ adiungi possunt. vt, *تَتَيَّنْتُ* argento, *دَفِضْتُ* confirmabis, *لَرَبِّ* domino, *كَقَوْلِكَ* vt si dicas, &c.

Duæ quoque similes initio dictionis quam rarissimè concurrunt, nisi prior seruiat. Et *و* vocali destitutum in medio dictionis raro ponitur ante literas *لَوُمِير*. *د* autem carens vocali, etsi interdum scribitur ante *ت*, nunquam tamen pronuntiatur; quâ de re cap. 4.

Reliquæ omnes Compatibiles sunt, quamuis aliæ aliis sæpius coniunguntur.

Huius obseruationis vsus est ad ea scripta quæ punctis essentialibus consonantium destituuntur melius legenda, corrupta restituenda, ambigua determinanda, & denique vocabula Arabica à Barbaris discernenda.

C A P V T T E R T I V M.

De vocalibus.

CONSONANTES ex claustris oris educuntur à vocalibus, quarum tabella hæc est.

Nomen.	Figura.	Potestas.
Phatha <i>فَتْحَة</i>	<i>ب</i>	Nunc <i>a</i> purum & clarum, vt in <i>amabam</i> , nunc cum <i>e</i> mixtum, id est <i>æ</i> Græcum vt multi id nunc pronunciant.
Dshamma <i>ضَمَّة</i>	<i>ب</i>	Nunc <i>u</i> purum & clarum, nunc cum <i>o</i> mixtum, id est <i>o</i> obscurum.
Kesre <i>كَسْرَة</i>	<i>ب</i>	<i>i</i> simplex.

Literam *ب* singulis adieci, vt vnâ operâ situm earum docerem, quo solo prima & vltima discernuntur: vtraque enim lineola est, apud Orientales quidem à dextra sinistram versus descendens, vt tabula eas exhibet, apud Occidentales verò prorsus iacens, hoc modo *ب* *ب*. Quare interdum perpendiculariter pingatur in hunc modum *ب* post fiet manifestum.

Valeat

خَلَقَ اللَّهُ الْعَالَمَ وَكُلَّمَا فِيهِ وَهُوَ لَا خَلِيفَ مِنْ أَحَدٍ ^{ut}

exemplum esto: *إِنْ كَانَ اللَّهُ مُعْنًا مِنْ يَكُونُ عَلَيْنَا*

Accidit his vocalibus Productio & Nunnatio.

Phatha sonet *a* circumflexum seu longum, quomodo nostrates pronuntiant *ae*, exempli gratia *maer* / *daer*.

Kesre i circumflexum seu longum, ie nostrum, vt niet/riet.

Phatha quidem ا, vt قار, K ã R.

Dśhamma verò و، vt قور، Kūr.

Kesre autem قير, vt قير, Kīp.

Exuunt enim in tali statu literæ istæ potestates suas, (vnde vulgò dicuntur quiescere) & naturam vocalium præcedentium induunt, cùmque iis in vnam longam coalescunt.

Nunnatio est additio soni Nun ad sonum earum, ita ut sonent *an*, *on*, *in*, sintque syllabæ inversæ potius quàm vocales: quod accidit his tantum ad extremas nominum literas; eiusque in scriptura indicium est duplicatio figuræ, hoc modo, **ب** vel **ب**, **ب** vel **ب**; quæ

quæ sonant *بُنْ, بُنْ, بُنْ, ban, bon, bin*: unde & Nun quod in iis includitur conditionibus illis mutationis subiectum est, quibus *نْ* subiectum esse dictum est capite primo. autem nisi ponatur supra *ه*, aut *و* pro *ل* positum, assumit post se *ل*, hoc modo *بْ*, absque ullo soni augmento. Et ⁶⁹ compendii gratia non rarò sic pingitur *بْ* ⁹ ⁹.

CAPVT QVARTVM.

De syllabis, ubi de Gjezm & Tesdid.

Ex consonantibus & vocalibus consurgunt Syllabæ, ita vt in pronuntiatione consonæ vocales semper præcedant: nulla enim syllaba Arabica à vocali inchoatur, aut eâ solâ constat. suntque puræ vel mixtæ.

Pura est quæ constat vnâ solâ consonante & vocali, eaque vel breui, vt *بْ* *بْ* *بْ*, vel longâ, vt *بَا* *بُو* *بِي*, velut in *فَصْرُونْ* *فَاصِرِينْ*

Mixta, quæ duabus cōsonantibus vocali vnâ copulatis, vt *بَلْ* *بُلْ* *بِلْ* (quo pertinent literæ cum vocali nunnatâ vt *هْ* *وْ* *يْ*) vbi vides vltimam literam hac notâ (°), quæ tamen non rarò imperfectè sic (°) vel sic (°) pingitur, supernè insigniri, cuius nomen est *جزم* *Gjezman*, officium verò indicare eam cui superponitur literam syllabam mixtam constituere, & cum præcedente vocali copulari. Inuenies quidem eam etiam literis *اوي* quiescentibus subinde appositam, vt *فَاصِرِينْ* *فَصْرُونْ*, sed minus benè, vt præter rationes quæ adferri queât, correctissima Alcorani exemplaria eam istis locis non habentia abundè confirmant. Sed nec *ل* in fine dictionis post *و* quiescens id agnoscit, quia nullum sonum auribus exhibet, vt *فَصْرُوا* non verò *فَصْرُواْ*.

Secunda syllabæ mixtæ litera compendii causâ inter scribendum non exprimitur, cum immediatè post se habet aliam sui similem, sed

sed per figuram quandam sequenti appositam commodè repræsentatur, cui figuræ nomen est **تشديد** *Tesdid*, forma, ista (°), situs, supra literam, Occidentalibus tamen etiam hac forma (ˆ) subjicitur, sicut hac (˘), & hac quoq. (˙) subinde, superponitur: vt, **نَزَلَ**, **نَزَلْ**, **نَزُلْ**, **نَزُلْ**, pro **نَزُلْ**. Duplicat itaque figura ista literam suam, ac omnibus omnino consonantibus communis est, excepto **ح**, quod vt consonans vocali destitui nequit.

Est autem Tesdid duplex, Necessarium & Euphonicum.

Necessarium est, quod adscribitur literæ immediatè antè se vocalem habenti: vt in exemplis allatis.

Euphonicum verò, cuius litera ante se habet consonam vocali destitutam, quæ Euphoniæ causâ in ^{Pronuntiatione} scriptura pericens sequenti similem in locum suum substituit.

Estque Commune vel Initiale.

Illud est quod supra mediam vel vltimam dictionis literam ponitur.

Estque Deltale vel Lambdale.

Deltale adscribitur literæ **ت** post **د**: vt **وَجَدْتُ** *wagjatto*, inueni: **حَمَدْتُمْ** *hamattum*, laudastis.

Lambdale apponitur literis solaribus post **ل** articuli **أل** ò **ال** *to* nominibus præfixi: vt **الرَّبُّ** *errabbo*, ò *xo'eioe*, **الَّذِينَ** *eddino*, ò *xeloi*, **اللَّهُ** *allaho*, ò *Θεός*: in quo tamen vltimo litera in prioris locum supposita ab ea non differt. Sic Latini pro adtollo dicunt attollo, pro conripio corripio, pro conligo colligo, non pingentes literam euphonicè mutatam: alioqui scriberent adttollo, conrripio, conlligo: secus Arabes cōfusionis euitandæ gratiâ. **ل** tamen articuli non rarò omittitur, cùm solaris eam sequens **ل** quoque est, ad compendium & scripturæ elegantiam: vt **الَّذِينَ** pro **الَّذِينَ** *الَّذِينَ*, ò *φλδξ*: quod ob frequentem vsum perpetuum est in pronomine relatiuo **الَّذِي** *alldi* cuiusque fœminino **الَّتِي**, & plurali masc. **الَّذِينَ**, (nunquam autem in reliquis casibus

Statum motus obtinet cum vt consona propriâ vocali mouetur: vt

Mutatur autem Elif mobile in *ʾ* vel *ي* appposito hamze in mutationis illius indicium : secundum hos canones.

At particulae inseparabiles, **كَل** dictionibus praefixae
non censentur † in medium collocare: ut **لَا** patri, **أُمُّ** an mater? ut plurimum?

C 2

Elif

III. Elif mobile post phatha ante l̄ quiescens sæpe in و mutatur, sed non adscripto hamze: vt ^{أَوَادِم} *homines*, pro ^{أَأَادِم} *celi* ^{سَمَاوَات} pro ^{سَمَاَات} *adiuantes*, pro ^{فَأَاصِر}.

Atque hæc de statu motus *τ̄* l̄: statum quietis obtinet cum in medio vel fine propria vocali destituitur, vt ^{كَافَا}: id enim absque eius quiete fieri nequit, quippe quæ consonantis nihil habere potest nisi vocalem possideat.

Quiescit autem post Phatha, cum quo vocalem longam constituit: vt ^{قَالَ} *dixit*, quæ magis etiam producitur hac figurâ ^{مُدَّة} *Medde* dicitur, superscriptâ, quoties sequitur hamze, vt ^{قَائِل} *aqua*, ^{قَائِل} *di-*

cens: ac breuitatis causâ tunc interdum non pingitur, vt ^{أَوَّلِيكِي} pro ^{أَوَّلِيكِي} *illi*, quod passim occurrit: sicut l̄ nunquam compâret cum

Canones
de Elif
quiesce-
re.

I.

phatha præcedens in quo quiescit, alterius elif est, vt ^{أَمَّنْ} pro ^{أَمَّنْ} *credidit*, secundum hanc Regulam. Elif quiescens post elif phathatum, excidit. quo casu, vt phatha istud sciatur longum esse, apponitur in accutè scriptis medde, hoc modo, ^{أَمَّنْ}, ipso phathâ non rarò omisso, ita vt medde pro eo & subintellecto l̄ adeoque pro a longo veniat: vt ^{أَمَّنْ}

pro ^{أَمَّنْ}. quædam tamen Alcorani exemplaria, eaquæ correctissima, contenta sunt figurâ *τ̄* phatha perpendiculariter positâ, sic ^{أَمَّنْ} vel ^{أَمَّنْ}: quomodo & illud frequentissimè exhibent ante elif quiescens expressum, vt ^{مَالِكِي} *rex*, ^{سَمَا} *calum*: sicut Kesre ante ^ي expressum hoc

II. modo, vt ^{دِين} *iudicium*. Post dshamma autem & kesre vocali destitutû, quo comodè quiescat, degenerat in literâ iis homogeneâ, post dshamma in و, post Kesre in ي, adscripto ^{l̄} si elif naturâ suâ est mobile: vt ^{قَاتِل} pro ^{قَاتِل} *occisus est*, ^{يُؤْمِنُ} pro ^{يُؤْمِنُ} *credit*, ^{إِيْمَنِي} pro ^{إِيْمَنِي} *immo*

^{قَاتِل} pro
Cingo

^{قَاتِل}

Tria itaque in vniuersum sunt *τ̄* hamze officia.

1. Ap-

2 Vice elif mobilis post aliud elif aut gjezin venire: vt $\text{C}^{\text{a}} \text{T}^{\text{o}}$ aqua,
 $\text{A}^{\text{u}} \text{I}^{\text{u}}$ interrogat.

کری نثر

Notandum autem est *elif* naturâ suâ mobile cum quiescit propriâ formâ post *phatha*, vel vicariâ post *dsham* vel *kesre*, assumere posse *gjezm*, contrâ atque in literis quiescentibus fieri debere supra dictum est : *vr يَامْلُ يُؤْمِنُ اِيْمَلْ* : idque propterea quod non simpliciter quiescit seu vocalem longam constituit, sed locum etiam occupat literæ quæ syllabam mixtam constitueret, atque adeò *gjezm* necessario haberet, si robusta esset.

Tertius status $\tau\delta$ | est Vnionis, quo nec mouetur, nec quiescit, sed vocali propriâ abiectâ omnem sonum amittit: quod ei solum accidit interdum in principio dictionis, cum habet post se gjezm, & ante se vocalem sexuilis præfixæ vel vocabuli immediatè præmissi, cum qua gjezmata eam sequens in syllabam vnam coalescit: in cuius coalescentiæ indicium hæc figura رأس quæ *Wesson* id est *unio* vocatur, supernè appingitur: vt رأس الإنسان *râsulinsâni caput hominis*, pro رأس الإنسان *râsulinsâni: bilinsâni in homine* pro رأس الإنسان *bielinsâni*. Vesson autem non rarò omittitur, quòd absentia vocalis $\tau\delta$ | dictam vnionem satis indicet.

Est autem tale Elif triplex:

Verbale, idque Imperii, id est formatium Imperatiui, vt ^{أَضْرَبُ} *adjuua*
^{أَضْرَبَ} *verbera*: vel Characteristicum in præteritis imperatiuis & infi-
 nituius pentagrammatorum & hexagrammatorum vt ^{اجْتَمَعَ} *congre-*
gatus est, ^{اجْتَمِعْ} *congregare*, ^{اجْتَمَاعًا} *congregando*, ^{اسْتَطْعَمَ} *cibum petiit*,
^{اسْتَطْعِمْ} *cibum pete*, ^{اسْتَطْعَامًا} *petendo cibum*.

Nominale in subiectis nominibus.

^{اسْمٌ} *nomen*, ^{امْرُؤٌ} *vir*, ^{ابْنٌ} *filius*, ^{ابْنٌ} *idem quod* ^{ابْنٌ} *idem quod*
^{اِسْتِ} *nates*, ^{امْرَاةٌ} *mulier*, ^{ابْنَةٌ} *filia*, ^{اِيْمَنٌ} *iuramentum*,
^{اِثْنَانِ} *duo*, ^{اِثْنَيْنِ} *duo*,
^{اِثْنَانِ} *vel* ^{اِثْنَيْنِ} *due*.

Articulare, articuli ^{ال} *al*, ^ا *a*, ^{هـ} *h*, ^و *w*, quò pertinet relatiuum in ^{الَّذِي} *&*
 casibus eius.

In hisce enim omnibus ^ا initiale vocali sua priuatur cum sententiam
 non inchoant, aut ante se assumunt literas seruiles: quin hoc casu ipsum
 etiam *elif* non raro excidit, vt ^{بِسْمِ} *pro* ^{بِسْمِ} *in nomine*: quod perpe-
 tuum est in articulo ^{ال} *al* quoties ^ل *seruile* præfigitur: vt ^{لِذَرْبِ} *pro*
^{لِلرَّبِّ} *domino*, ^{لِلّٰهِ} *pro* ^{لِلّٰهِ} *Deo*.

Hactenus de *Elif*: ^و & ^ي *duos tantum agnoscunt status*, *Motus*
 scilicet & *Quietis*. statum motus obtinent cum more consonantium
 mouentur vocali, vel propriâ, vt ^{يَدٌ} *jedon manus*, ^{وَدٌ} *waddôn amor*,
 vel alienâ, consonantis scilicet præcedentis vt ^{اَوٌ} *aw vel*, ^{اِيٌ} *ei id est*:
 quietis autem, cum propriâ vocali destituta quiescunt in præcedente
 homogeneâ, vt ^{قِيلُوا} *dicti sunt*.

De ^و notandi canones sequentes.

gief.

Canones و

giefmatum post Kesre in ي mutatur: vt قول pro قيل. sed si con-
tingat Kesre illud poni sub ا vnionis, & excidere post literam quæ Kes-
re non habet, ي quidem in scripturâ manet, sed in pronuntiatione و
reducitur: vt ab ايجل time, quod scribitur pro اووجل, fit فاجل
time, quod pronuntiatur fawgjal, ac si scriberetur فاووجل
ياوجل pronuntiatur, la ragjulgjal, ac si scriberetur ياروجل
اووجل O tu vir time.

Sicuti econtrariò cum excidit dsham ab elif vnionis post kesre, و
quiescens vt ي sonat.

Sic ي quiescens proprium, & vicarium و in simili casu post
dsham sonum و induit.

و finale post Kesre in ي mutatur: vt رضى pro رضو cupiuit. II.

و finale post phatha, abiectâ suâ vocali quiescit, in ا mutata si tertia III.
fit dictionis litera: vt عرا pro عرو, aut in ي instar elif quiescens con-
uersa si quarta aut vltior: vt اعطي dedit, pro اعطو
استعطي pro استعطو.

و in medio dictionis habens post se aliud و quiescens id expellit: vt IIII.
قرؤوا pro قرؤوا, طأؤوس pro طأؤوس.

و radicale initio dictionis habens phatha ante aliud و phathatum V.
in ا mutatur: vt واصل peruenientes, pro واصل.

و seruire in fine dictionis ne eam terminet adsciscit ا otiosum: vt VI.
رؤوا, رؤوا, رؤوا, رؤوا.

De ي sequentes canones obseruandi sunt.

Canones ي

ي post dsham in و mutatur, si vocalem habet, saepe: vt رءوان pro رءوان
رءوان

24
 confirmans, diues pro مُوقِنٌ est pro رَمِيَانُ : si gjezm, semper : vt
 constitutus est. pro يُبَيِّنُ : nisi alteri per testid insertum sit vt

II. penultima dictionis habens sub se Kesre in quo aliud quiescit
abiecto Kesre sequenti per tesdid inseritur, quæ ut duplicari possit pha-
tha assumit: vt, عليّ pro عليّ super me. Vide Dal. iii. de ijs qui dicuntur

I II. ي finale post phatha nequit moueri, sed abiectâ suâ vocali, & reiecto
ad phatha Nun vocali, si quod adsit, instar elif quiescit: vt رُمِي rami
jecit pro رُمِي hudan via, pro هُدَيَا هُدَيِ & هُدَيِ
huda pro هُدَيِ هُدَيِ هُدَيِ: quin in ا quiescens mutatur, & Nun
vocale etiam abiicit, cum phatha illud possidetur ab alio ي: vt
حُطَائِي حُطَائِي pro حُطَائِي حُطَائِي حُطَائِي vivit, pro حُطَائِي حُطَائِي
&c. Sed رُمِي & حُطَائِي nomina propria ي retinent.

III. finale post kesre non fert dsham vel kesre, sed iis, vnà cum Num si quod habent, abiectis quiescit: vt *يُرْمِي* *jacit* pro *أَيْدِي* *&c.* loquor autem *أَيْدِي* *أَيْدِي* *أَيْدِي* *manus* pro *يُرْمِي* de proprio non vicario, vt in *يُسْتَهْزِي* *irridet*: & de immediatâ positione eius post phatha, id est, non intercedente literâ aliâ, siue gjezmata, vt in *أَدِي* *perditio*, siue quiescente, vt in *طَبِي* *puer.* quod & in præcedentibus obseruandum.

De utroque autem hi canones sunt notandi.

Самолет

Canones و ي.

ي

I. ^٩كسأ pro ^٩كسأ finales post clif servile in hamze mutantur: vt ^٩كسأ nates, ^٩ردأ pro ^٩ردأ vestimentum.

II. *و ي* mobiles ante litteram mobilem posita immediate post pha-
tha

post phatha vocali destituta, si gjezm non habent, instar elif
quiescunt. Sed & in melioris notæ codicibus, ad certius & mani-
festius indicium phatha illud perpendiculariter pingitur hoc modo
شَكْرِي عَلَي زَكْوَة صَلَوَة

cum sequitur litera gjezmata: vt **قُلْتُ** pro **قِيلْتُ** *dictus es*, **كَمْ يَقُولُ** pro **كَمْ يُقَالُ** *non dixit*, **كَمْ يُخَافُ** pro **كَمْ يُخَافُ** *non timuit*: nisi sequenti per tesdid inferatur vt **مَادَ** *extendens*.

Corollarium de perfectione scripturae.

I Prorsus imperfectè, expressis nudis tantùm consonantium corpo-
ribus, hoc modo:

ان الميعدي في مقام امدن في حساب وعدوي دليسون
D

من سندس واسسرف معادلین کذلک وروحناهم
بحور عین یدعون فیها بکل فاکهة امنین

2 Minus imperfectè, consonantibus integris quidem, sed solis ta-
men, sic:

ان المتقين في مقام امین فی جنات وعبودین یلبسون
من سندس واستبرق متقابلین کذلک وروحناهم
بحور عین یدعون فیها بکل فاکهة امنین

3 Perfectè, additis ad consonantes vocalibus, item gjezm & tesdid
communi, ac subinde etiam medde, hamze, vefl, & tesdid initiali, in
in hunc modum:

ان المتقين في مقام امین فی جنات وعبودین یلبسون من
سندس واستبرق متقابلین کذلک وروحناهم بحور
عین یدعون فیها بکل فاکهة امنین

4 Perfectissimè, appositis perpetuò non solum medde, hamze, vefl,
& tesdid initiali; sed & figuris illis quæ ن afficiunt, item quæ puncto-
rum diacriticorum absentiam notant, & quæ orationem distinguunt,
hoc modo:

ان المتقين في مقام امین فی جنات وعبودین
یلبسون من سندس واستبرق متقابلین کذلک
وروحناهم بحور عین یدعون فیها بکل فاکهة امنین

Erunt autem timentes (Deum) in loco securo, in hortis & fontibus. induent sericum & purpuram: sic amplexuros (erunt). Et coniugabimus eos (cum puellis) pulcherrimis oculis. Petent in iis omnem fructum credentes.

Si autem inter scribendum contingat literam aliquam maculari, aut ita pingi ut difficulter legi possit, iterata priori subiicitur, sed figurâ finali: si vocem integram vel sententiam omitti, aut perperam scribi, in margine apponitur, aut emendatur adscriptâ vocalâ ^ضح id est, *corrigere*.

FINIS LIBRI PRIMI.

D 2

THO.

THOMÆ ERPENII
GRAMMATICAE ARABICAE
Liber Secundus,
DE
V E R B O.

CAPVT PRIMVM

De Verbo in genere.

P R I M A Verbi vox seu thema apud Arabes vocatur ^{أصل} *id est,*
radix; & literæ eius ^{أصلية} *id est radicales*, ad quas quæ acce-
dunt ad formationem, Coniugationis, Temporis, Personæ, Numeri,
Generis, & Nominis, quales sunt septem, quas comprehendit vox
^{يَتَسَنَّنُو} *pinguescent*, vel ad consignificationem quales insuper quatuor
contentæ voce ^{يَنَالِكِي} *in navi*, Accidentales seu seruiles vocantur, vt
dictum est Cap. 2. lib. 1. Estque radix tertia præteriti persona, singularis,
masculina, quæ paucioribus quàm tribus, vt in ^{دَصَرَ} *adiuuat*, ^{مَدَّ} *extendit*,
pluribus quàm quatuor vt in ^{خَرَجَ} *voluit*, ^{غَرَّ} *sesellit* nequit con-
stare literis: quarum prima *Fe* dicitur, penultima *Ain*, & vltima *Lâm*:
quòd cum singulæ obtineant locum quem literæ istæ in vñtato paradi-
gmate ^{فَعَلَ} *fecit*.

In Verbo autem consideranda sunt sex. 1. Qualitas. 2. Coniugatio.
3. Tempus. 4. Numerus. 5. Persona. 6. Genus.

I. Qualitate aliud est *ἀνὰλογον* seu Regulare, quod scilicet regulam
communem seu typum Coniugationum (qui est verbum ^{فَعَلَ}) sequi-
tur, qualia omnia illa sunt quæ nec secundam tertiæ similem habent,
nec aliquam literarum ^{أَوِي} radicalem: vel *ἀνὰμολον* seu Irregulare,
quod

In Δ verò cum prima radice est vna literarum Δ Δ Δ : vt pro Δ Δ Δ dicitur Δ Δ Δ *propelli*; pro Δ Δ Δ , vt Δ radicale etiam in Δ mutetur, & cum sequenti contrahatur, vel Δ Δ vt econtrariò posterior priori assimiletur, vel Δ Δ Δ vtrâque saluâ manente; pro Δ Δ Δ *prolabi*, & Δ interdum in Δ conuersa Δ Δ Δ .

At ipsum illud Δ mutat primam radice in sui similem cum qua per tesdid vnitur, cum ea est Δ Δ , aut Δ : vt Δ Δ Δ *firmari* pro Δ Δ Δ *transfigi* pro Δ Δ Δ *ludere aleis*, pro Δ Δ Δ . si autem sit Δ , absque vlla mutatione cum illo coalescit.

In prima autem coniugatione verba significationem habent simplicem & actiuam, quam à prima sua origine possident, eamque vel transitiuam, vt Δ Δ Δ *scripsit*; vel intransitiuam, vt Δ Δ Δ *tristatus est*: in reliquis verò intentam, seu auctam, vel alio modo mutatam: etsi & in plerisque earum primitiuam significationem obtinere possint, maximè ea quæ in prima coniugatione sunt inusitata.

Secunda autem Δ Δ , & quarta Δ Δ ex absolutis formant transitiva: vt Δ Δ Δ & Δ Δ Δ *contristauit*: ex transitivis transitiva in secundum, vt Δ Δ Δ & Δ Δ Δ *verberare fecit*,

Tertia Δ Δ significat actionem in id à quo similis actio recipitur: vt, Δ Δ Δ Δ *Petrus verberauit Paulum*: sed ita vt à Paulo reuerberatus fuerit, adeoque mutuò se verberauerint, at Petrus tamen prior Paulum.

Sexta Δ Δ cooperationem & mutuam actionem, vt Latinorum composita per *con* & Græcorum per $\sigma\upsilon\omega$: vt Δ Δ Δ *alter alterum verberauit*; Δ Δ Δ *colluserunt pueri*: Δ Δ Δ *Petrus & Paulus colluctati sunt*.

Quinta

Quinta *تَفَعَّلَ*, septima *اِنْفَعَلَ*, & octaua *اِفْتَعَلَ* formant absoluta & passiuæ: quinta quidē & septima à secunda, vt *عَلَّمْتُهُ وَهُوَ تَعَلَّمَ* docui eum & ipse doctus fuit, seu didicit. *كَشَرْتُ الْإِنَاءَ فَأَنْكَشِرُ* fregi vas & fractum est, id est, fuit se frangi nec restitit actioni meæ. octaua verò à prima, vt *قَصَرْتُ ذَلِكَ فَاقْتَصَرَ* abbreviaui hoc & abbreviatum est.

Nona *اَفْعَلَ* & vndecima *اَفْعَالٌ* formant absoluta colorum cum intensione, mediocri quidem prior, vehementiori verò posterior; vt *اَصْفَرُ* valde flauus fuit, *اِصْفَارٌ* multò flauissimus fuit: & deformitatum verba, vt *اَضْجَمَ* & *اَضْجَامٌ* ore distorto fuit.

Decima *اِسْتَفْعَلَ* petitionem designat: vt *اِسْتَغْفَرَ* veniam delicti petiit, à *غَفَرَ* remisit, *اِسْتَطْعَمَ* cibum petiit, à *طَعَمَ* gustauit, edit.

Dux vltimæ, quæ rarissimæ sunt, significationem intendunt, vt *اِخْشَوْشٌ* valde crassus fuit, à *خَشِنٌ* crassus fuit, *اِعْلَوْتُ* fortiter adhaesi, ab *عَلَطَ* adhaesi.

Non rarò tamen coniugationes deriuatiuæ, maximè quarta, quinta, octaua, & decima aliter accipiuntur, quod vsu discendum, & ex dictionariis: sicut & in quibus coniugationibus quodque verbum vsitatum sit: non enim quælibet radix in qualibet coniugatione occurrit. Multæ, vt apud Hebræos, in vna solùm significatione vsurpantur; multæ in pluribus, nulla in omnibus.

Quadritera autem quatuor solùm agnoscunt coniugationes, quarum prima primæ, secunda quintæ, tertia septimæ, quarta nonæ trilitrorum responder, suntque huiusmodi:

3	اَفْعَلَلْ	1	فَعَّلَ
4	اَفْعَلَّلْ	2	تَفَعَّلَ

vt ^{دَرَبَحَ} inclinavit caput, ^{تَرَبَّوْكَ} superbivit, ^{اِحْرَفَجِم} tumultuatus fuit,
^{اَقْشَعَرَ} horripilavit.

Ad tertiam ^{اَفْعَلَل} malo cum nonnullis Arabum Grammaticis
 reducere ^{اَقْعَنَسَس} pectus egrediens habuit, & ^{اَسْلَنَقِي} pronus cubavit,
 quàm cum aliis, eorum causâ particulares trilitèrorum constituere con-
 iugationes.

Est autem cuiusque coniugationis forma duplex, Actiua & Passiua,
 quarum eadem ratio quæ in lingua Hebræa & aliis: vnde verba intransi-
 tiua cuiuscunque tandem sint coniugationis conuenienter naturæ suæ
 passiuam non agnoscunt.

III. In coniugatione quinque sunt partes, quæ tempora & modi
 vulgò dicuntur. 1. Præteritum. 2. Futurum. 3. Imperatiuus.
 4. Participium. 5. Infinitiuus.

In quibus omnibus tria considerata sunt. 1. Significatio. 2. Li-
 teræ seruales. 3. Vocales literarum radicalium.

1. Significationem quod attinet,

Præteritum respondet nostro præterito perfecto indicatiui modi, vt
^{سَقَطَ} cecidit, ^{مَاتَ} è vita excessit.

Sed verbum substantiuum ^{كَانَ} fuit, itemque particula ^{اِنْ} si, ^{اِذَا} cum, ei præpositæ hanc significationem solent immutare.

Præteritum enim verbi ^{كَانَ} importat ei significationem præte-
 riti plusquamperfecti indicatiui: vt ^{ضَرَبَ} ^{كَانَ} verberauerat, quasi
 dicas fuit verberavit, sic ^{كَانُوا قَالُوا} dixerant, ^{كَانَ} ^{قَدْ} ^{اَمْسَكَ} iam
 prehenderat, &c.

^{لو} si id vertit in Optatiui præsens vel præteritum perfectum; & se-
 quens præteritum eodem tempore exponendum est, habetque ^ل in
 capite: vt ^{اِنْ} ^{اَعْلَمْتُ} ^{هَذَا} ^{كَذَبْتَ} si scirem hoc monerem te, vel si sci-
 uissem hoc monuissem te. Sed si secunda enuntiationis pars neganda est, vsur-
 patur

paratur futurum cum كَم (quod id in præter. vertit, ut post dicitur) nec
vllum adsciscitur, ut لَوْ كُنْتُمْ هَاهُنَا لَمْ يَمُتْ أَخِي si fuisses hic,
non mortuus esset frater meus.

ان si id vertit in Subiunctiui futurum, cum aliud prateritum (aut
 huius loco futurum conuersum) ei subiungitur; quo casu secundum
 vertendum est per futurum Indicatiui: vt **اِنْ قُلْتُمْ لِيْ قُلْتُمْ لَكُمْ**
si dicatis mihi, dicam vobis. **اِنْ مَا قُلْتُمْ لِيْ لَمْ اَقُلْ لَكُمْ**
si non dicatis mihi, non dicam vobis. Puto tamen hac etiam forma efferri prateritum condi-
 tionatum: *si dixistis mihi; dixi vobis. si non dixistis mihi, non dixi vobis.* Vel in
 Subiunctiui aut Indicatiui praesens, si aliud prateritum non subiungi-
 tur: vt **اِنْ كُنْتَ ابْنُ اللهِ فَقُلْ** *si es filius Dei, dic, &c.*

إِذَا *cum* id saepe vertit in Subiunctivi futuro-præteritum seu futu-
rum in *ro*: vt اِذَا كَتَبْتَ ذَلِكَ اَحْمَدُكَ *Vbi scripseris illud laudabo te.*

Venit & aliis quibusdam casibus iam memoratorum temporum & modorum loco, quin & interdum pro Præsente, Præterito imperfecto, & Futuro indicatiui: quæ vsus, & ego alibi, ubi fusiùs de significatione & vsu temporum disseram. prolixum enim ea res exigit sermonem, quem hîc inferere molestum esset.

2 Futurum, indicatiui nostri præsens & futurum complectitur, quo-
modo autem exponendum sit, contextus vt plurimum indicat: restrin-
gitur tamen non rarò ad futurum nostrum, præfixâ literâ س, aut præ-
missa vocula يَنْصُرُ, vel huius loco سَوْ, سَيِّ, سَف; vt يَنْصُرُ
adiuuat vel adiuuabit; at سَوْ يَنْصُرُ & سَيِّ يَنْصُرُ &c. adiu-
uabit, tantum. Sic cum particula negatiua لَنْ nequaquam futurum quo-
que significat, vt لَنْ يَنْصُرُ nequaquam inuabit: & vt plurimum etiam cum
لَا non; vt لَا يَضْرِبُ non verberabit: sicuti cum مَا non frequentius præ-
sens, vt مَا أَعْلَمُ non scio.

E

Ac

At præmisso *לֹא* non, & *לֹא* nondum, præteriti notionem induit: vt
לֹא יִضְרֹב non verberavit, *לֹא יֵצֵא* nondum egressus est.

Præposito autem præterito verbi substantiui, exprimit imperfectum
 indicatiui: vt *כָּאן יֹשֵׁב* sedebat. Nisi præcedat *לו*, tunc enim
 optauit præsentis loco venit, vt & quod ei respondet futurum, cui ver-
 bum, substantiuum *ל* præfixum habens præponitur: vt *לֹא תֵּכֵת*
תֵּכֵת si nosceres eum amares eum.

Cum particula *אֲנִי* vt, & aliis idem significantibus, per subiunctiuum
 exponitur: vt *אֲרִידָאֵן תִּכְתֵּב* volo vt scribas.

III. Imperatiuus respondet nostro imperatiuo: sed vsurpatur solum
 in præceptis affirmatiuis, precationibus, & hortationibus: nam præce-
 pta negatiua, deprecationes, & dehortationes per fut. præposito *לֹא* ne
 concipiuntur: vt *אַחַדְרֹב* verbera, *לֹא תִצְרֹב* ne verbera.

Participium nostro respondet: vt *צָרַב* verberans, *מִצְרֹב* ver-
 beratus. At quia omissione temporis sæpe fit nomen, futurum non raro
 pro eo vsurpatur.

Infinitiuus non æquipollet nostro, sed Hebræorum absoluto: adiun-
 gitur enim solum verbo suo significationis augendæ gratiâ, & per ge-
 rundium in da verti vtcunque potest: vt *וַיִּמָּוֶת* occiden-
 do occidit eum.

Litteræ autem seruiles, & vocales radicalium manifestæ fient in pa-
 radigmate.

LV. Numeri in tempore (excepto Infinitiuo) tres sunt: Singularis,
 Dualis, & Pluralis.

V. In Numero tres Personæ, quarum tertia secundam præcedit, se-
 cunda primam: sed hæc vltima Dualis destituitur.

VI. In Persona duplex genus, Masculinum, & Fœmin. quorum
 quodque suam habet terminationem: sed in Singulari & Plurali, prima:
 in duali, secunda communis est generis.

THOMAE ERPENII
CAPVT SECVNDVM.

35

De prima Trilateri Coniugatione.

P R I M A M trilateri coniugationem reliquæ per omnia ferè sequuntur: quocirca paradigma eius perfectum distinctè hîc proponam deinde quatenus quadrilatera, & deriuatiuæ coniugationes, item verba imperfecta ab ea discedant, paucis ostendam. Paradigma nobis esto *نَصَرَ* adiunxit: cuius forma Actiua est huiusmodi.

Præteritum.

Pluralis.			Dualis.			Singularis.			NVM.
Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.	GENVS
نَصَرْنَ	نَصَرُوا		نَصَرَا	نَصَرَا		نَصَرْتُ	نَصَرْتَ	نَصَرَ	PERSONA
نَصَرْتُمْ	نَصَرْتُمْ		نَصَرْتُمَا			نَصَرْتِ	نَصَرْتِ	نَصَرْتَ	
نَصَرُوا						نَصَرَ		نَصَرَ	

Futurum.

Pluralis.			Dualis.			Singularis.			NVM.
Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.	GENVS
يَنْصُرُونَ	يَنْصُرُونَ		يَنْصُرَانِ	يَنْصُرَانِ		يَنْصُرُ	يَنْصُرُ	يَنْصُرُ	
تَنْصُرُونَ	تَنْصُرُونَ		تَنْصُرَانِ			تَنْصُرِ	تَنْصُرِ	تَنْصُرُ	
يَنْصُرُوا						يَنْصُرُ		يَنْصُرُ	

Imperatiuus.

Pluralis.		Dualis.		Singularis.		NVM.
Fœm.	Masc.	Com.	Fœm.	Masc.	GENVS	
انْصُرُوا	انْصُرُوا	انْصُرَا	انْصُرِي	انْصُرِي	انْصُرْ	

E 2

Partici-

Participium.

Plur.		Dual.		Sing.	NUM.	
Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.	Fœm.	Masc.	GENVS.
فَاصِرُونَ فَاصِرَاتُ		فَاصِرَتَانِ فَاصِرَتَانِ		فَاصِرٌ فَاصِرَةٌ		
& فَاصِرِينَ فَاصِرِينَ		& فَاصِرَتَيْنِ فَاصِرَتَيْنِ				
فَاصِرِينَ		فَاصِرَتَيْنِ				
Infinitivus.						
فَاصِرًا						

De Præterito.

Prima & ultima radicis perpetuò phatha habent: mediâ sæpissimè quoque phatha, significatione vel intransitiuâ, vt **قَعَدَ** *sedit*, vel transitiuâ, vt **صَرَبَ** *verberavit*, rariùs kesre, significatione quoque vel intransitiuâ, vt **فَرِحَ** *gausissus est*, vel transitiuâ, vt **عَلِمَ** *sciuit*, rarissimè dsham significatione tantum intransitiuâ, vt **حَسُنَ** *bonus fuit*. Ac primæ quidem duæ vocales inter flectendum constanter manent, ultimæ excidit vt in paradiamate, in quo seruales quæ in fine ad formationem Numerorum, Personarum & Generum assumuntur satis sunt manifesta.

De Futuro.

Futurum formatur adscitis literis **أَتَيْنَ** in principio, & **يُوقَا** in fine, eodem ferè modo quo apud Hebræos seruiantibus: *Elif* enim **أَتَيْنَ** format primam singularem, vt *Num* pluralem: *Te* secundam ubiq. personam, & tertiam quoq. fœmininam in singul. & duali. *Je* tertiam masculinam, & fœmininam quoque in plurali. In fine autem *Num* solum, plurale fœmininum format, vt cum **و** masculinum, cum **ل** autem duale, & cum *le* singul. fœm. secundæ personæ. Habent autem literæ **أَتَيْنَ** perpetuò phatha, & prima radicalis giezim: at secūda, si habet in Præterito dsham, id hîc

id hîc retinet: vt ^{٢٢}قبح *turpis fuit*, ^{٢٢}يقبح: si kesre, id in phatha mutat: vt ^{٢٢}فرح *gausus est*, ^{٢٢}يفرح: sed in ^{٢٢}نعيم *inundus fuit*, ^{٢٢}يحسب *putavit*, ^{٢٢}يبس *desperavit*, ^{٢٢}يبس *aruit*, & secundum doctissimos Grammaticos etiam in ^{٢٢}فضل *excelluit*, ^{٢٢}قنط *desperavit*, & ^{٢٢}عرض *recessit*, kesre non rarò manet, diciturque ^{٢٢}ينعم & ^{٢٢}ينعم, ^{٢٢}يحسب & ^{٢٢}يحسب &c. reperies quoque ^{٢٢}فضل & ^{٢٢}نعيم cum dsham, sed ea sunt à präteritis ^{٢٢}نعيم & ^{٢٢}فضل. Si autem secunda radice in präterito phatha habeat, id hîc mutatur in dsham: vt ^{٢٢}كتب *scripsit*, ^{٢٢}يكتب; vel in kesre, vt ^{٢٢}ضرب *verberavit*, ^{٢٢}يضرب: nisi ipsa aut tertia radice sit gutturalis, tunc enim etsi sæpè quoque mutetur, vt ^{٢٢}باح *latrauit*, ^{٢٢}يتبع *intrauit*, ^{٢٢}يدخل; non rarò tamen manet, vt ^{٢٢}شغل *laboravit*, ^{٢٢}يشغل, ^{٢٢}منح *donavit*, ^{٢٢}يمنح. Sic quoq. à ^{٢٢}ركن *associatus fuit*, sine gutturali, est ^{٢٢}يركن (quanquam quidam volunt etiam ^{٢٢}ركن in präterito dici) & ab ^{٢٢}ياي *noluit* ^{٢٢}أبي: sed hoc imperfectum est.

Ultima radicalis habet dsham, quod accedentibus literis ^{٢٢}يوتا cadit, vt patet in paradiamate. Sed naturalis ista futuri terminatio variatur interdum Apocope, Antithesi, & Paragoge.

Apocope tollit dsham finale, & Nun ^{٢٢}يوتا, präter id quod format fœminina pluralis, vt hæc sit futuri forma prorsus Hebraica.

Plur.	Dual.	Singular.
يَنْصُرُوا يَنْصُرُونَ	يَنْصُرَا تَنْصُرَا	يَنْصُرْ تَنْصُرْ
تَنْصُرُوا تَنْصُرُونَ	تَنْصُرَا تَنْصُرَا	تَنْصُرْ تَنْصُرْ
يَنْصُرْ	يَنْصُرْ	يَنْصُرْ

Vbi vides in plurali masculino abiecto ن assumi, otiosum, secundum sextum Canonem و.

Particulæ autem quæ hanc mutationem causant sunt.

لَنْ nequaquam: vt لَنْ يَضْرِبُ nequaquam verberabit. لَنْ يَضْرِبُوا nequaquam verberabunt.

لَ ut, Coniunctio, e.g. جِيئْ لَ أَنْصُرْ veni ut adiuuem.

أَنْ idem. vt أَنْ تَنْصُرْ cupio ut adiuues. Cum autem significat quod, nihil mutat: vt أَنْ يَنْصُرَ أَعْلَمُ scio quod adiuuabit: nisi præcedat verbum opinandi, qualia sunt ظَنُّنَا حَسْبَ زَعْمٍ tunc enim antithesin inducit, sed liberè: vt أَحْسَبُ & أَحْسَبُ أَنْ يَنْصُرَ أَحْسَبُ & أَحْسَبُ أَنْ يَنْصُرَ puto quod iuuabit.

كَيْ idem. vt جَاءَكِي يَضْرِبُكَ venit ut verberet te. Sic horum composita لَيْلًا, أَلَا, vt, لَكَيْدًا, كَيْدًا & لَكَيْ, لَنْ

أَذِنْ (quod quidam إِذَا scribunt) responsionis & retributionis particula, benè, agè, cum ponitur initio sententiæ, & immediatè (vel intercedente solum iuramento, vocatione, aut negatione,) ante futurum rem futuram significante: vt si quis dicenti اَلْتَجِيْ اِلَيْكَ confugiam ad te, respondeat اَذِنْ اَذِنْ اَنْصُرْكَ benè, iuuabo te. vel اَذِنْ اَذِنْ اَنْصُرْكَ benè, per Deum, iuuabo te, vel اَذِنْ اَذِنْ يَا حَبِيْبِيْ اَنْصُرْكَ benè, amice mi, iuuabo te, vel اَذِنْ اَذِنْ لَا اَنْصُرْكَ benè, non iuuabo te. si quid aliud intercedit, non influit: vt اَذِنْ اَذِنْ اَنْصُرْكَ benè, ego iuuabo te. vt nec si futurum præsentem ponitur. nec si initio sententiæ non collocetur: vt يَا حَبِيْبِيْ

اَذِنْ اَذِنْ اَنْصُرْكَ, o amice mi, benè, iuuabo te. Si tamen solum و vel ف copulatiuum ei præfigitur, liberè influit: vt وَاَذِنْ اَنْصُرْكَ benè, (Et bien Gall.) adiuuabo te & وَاَذِنْ اَنْصُرْكَ, quanquam hoc rarius.

حَتَّى cum significat ut, e.g. جَاءَ حَتَّى يَنْصُرْكَ venit ut adiuues.

sc. vel donec: vt **أَسِيرُ حَتَّى تَغِيْبَ الشَّمْسُ** *ibo donec occidat sol.*

أَوْ eâdem significatione: vt **أَرْغَبُ اللَّهَ أَوْ يَغْفِرْ لِي** *rogabo Deum*
vt parcat mihi, & أُنْتَظِرُهُ أَوْ يُخْرِجْ *expectabo eum donec egrediatur.*

ف cum præfigitur futuro quod dependet à præcedente enuntiationis parte includente imperium, petitionem, optationem, interrogationem, aut negationem, adeoq. causalis potius quàm copulatiua Coniunctio est: vt **أَنْصُرْ نِي فَأَنْصُرْكَ** *adiuua me, & adiuuabo te.* **لَا تَضْرِبْ**

أَيْنَ *ne verbera Petrum & irascetur, id est, ne irascatur,* **بِطَرَسَ وَيُعْصِبْ**
بَيْتَكَ فَأَزُورَكَ *ubi est domus tua & inuisam te, id est, vt inuisam te.*

و cum Futuro præpositum iungit illud cum præcedente enuntiationis parte includente similiter imperium, petitionem, optationem, interrogationem, aut negationem, significatque & simul: vt **هَذَا تَأْكُلُ**
لَا تَأْكُلُ *an pisces comedes & simul lac bibes?* **وَتَشْرِبُ الدُّبْنَ**
وَتَشْرِبُ الدُّبْنَ *ne comede pisces & simul bibe lac.* alio sensu acceptum nihil mutat: vt **هَذَا تَأْكُلُ**
وَتَشْرِبُ الدُّبْنَ *an comedes pisces, & bibes lac?* Idem de præcedentibus particulis habendum.

Paragoge adiiicit futuro Nun phathatum cum resdid hoc modo.

Plur.	Dual.	Sing.
يَنْصُرُونَ	يَنْصُرَانِ	يَنْصُرُ
تَنْصُرُونَ	تَنْصُرَانِ	تَنْصُرُ
يَنْصُرُونَ	يَنْصُرَانِ	يَنْصُرُ
تَنْصُرُونَ	تَنْصُرَانِ	تَنْصُرُ
يَنْصُرُونَ	يَنْصُرَانِ	يَنْصُرُ
تَنْصُرُونَ	تَنْصُرَانِ	تَنْصُرُ

aut gjezmatum sine resdid, sed in singulari solùm, ac plurali masculino & communi: in hunc modum,

Plur.

Plur.

Sing.

يَنْصُرُونَ
تَنْصُرُونَ
فَنْصُرُونَ

يَنْصُرُ
تَنْصُرُ
أَنْصُرُ

Illud Nun paragogenicum graue, hoc leue vocatur.

Vides autem vt ante Nun, dsham tertiæ radicalis in phatha mutetur, itemque و & ي seruales in fine excidant; & in plurali fœminino inseratur, ne tria Nun concurrant.

Adhibetur autem ferè solùm hæc paragoge cùm futurum rem futuram quodammodo petit, vt fit interrogando, imperando, vel optando:

vt لَيَنْصُرَنَّ & لَيَنْصُرَنَّ هَلْ تَنْصُرَنَّ an adiunabis? vel هَلْ تَنْصُرَنَّ

لَيَنْصُرَنَّ & لَيَنْصُرَنَّ لَا تَنْصُرَنَّ & لَا تَنْصُرَنَّ ne adiunua. adiunuet

utinam adiunuet &c. Et cùm præcedit iuramentum: vt وَاللّٰهِ يَنْصُرَنَّ Per Deum, iuuabit.

De Imperatino.

IMPERATIVVS formatur præposito elif vnionis cùm kesre: vt اَصْلَمُ scito, اَصْرِبْ verbera; nisi penultimæ vocalis, quæ talis semper est qualis in futuro, fit dsham: tunc enim & elif dsham habet, vt اَنْصُرْ iuuu. Prima radicis giez in possidet; vt & vltima, quamdiu augmenti vocalem nullam recipit. Formationi autem Generum & Numerorum hîc inferuiunt literæ يَوْذَا vt in Futuro, cuius Nun paragogenicum hîc locum quoque habet: sic,

Plur.

Dual.

Sing.

اَنْصُرُوْا
& sine tefdid.
اَنْصُرُوْا

اَنْصُرَا
اَنْصُرَا

اَنْصُرْ
اَنْصُرْ

F

Secun-

Secundam autem personam tantum agnoscit Imperatiuus: reliquæ per futurum giezmatum exprimuntur, præfixo ج cum kesre: vt لينصّر *adiuuet*, لننصّر *adiuueamus*, quod & secundæ interdum contingit: vt لتنصّر *adiuuat*. Sed excidit kesre تـ ج cum præfigitur و vel ف; vt ولينصّر & فلينصّر *adiuuet*.

Prohibitiones quoque per Futurum, præpositâ giezmente particulâ لا concipi, iam supra dictum est.

De Participio.

HVLVS prima radicalis habet phatha, in quo elif quiescit, secunda kesre; vltima dsham nunnatum, vt in Nominibus, quorum more etiam fœmininum & numeros format, vnde eâ de re hîc nihil dico.

De Infinitiuo.

VERBORVM transitiuorum infinitiuus regularis est نُصِرًا, vt ضَرَبًا *verberando verberauit*, فَهَمًا فَهَمًا *intelligendo intellexit*: Intransitiuorum autem, si media radicalis in Præterito habet phatha, نُصِرًا; vt نُصِرًا; vt قَعَدَ قَعَدًا *sedit*, si dsham, نُصِرًا; vt نُصِرًا *facilis fuit*, vel فَرِحَ فَرِحًا; vt نُصِرًا; vt نُصِرًا *abundauit*, si kesre, نُصِرًا; vt نُصِرًا *gausius est*. Sed innumera excipiuntur quæ aliter Infinitiuum formant, adduntque Grammatici hisce quinque formis alias 27, vt 32 sint in yniuersum; nempe,

1 نُصِرًا	2 نُصِرًا	3 نُصِرًا	4 نُصِرًا	5 نُصِرًا	6 نُصِرًا	7 نُصِرًا	8 نُصِرًا	9 نُصِرًا	10 نُصِرًا	11 نُصِرًا	12 نُصِرًا
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------	------------	------------

13 نُصِرًا

13	نَصْرَةٌ	18	نُصْرِي	23	نُصُوراً	28	نُصُورَةٌ
14	نُصَارَةٌ	19	نُصْرِي	24	نُصِيرَآ	29	مُنْصِرَآ
15	نُصَارَةٌ	20	نُصْرَانَا	25	نُصِرَآ	30	مُنْصِرَةٌ
16	نُصَارَةٌ	21	نُصْرَانَا	26	نُصِرَآ	31	مُنْصِرَآ
17	نُصْرِي	22	نُصْرَانَا	27	نُصُوراً	32	مُنْصِرَةٌ

Paradigma Passivi.

Præteritum.

Plur.			Dual.			Sing.		
Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.
		نُصِرُوا	نُصِرَا	نُصِرْتَا		نُصِرْتُ		3
		نُصِرْتُمْ	نُصِرْتُمَا			نُصِرْتِ		2
		نُصِرْنَا				نُصِرْتُ		1

Futurum.

Plur.			Dual.			Sing.		
Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.
		يُنْصِرُونَ	يُنْصِرَانِ	يُنْصِرَانِ		يُنْصِرُ		3
		تُنْصِرُونَ	تُنْصِرَانِ			تُنْصِرِينَ		2
		تُنْصِرُ				يُنْصِرُ		1

Participium.

مُنْصُورٌ مُنْصُورَةٌ مُنْصُورَانِ مُنْصُورَاتٍ مُنْصُورُونَ مُنْصُورَاتٌ

Præteritum & Futurum vocalibus tantum ab actiuis differunt: habetque præteriti prima perpetuò dsham, & secunda Kefre. futuri

similiter dsham, & secunda radicis phatha. in reliquis cum Actiuo conueniunt. Participium initio assumit م cum phatha, & و quiescens in dsham ante vltimam.

Est & participium quoddam formæ نصير; quod nunc actiuum est, vt رحيم / miseresens; nunc passiuum, vt قتييل / occisus.

Imperatiuus hic nullus est, sed pro eo venit Futurum cum ل Imperatiuo gjezmante: vt لينصر / adiuuetur, لتنصر / adiuuare, لننصر / adiuuemur, &c.

C A P V T T E R T I V M.

De quadriliteris, & Coniugationibus deriuatiuis prima classis.

QUADRILITERA, & verba deriuatiua primæ classis eodem fere modo flectuntur: & in eo solum à præcedenti differunt, quod,

1 Penultima radicalis in Actiui præterito perpetuò phatha, in Futuro verò kesre habet: اتين autem non minùs in Actiuo quàm in Passiuo dsham afficiuntur: vt دخرج / voluit, يدخرج / fregis, يدخرج / volutus est, يدخرج / exhilaratus fuit, يكسر / &c.

2 Imperatiuus formatur à Futuro, sola abiectione اتين & vltimæ vocalis: vt دخرج / volve, كسر / frange.

3 Participium vtrumq. à suo formatur Futuro, pro اتين posito, & Nunnatâ vocali vltimâ vt مدخرج / volvens, مكسر / frangens: & in passiuo مدخرج / volutus, مدخرج / exhilaratus.

4 Infinitiuos habent speciales: دجراجا / scilicet دخرج.

تعد

فَعَالًا , فُعَالًا , تَفْعَالًا , تَفْعِلَةً ; & interdum quoque تَفْعِيلًا , وُفْعِلًا ,
vel فُعَالًا .

وَيُفْعَلُ , وُفْعِلًا , & مُتَفَاعِلَةً , وُفَاعِلُ .

فُعَالَةً aut فُعَالًا , رَارًا , اَفْعَلُ , اَفْعَالًا .

accidentibus اَبْيَنُ abiicit ^{Regula} ا initialia ^{abiectionis} , secundum regulam . (ا initialia formans verba deriuatiua , characteristica temporis praefixa , cum sua vocali abiicitur .) vt يَنْصُرُ pro يُنْصِرُ , ab اَنْصُرُ : vnde in Imperat. vbi recedunt , elif cum vocali sua redit : vt اَنْصِرُ , vbi non est putandum formare Imperatiuum , & vnionis esse .

وُفَاعِلُ mutat in و in Prat. passiuo : vt نُوَصِّرُ pro نَاصِرُ : iuxta secundum canonem de elif quiescente .

Quae omnia initialibus Paradigmatis vocibus breuiter hoc modo visum est proponere .

Actiuum.

Infinit.	Part.	Imp.	Fut.	Prat.
فَعَالًا	يُفْعَلُ	فَعِّلْ	يُفْعِلُ	فَعَّلَ
فَعَّلًا	يُفْعِلُ	فَعِّلْ	يُفْعِلُ	فَعَّلَ
فَاعِلًا	يُفَاعِلُ	فَاعِلْ	يُفَاعِلُ	فَاعَّلَ
اَفْعَلًا	يُفْعِلُ	اَفْعِلْ	يُفْعِلُ	اَفْعَّلَ

Passivum.

Part.	Fut.	Prat.
مُفْعَلٌ	يُفْعَلُ	فُعِّلَ
		F 3 فُعِّلَ

مُفَعِّلٌ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ 2
مُفَاعِلٌ	يُفَاعِلُ	فَوَعَلَ 3
مُفَعِّلٌ	يُفَعِّلُ	أَفَعَّلَ 4

CAPVT QVARTVM,

De reliquis deriuatiuis.

IN reliquis Coniugationibus deriuatiuis Actiui Præteriti penultima semper quoque phatha habet.

Futurum autem fit à Præterito, præfixis أَتَمِنُ cum phatha, elif initiali si quod sit cadente, secundum regulam Abiectionis. & phatha ultimo in regulare dsham mutato, penultimo autem in kesre, præterquam in تَفَعَّلَ, & تَفَاعَلَ, quæ id retinent. vt اجْتَمَعَ congregatus est. يَتَكَشَّرُ fractus fuit. اِسْتَعْمَلَ usurpauit. يُجْتَمِعُ recessit. يَتَبَاعَدُ. Ac formæ istæ duæ à ت inchoatæ id compendii causâ interdum abiiciunt, cum أَتَمِنُ præfigitur: vt تَكَشَّرُ pro يَتَكَشَّرُ, تَبَاعَدُ pro يَتَبَاعَدُ: quæ ne arbitraris esse futura à فَعَّلَ & فَوَعَلَ, facile impediunt vocales, nam eorum futura actiua, sunt يُفَاعِلُ & يُفَعِّلُ; passiuæ, يُفَاعَلُ & يُفَعَّلُ.

Imperatiuus fit sicut in quadriliteris: vt تَكَشَّرُ frangetur, اِسْتَعْمَلَ frangitur | abiecto, si quod est, redeunte, sed cum kesre, اِسْتَعْمَلَ usurpabit, اِسْتَعْمَلَ usurpa.

Participium assumit م cum dsham, & penultimam vocalem kesre perpetuò habet: vt مُسْتَعْمِلٌ usurpans, مُتَبَاعِدٌ recedens.

Infini-

Infinitivus autem cuiusque coniugationis mox patebit.

Passivum nona & undecima nō agnoscunt: reliquæ formant præteritū ab Actiuo, primis duabus vocalibus in dīsham mutatis, & penultima in kesre, vt **تَفَعَّلَ** **تُفَعَّلُ**, & Futurū quoq. à fut. actiuo phatha literarū

in dīsham, & kesre penultimo in phatha conuerso: vt **يُسْتَفْعَلُ**

يُسْتَفْعَلُ. Participium autem à Futuro, & pro **أَتَيْنَ** posito, vt

مُسْتَفْعِلٌ. Itaque huiusmodi est Paradigma.

Actiuum.

Inf.	Part.	Imp.	Fut.	Præ.
تَفَعَّلَا	مُتَفَعِّلٌ	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
تَفَاعَلَا	مُتَفَاعِلٌ	تَفَاعَلْ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ
اِنْفَعَالًا	مُنْفَعِلٌ	اِنْفَعِلْ	يُنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ
اِفْتَعَالًا	مُفْتَعِلٌ	اِفْتَعِلْ	يُفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ
اَفْعَالًا	مُفْعِلٌ	اَفْعِلْ	يُفْعِلُ	اَفْعَلَ
اِسْتَفْعَالًا	مُسْتَفْعِلٌ	اِسْتَفْعِلْ	يُسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ
اَوْعِيدًا لَا	اَوْعَالِي مُفْعَالٌ	اَوْعَالِيْ	يُفْعَالُ	اَفْعَالَ
اِنْعِيْعَالًا	مُنْعَوِعِلٌ	اِنْعَوِعِلْ	يُنْعَوِعِلُ	اِنْعَوِعَلَ
اِفْعَوَالًا	مُفْعَوِلٌ	اِفْعَوِلْ	يُفْعَوِلُ	اِفْعَوَلَ

Passivum.

Part.	Fut.	Præ.
مُسْتَفْعِلٌ	يُسْتَفْعَلُ	تُفَعَّلُ

تُفَعَّلُ 6

THOMAE ERPENII

- 6 تَفْعُولٌ يَتَفَاعَلُ مُتَفَاعِلٌ
 7 اَنْفَعَلَ يَنْفَعُلُ مَنفَعُلٌ
 8 اَفْتَعَلَ يَفْتَعُلُ مَفْتَعُلٌ
 10 اَسْتَفَعَلَ يَسْتَفَعُلُ مُسْتَفَعُلٌ
 12 اَفْعُوْعَلَ يَفْعُوْعُلُ مَفْعُوْعُلٌ
 13 اَفْعُوْلٌ يَفْعُوْلُ مَفْعُوْلٌ

Et sic quoque quadrilitera.

Actiuum.

Infinit.	Part.	Imp.	Fut.	Præter.
تَفْعَلُ	تَفْعَلُ	تَفْعَلُ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
اَفْعَلُ	اَفْعَلُ	اَفْعَلُ	يَفْعَلُ	اَفْعَلَ
اَفْعَلُ	اَفْعَلُ	اَفْعَلُ	يَفْعَلُ	اَفْعَلَ

Passiuum.

تَفْعَلُ	يَتَفَعَّلُ	مَتَفَعَّلُ
اَفْعَلُ	يَفْعَلُ	مَفْعَلُ
اَفْعَلُ	يَفْعَلُ	مَفْعَلُ

CAPVT QVINTVM.

De verbo Surdo seu defectino secunda radicali.

HACTENVS de verbo perfecto: Imperfectum est triplex: Sur-
 dum seu Defectiuum, Hamzatum, & Quiescens.

Sur-

Surdum est quod ultimam radicalem penultima similem habet, quarum prior posteriori vocalem habenti per tesdid inseritur, propria vocali vel abiectâ, si præcedens vocalem habeat, ut مَدَّ pro مَدَّن extendit, مَدَّ pro مَدَّن extensus est, vel in præcedentem reiectâ, si ea giezim habeat, ut يَمَدُّ pro يَمَدَّن extendet, يَمَدُّ pro يَمَدَّن extendetur. Dixi posteriori vocalem habenti: nam cum ea giezim habet nequit fieri contractio, ut مَدَدْتَ extendisti. Itaque huiusmodi est eius coniugatio.

Præteritum.

Plur.	Dual.	Sing.
مَدَدُوا مَدَدَا مَدَدْتَ		
مَدَدْتُمْ مَدَدْتُمَا مَدَدْتَ		
مَدَدُوا		مَدَدْتَ

Futurum.

Plur.	Dual.	Sing.
يَمَدُّونَ يَمَدَّانِ يَمَدُّ		
يَمَدُّونَ يَمَدَّانِ يَمَدُّ		
يَمَدُّونَ		يَمَدُّ

Imperat.

Plur.	Dual.	Sing.
أَمَدُّوا أَمَدُّا أَمَدِّي		

Participium.

Plur.	Dual.	Sing.
مَادُّونَ مَادَّانِ مَادَّةٌ		

مَدَا

De Praterito.

SIMILIS ratio est eorum, quorum media radicalis habet dsham vel kesre, vt ^{مَسَّ} tetigit pro ^{مَسَسَ}, ^{مَسَسْتَ} tetigisti, &c.

De Futuro.

SIC cū penultima radicalis habet phatha vel kesre, vt ^{يُعَضُّ} mordebit pro ^{يُعَضُّضُ}, ^{يُفِرُّ} fugiet pro ^{يُفِرُّرُ}. Si particula giezmans seu apocopen inducens præponitur, vltimaque radicis giezme recipit, omnia regularia sunt: vt ^{لَمْ يَمْدُدْ} non extendit, ^{لَمْ يَغْمِضْ} non momordit, ^{لَمْ يَفِرْ} non fugit: vel, vt contractio fieri possit, loco giezme inducitur phatha vel kesre, vt ^{لَمْ يَغْمِضْ} &c. interdum etiam manet dsham cū penultima radicalis dsham quoque habet: vt ^{لَمْ يَمْدُدْ}.

De Imperatino.

IMPERATIVVS, vt vides, regulariter flectitur, sed & (excepto plur. fœm.) non rarò contractionem patitur, hoc modo.

Plur. Dual. Sing.

مَدُّو | مَدَّا | مَدِّي

Canon
imperii

Vbi imperatium omittitur secundum regulam: Elif imperatium non præfigitur literæ vocalem habenti. In singul. Masc. tertia, quo tefdid recipere possit, accipit phatha, vt ^{مَدِّ}, vel kesre, vt ^{مَدِّ} extende.

De Participio & Infinitiuo.

PARTICIPIVM & Infinitiuus perpetuò contrahuntur eo modo quo in paradigmtate.

Similis

Similis est ratio Passivi, vt.

Præteritum.

	Dual.	Sing.
	مَدَا مَدَا	مَدَتْ مَدَ
&c.	مَدَدْتُمَا	مَدَدَتْ مَدَدَتْ مَدَدَتْ

Futurum.

	Dual.	Sing.
	يُمَدَّانِ يُمَدَّانِ	يُمَدُّ يُمَدُّ
&c.	يُمَدَّدَانِ	يُمَدَّدِينَ يُمَدَّدُ أُمَدُّ

Participium.

	Dual.	Sing.
&c.	مُمَدَّدَانِ مُمَدَّدَانِ	مُمَدَّدٌ مُمَدَّدٌ

مَدَ est pro مَدَّ : abiiciturque kesre, quia litera præcedens habet vocalem. يُمَدُّ autem pro يُمَدَّد retrocedente phatha, quia præcedit giezim. Participium regulare est, ob و illud quiescens insertum.

Deriuatiuarum Coniugationum eadem est ratio: vt

أَمَدَ	أَمَدَانِ	يُؤَمَدُّ	يُؤَمَدُّ
أَنَمَدَ	أَنَمَدَانِ	يُنَمَدُّ	يُنَمَدُّ
أَسَمَدَ	أَسَمَدَانِ	يُسَمَدُّ	يُسَمَدُّ

& sic cætera, exceptis iis quæ tesdid habent: eæ enim perfectè flectuntur

(quia vnum tēsdid duas compensare literas nequit; aut vna litera duo sustinere tēsdid.) vt.

	<table border="0"> <tr> <td>تَمَدَدَتْ</td> <td>تَمَدَدَ</td> </tr> <tr> <td>تَمَدَدَتْ</td> <td>تَمَدَدَتْ</td> </tr> <tr> <td>تَمَدَدَتْ</td> <td>تَمَدَدَتْ</td> </tr> </table>	تَمَدَدَتْ	تَمَدَدَ	تَمَدَدَتْ	تَمَدَدَتْ	تَمَدَدَتْ	تَمَدَدَتْ	<table border="0"> <tr> <td>مَدَدَتْ</td> <td>مَدَدَ</td> </tr> <tr> <td>مَدَدَتْ</td> <td>مَدَدَتْ</td> </tr> <tr> <td>مَدَدَتْ</td> <td>مَدَدَتْ</td> </tr> </table>	مَدَدَتْ	مَدَدَ	مَدَدَتْ	مَدَدَتْ	مَدَدَتْ	مَدَدَتْ
تَمَدَدَتْ	تَمَدَدَ													
تَمَدَدَتْ	تَمَدَدَتْ													
تَمَدَدَتْ	تَمَدَدَتْ													
مَدَدَتْ	مَدَدَ													
مَدَدَتْ	مَدَدَتْ													
مَدَدَتْ	مَدَدَتْ													

Observatio I.

Observandum autem est verba perfecta trilitera nonæ & vndecimæ Coniugationis, & quadrilitera quartæ, id est, quæ vltimam radicis afficiunt tēsdid, eandem hanc rationem sequi: dicitur enim

اَضَعَرُ	اَضَعَرُ	يَضَعُرُ	يَضَعُرُ
اَضَعَارُ	اَضَعَارُ	يَضَعَارُ	يَضَعَارُ
اَضَعَرُ	اَضَعَرُ	يَضَعُرُ	يَضَعُرُ

vnde cū secunda geminatorum requirit giezma, separatim vtraque scribitur, vt اَضَعَرْتُ اَضَعَرْتُ, اَضَعَرْتُ اَضَعَرْتُ: & sic in Futuro giezmato, & Imperatiuo: vbi tamen & contractio adhiberi potest phathatâ vel kefratâ vocali vltimâ, quemadmodum in Surdis, hoc modo.

Futurum giezmatum:

يَضَعُرُ	يَضَعُرُ	يَضَعُرُ
يَضَعَارُ	يَضَعَارُ	يَضَعَارُ
يَضَعُرُ	يَضَعُرُ	يَضَعُرُ

Impe-

Imperatiuus.

اضغُرْ	اضغُرْ	اضغُرْ
اضغَارْ	اضغَارْ	اضغَارْ
اقشَعِرْ	اقشَعِرْ	اقشَعِرْ

Vbi vides in nona & vndecima penultimam Futuri kesre quoque habere, etsi id in contractione excidit, quia litera antecedens vocalem possidet.

Observatio II.

VERBA terminata literis ن & ت hîc quoque, vt apud Hebræos, illas cûm giezim habent ante ن vel ت seruile sequenti inferunt, secundum Canonem de secunda syllabæ mixtæ literâ vt زَيْنَا ornauimus pro زَيْنَا, سَكَيْتَ tacuisti pro سَكَيْتَ. Sed non videntur propterea imperfectis annumeranda esse: sicut nec quæ à ن vel ت inchoantur, quod ن & ت characteristicæ conjugationum in iis deliteant, vt اِنْقَبِ perfossus est, pro اِنْقَبِ, اِنْتَجَرَ negotiatus est, pro اِنْتَجَرَ. Vide Caput primum huius libri.

CAPVT SEXTVM.

De verbo Hamzato.

VERBUM Hamzatum est cuius radicalium aliqua est Hâmze, seu elif mobile: vt اَمَرُ maluit, سَأَلَ interrogauit, هَمَزَ concoxit: flectiturque eodem modo quo verbum perfectum, obseruatis solum Canonibus illis qui de elif tum mobili tum quiescente traduntur Cap. quinto libri primi.

Itaque huiusmodi est flexio Hamzati Phe, seu primâ radicali.

Actiuum.

Præt. اَمَرَ regulariter:

Fut. يَأْمُرُ reg.

G 3

Imp.

Imp. **إيمر** pro **الامر** iuxta Can. sec. de elif quiescente.

Part. ^(9^a) ^(9^a) pro ^(9^a) iuxta Can. prim. de elif quiesc.

Inf. $\frac{1}{2}$ reg.

Cum إ imperatiuum dñam habet, mutatur hamze in و , iuxta Can.
 sec. de elif quiescente: vt أَمْرٌ pro أَمْرٌ : fed أَحَدٌ accepit, أَكْر
comedit, أَمْرٌ *præcepit*, abiiciunt hamze cum إ imperatiuo, habentque حَدٌ
accipe, كُنْ *ede*, & مُرْ *iube*: reperias tamen etiam, quanquam rarissimè,
 أَوْكُنْ , ac أَوْمُرْ , & ab hoc, cum و copulatiuo وَأَمْرٌ .
 Passiuum.

Præt. $\frac{1}{2}$ regulariter.

Fut. ⁹يُؤْتِرُ } pro ⁹يَأْتِرُ iuxta Can. sec. de } quiescente.

Part. (ب) ^{مأدور} regulariter,

Sic in secunda & tertia Coniugatione.

[illegible]

In tertia & quarta,

أَرَز pro أَرَز, instar قَاصِر & أَنْصَر secundum canonem primum de elif quiescente.

$\left. \begin{array}{c} \text{يُؤْثِر} \\ \text{مُؤْثِر} \\ \text{يُؤْثِر} \\ \text{مُؤْثِر} \end{array} \right\} \text{pro}$	$\left. \begin{array}{c} \text{يُؤْثِر} \\ \text{مُؤْثِر} \\ \text{يُؤْثِر} \\ \text{مُؤْثِر} \end{array} \right\} \text{instar}$	$\left. \begin{array}{c} \text{يُنْصِر} \\ \text{مُنْصِر} \\ \text{يُنْصِر} \\ \text{مُنْصِر} \end{array} \right\} \text{iuxta secundum canonem de elif quiescente.}$
--	---	---

Ita & in cæteris coniugationibus hamze ob dsham, kesre, aut aliud hamze mutatur, aut excidit, secundum Canones memoratos: reliqua omnia perfecta sunt.

Hamzata autem Ain & Lam eandem quoq. rationem sequuntur: vt,

$\left. \begin{array}{c} \text{سَائِل} \\ \text{هَائِل} \end{array} \right\} \text{pro}$	$\left. \begin{array}{c} \text{سَائِل} \\ \text{هَائِل} \end{array} \right\} \text{instar}$	قَاصِر
$\left. \begin{array}{c} \text{سَائِل} \\ \text{هَائِل} \end{array} \right\} \text{pro}$	$\left. \begin{array}{c} \text{سَائِل} \\ \text{هَائِل} \end{array} \right\} \text{instar}$	قَصِر

Sed obseruandum est hamzata Ain interdum etiam, etsi rarius, coniugari more quiescentium, ita vt hamze vocali suâ abiectâ, vel ad litteram præcedentem giczm habentem reiectâ, quiescat: vt سَائِل pro سَائِل, سَائِل pro سَائِل, سَائِل pro سَائِل: vbi vtrumque elif excidit, radicale quidem, secundum quartum canonem و & ي: imperatiuum verò, secundum Canonem imperii.

CAPVT SEPTIMUM.

De verbo Quiescente Phe و ي.

VERBA quiescentia sunt quæ radicalem aliquam habent و vel ي, siue prima ea sit, vt وجد *inuenit*, يسر *alea ludit*, siue secunda, vt قول *dixit*, بيع *vendit*, siue vltima, vt رمى *iecit*, غزو *oppugnavit*.

Ac quiescentia quidem Phe و exiguam habent anomaliam; quæ in eo potissimum consistit, quod و excidit in Futuro actiuo primæ coniugationis, cum penultima eius litera habet kesre (quod hîc plerisque etiam illis verbis contingit, quorum secunda radicalis in præterito kesre habet:) vt,

وعد <i>assignauit</i>	} Fut. {	يعد	} pro {	يؤعد	} vt {	يضرِبُ
ورث <i>hereditauit</i>		يتر		يؤثر		
ومق <i>amauit</i>		يمق		يؤمق		

Quod etiam Imperatiuo tunc accidit: vt مؤق pro أوعد, مؤق pro مؤق, & Infinitiuo cum est formæ فَعْلَة, vt وعدة pro وعدة, مؤقة pro ومقة; si verò alius formæ est, regulariter formatur, vt وعدا, نضرا.

Cum autem penultima rad. in futuro kesre non habet, regulare est, vt يوجل *timuit*, يوجه *tendit*; in ي mutant, dicuntque ياجل; alii in ي mobile, ييجل; alii in ي quiescens post kesre quod ponitur loco phatha literarum sic & Imperatiuus vt اوجه, at si | habet kesre, و mutatur in ي, secundum primum canonem و: vt ايجل, pro اوجل, instar اعلام.

Sed

Sic & sine gutturali *يُنْزِرُ* finit, ab inusitato in Præter. & Part. *وَنَزَرَ*.
 Quiescentia autem Phe *ي*, mutant illud in *و* cum giez in habet post
 dham, secundum primum canonem *ي*: vt *أَيَسِرُ* *dines fuit* habet
 in Futur. *يُوسِرُ* pro *يُسِرُ* instar *يُنْصِرُ*, & in Participio *مُوسِرٌ* pro
مُنْصِرٌ vt *مُيَسِرٌ*.

اِتَّعَدُ	} pro {	اَوْتَعَدُ	} pro {	اِتَّسَّرُ	} pro {	اَيْتَسَّرُ
يَتَّعَدُ		يُوتَعَدُ		يُتَسَّرُ		يُيْتَسَّرُ
مُتَّعَدُ		مُؤْتَعَدُ		مُتَسَّرُ		مُيْتَسَّرُ
اَتَّعَادُ		اَوْتَعَادُ		اِتَّسَارُ		اَيْتَسَارُ

اَيْتَسُرْ اَوْتَعَدْ اَيْتَعَدْ
 يَتَسُرْ يُوْتَعَدْ يَأْتَعَدْ
 مُتَسِرْ مُوْتَعِدْ مُوْتَعِدْ
 اَيْتَسُرْ اَوْتَعَدْ اَيْتَعَدْ
 يَتَسُرْ يُوْتَعَدْ يَأْتَعَدْ
 مُتَسِرْ مُوْتَعِدْ مُوْتَعِدْ

De Quiescente Ain.

QUIESCENCIA Ain ab Arabibus vocantur Concaua, suntque ea quæ habent mediam radicalem و vel ي, quæ in prima, quarta, septima, octaua & decima Coniugatione aut excidunt aut vocali sua amissa quiescunt; vnde maximam in iis hæc verba habent irregularitatem.

Paradigmata primæ Coniugationis sunt huiusmodi.

Concauum و

Præteritum.

Plur.	Dual.	Sing.	
قَالُوا	قَالَا	قَالَ	3.
قُلْتُمْ	قُلْتُمَا	قُلْتَ	2.
قُلْنَا		قُلْتُ	1.

Futurum.

Plur.	Dual.	Sing.	
يَقُولُونَ	يَقُولَانِ	يَقُولُ	3.
تَقُولُونَ	تَقُولَانِ	تَقُولُ	2.
نَقُولُ		أَقُولُ	1.

Imperatiuus.

Plur.	Dual.	Sing.
قُولُوا	قُولَا	قُلْ قَوْلِي

Participium.

Plur.	Dual.	Sing.
قَائِلُونَ	قَائِلَانِ	قَائِلٌ
قَائِلَاتٌ	قَائِلَتَانِ	قَائِلَةٌ

Infini-

Infinitivus.

يُؤَلِّقُ.

Concavum ي

Præteritum.

Plur.			Dual.			Sing.		
Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.
بَعْنَ	بَاعُوا	بَعْنُ	بَاعَتَا	بَاعَا	بَاعَا	بَاعَتْ	بَاعَ	بَاعَ
بَعْنُ	بَعْنُ	بَعْنُ	بَعْتُمَا	بَعْتُمَا	بَعْتُمَا	بَعْتِ	بَعْتِ	بَعْتِ
	بَعْنَا	بَعْنَا				بَعْتُ	بَعْتُ	بَعْتُ

Futurum.

Plur.			Dual.			Sing.		
Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.	Fœm.	Com.	Masc.
يُبَعْنَ	يُبَاعُونَ	يُبَعْنُ	يُبَاعَتَانِ	يُبَاعَانِ	يُبَاعَانِ	يُبَاعُ	يُبَاعُ	يُبَاعُ
يُبَعْنَ	يُبَعْنَ	يُبَعْنَ	يُبَعْتَانِ	يُبَعْتَانِ	يُبَعْتَانِ	يُبَعِ	يُبَعِ	يُبَعِ
	يُبَعْنَا	يُبَعْنَا				يُبَعُ	يُبَعُ	يُبَعُ

Imperativus.

Plur.		Dual.		Sing.	
Fœm.	Masc.	Com.	Fœm.	Masc.	
بَعْنَ	بَاعُوا	بَاعَا	بَاعِي	بَاعِي	بَاعِي

Participium.

بَاعٍ بَائِعَةً | بَائِعَانِ بَائِعَتَانِ | بَائِعُونَ بَائِعَاتُ

Infinitivus.

يُبَاعُ

De Præterito.

In tertiis personis (excepta plurali fœm.) و & ي vocali sua abiectâ mutantur in ى quiescens post phatha primæ radicalis, vt sint pro

قَوْلٌ قَوْلَتْ قَوْلًا قَوْلْتَا قَوْلُوا
يُعْ يِعُ يَعِي يَعَتَّ يَعِئَاتُ يَعِئَاتُ

& sic quoque cū media habet kesre vel dšham, vt خَاف *timuit* pro
 هَيب *pauit* pro طَوَّل *longus fuit*, pro خَوْفٌ *longus fuit*.

In reliquis ipsæ excidentēs (iuxta Canonem quartum, & (ي) vocalem suam ad litteram præcedentem, cuius vocalis perditur, reiiciunt, immutatam quidem si est kesre vel dšham, ut:

خَوُوتْ	{	pro	خَوُوتْ	خَوُوتْ	خَوُوتْ
طَوُوتْ			طَوُوتْ	طَوُوتْ	
هَوُوتْ			هَوُوتْ	هَوُوتْ	

at mutata, si est phartha; in dīsham quidem cūm quiescens est, ve

قُولْتُ قُولْتُ قُولْتُ } pro قُولْتُ قُولْتُ قُولْتُ &c.

in kesre verò cùm est ي, vt

بيعت بيعت بيعت } pro بيعت بيعت بيعت &c.

Itaque prima radicalis concaviorum ي in istis personis kesre perpetuò habet: nam formam فَعَلَ inueniri in iis non puto: at in concavis وِشَام, à formis فَعَلَ & فَعِل, vel kesre à فَعَلَ.

De Futuro.

PENULTIMA radice si in Præterito phatha habet, id hîc quiescentia

in

و in dsham, quiescentia ي in kesre mutant; vt يَقُولُ, يَبِيعُ, si kesre, in phatha, vt يُخَافُ, يُهَابُ, si dsham, id regulariter manet, vt يَطُولُ. reiiicitur autem ea vocalis ad primam radicalem, vt secunda in eâ quiescat, quod fit absque vllâ mutatione si sit dsham vel kesre, at conuersione quiescentis in I, si phatha: vt in exemplis allatis: ponuntur enim pro يَقُولُ, يَبِيعُ, يُخَافُ, & يَطُولُ. At in plurali fœm. ob giezim literæ sequentis (iuxta Can. quartum و & ي) quiescens excidit, diciturque يُخَافُنَ, يَبِيعُنَ, يَقُولُنَ, pro يُخَافُونَ, يَبِيعُونَ, يَقُولُونَ, quod & eâdem de causâ in Apocope iis personis accidit quarum tertia radicalis giezim recipit: vt,

يَقْدُ أَقْدُ تَقْدُ يَقْدُ
 يَبِعُ أَبِعُ تَبِعُ يَبِعُ
 يُخَفُ أَخَفُ تُخَفُ يُخَفُ

De Imperativo.

ELIF hîc non præfigitur ob Canonem imperii: accipit enim prima vocalem secundæ, quæ quiescit expressa, præterquam in singulari Masculino & Plurali Fœm: vbi excidit ob giezim tertiæ radicalis, vnde in singul. mascul. cum ١ Paragogico, quod tertiæ dat phatha, redit, vt يَقُولُ dic, يَبِيعُ vende, يُخَافُ time.

De Participio.

Hîc secunda ob elif quiescens, quod primæ postponitur, cogitur ad motum (duæ enim quiescentes concurrere nequeunt) à quo abhorrens in locum suum substituit hamze seu elif mobile, quod secundum Canonem primum de I mobili in ي mutatur: itaque قَائِلٌ est pro قَائِلٌ, & hoc pro قَائِلٌ, & hoc pro قَائِلٌ.

De Infinitivo.

Infinitivus regularis est.

Passivum Concaui و.

Præteritum.

Plur.	Dual.	Sing.
قِيلُوا قِيلَ	قِيلَا قِيلَا	قِيلَ قِيلْتَ
قِيلْتُمْ قِيلْتُمْ	قِيلْتُمَا	قِيلْتَ قِيلْتَ
قِيلْنَا		قِيلْتُ

Futurum.

Plur.	Dual.	Sing.
يُقَالُونَ يُقَالُونَ	يُقَالَانِ يُقَالَانِ	يُقَالُ يُقَالُ
يُقَالُونَ يُقَالُونَ	يُقَالَانِ	يُقَالُ يُقَالُ
يُقَالُ		يُقَالُ

Participium.

مَقُولٌ مَقُولَةٌ | مَقُولَانِ مَقُولَتَانِ | مَقُولُونَ مَقُولَاتٌ

Passivum Concaui ي.

Plur.

Dual.

Sing.

يُبْعَوْنَ يُبْعَوْنَ	يُبْعَا يُبْعَا	يُبْعُ يُبْعُ
يُبْعُونَ يُبْعُونَ	يُبْعُمَا	يُبْعُ يُبْعُ
يُبْعَانِ		يُبْعُ

Futu-

Futurum.

Plur.	Dual.	Sing.
يُبَاعُونَ يُبْعُنْ	يُبَاعَانِ	يُبَاعُ
تُبَاعُونَ تَبْعُنْ	تُبَاعَانِ	تُبَاعُ
تُبَاعُ		أُبَاعُ

Participium.

Plur.	Dual.	Sing.
مُبيِعُونَ مُبْيَعَاتُ	مُبيِعَانِ مُبْيَعَتَانِ	مُبيِعٌ مُبْيَعَةٌ

De Præterito.

MEDIAE radicalis vocali kesre ad primam, cuius vocalis perditur, reiectâ, ipsa quiescit, expressa quidem in tertiis personis (exceptâ plurali fœm.) & immutata in concavis ي, at conuersa in ي iuxta primum canonem و, in concavis و; abiecta verò in reliquis: quarum propterea formæ Passiuæ in concavis ي cum Actiuis coïncidunt, at ex circumstantiis orationis facillè ab iis discernuntur.

Sed obseruandum est mediam radicalem, vocalem suam kesre interdum non reiicere ad præcedentem, sed abiicere, ita vt vice versâ و maneat, & ي in و mutetur iuxta Can. primum ي: in primis autem & secundis personis tertiâque fœm. pluralis Concaua و, non concaua ي, cum Actiuis coïncidant, dicaturque

قول قولت قولت قلت قلت &c.
 بوع بوعت بوعت بعت بعت &c.

De Futuro.

MEDIAE radicalis vocali ad primam retrocedente, و & ي mutantur in ي quiescens, quod regulariter in Plur. fœm. excidit: est itaque يبيِع pro يَبَاع, يَقُول pro يُقَال.

De

Passiua.

أُقِيدُ يُعَالُ مُعَالٌ	أُبَيْعُ يُبَاعُ مُبَاعٌ
أُنْقِيدُ يُنْعَالُ مُنْعَالٌ	أُنْبَيْعُ يُنْبَاعُ مُنْبَاعٌ
أُؤْتِيدُ يُؤْتَالُ مُؤْتَالٌ	أُؤْتَبَيْعُ يُؤْتَبَاعُ مُؤْتَبَاعٌ
أُسْتَقِيمُ يُسْتَقَامُ مُسْتَقَامٌ	أُسْتَبَيْعُ يُسْتَبَاعُ مُسْتَبَاعٌ

Vides hîc non differre Concaua و à Concauis يي : & Participia quoque Passiua septimæ & octauæ Coniugat. coincidere cum Actiuis, sed vsus & circumstantia textus ea discernunt. In Infinitiuus quartæ & decimæ Coniugationis و & يي phatha suo ad præcedentem giezmatam reiecto, in elis quiescens mutantur, post quod ا illud quiescens quod ad formationem infinitiui vltimæ præponitur in أَنْصَارًا & اسْتَنْصَارًا excidit, ob causam in Participio allatam, sed ad compensationem eius 8 in fine accedit, diciturque اَوَالَةٌ pro اَوَالًا, اسْتَقَالَةٌ pro اسْتَقَالًا. Septimæ & octauæ Coniugationis Infinitiuus mediam regulariter mouent, sed Concaua و eam insuper in يي mutant, vt patet in Paradigmatæ.

Reliquæ Coniugationes perfectè inflectuntur, vt

قَوْلٌ يُقُولُ قَوْلٌ مُقُولٌ تَقْوِيلًا
قَاوِلٌ يُقَاوِلُ قَاوِلٌ مُقَاوِلَةٌ
بَيْعٌ يُبَيْعُ بَيْعٌ مُبَيْعٌ تَبْيِيعًا
بَائِعٌ يُبَائِعُ بَائِعٌ مُبَائِعٌ مَبَايِعَةٌ

& sic quoque تَقُولُ, تَقَاوُلُ, تَقَاوُلُ, تَقَاوُلُ, تَقَاوُلُ, & cætera.

Quin & verba quædam mediam و vel يي habentia in primis illis

Coniugationibus regulariter etiam inflecti reperies, vt

عَوْرُ *monoculus fuit*
يَعْوُرُ
إِعْوُرُ
عَاوُرُ
صَيْدُ *venatus est*
يُصَيِّدُ
أُصَيِّدُ
صَايِدُ

& sic quoque
أَعْوُرُ
أَنْعَوُرُ
أَغْنَوُرُ
أَسْتَعْوُرُ
أُصَيِّدُ
أَنْصَيِّدُ
أَصْطَيِّدُ
أَسْتَصَيِّدُ

quædam etiam in prima coniugatione imperfecta esse; in quarta, verò, modò perfecta, modò imperfecta; vt,

أَرَوَّحُ & أَرَّاحُ } in أَفْعَلُ habet
أَغِيْمُ & أَغَامُ }
رَاحَ *quiescit*
عَامَ *exhalauit*

Sic concaua و in decima Coniug. sæpissimè perfectè etiam coniugantur: vt أَشْتَصُوبُ & أَشْتَصَابُ, أَشْتَوْجِبُ & أَشْتَجَابُ. quin non-nemo Grammaticorum id perpetuò ait liberum esse, quod non probo.

C A P V T N O N V M.

De uerbo Quiescente ل.

Q VAE ultimam radicalem habent و vel ي defectiua propriè vocantur ab Arabum Grammaticis, & hoc modo flectuntur in primâ Coniugatione.

Actiuum Defectiuum و.

Præteritum.

Plur.	Dual.	Sing.
عَرَوْا	عَرَوَا	عَرَا
عَرَوْنَ	عَرَوْتُمَا	عَرَوْتَ
عَرَوْدُمْ	عَرَوْتُمَا	عَرَوْتَ
عَرَوْتُنَّ	عَرَوْتُمَا	عَرَوْتَ

Futu-

Futurum.

Plur.	Dual.	Sing.
تَغْزُونَ تَغْزَوَانِ يَغْزُو	يَغْزَوَانِ تَغْزَوَانِ تَغْزُو	تَغْزُو تَغْزُو اَغْزُو

Imperativus.

Plur.	Dual.	Sing.
اَغْزُوا اَغْزُوا اَغْزُوا	اَغْزُوا اَغْزُوا اَغْزُوا	اَغْزُوا اَغْزُوا اَغْزُوا

Participium.

Plur.	Dual.	Sing.
عَاْزُونَ عَاْزُونَ عَاْزُونَ	عَاْزُونَ عَاْزُونَ عَاْزُونَ	عَاْزُونَ عَاْزُونَ عَاْزُونَ

Infinitivus.

عَزَوْا

Activum defectivum ي

Præteritum.

Plur.	Dual.	Sing.
رَمَوْا رَمَوْا رَمَوْا	رَمَوْا رَمَوْا رَمَوْا	رَمَوْا رَمَوْا رَمَوْا

Futurum.

Plur.	Dual.	Sing.
يُرْمُونَ يُرْمُونَ يُرْمُونَ	يُرْمُونَ يُرْمُونَ يُرْمُونَ	يُرْمُونَ يُرْمُونَ يُرْمُونَ

I 2

Impe-

Præter phatha habet, id hæc (vt in Concauis) quiescentia و in dsham, quiescentia ي in kesre mutant: vt يَرْمِي وَيَعْرُو: sed & ob gutturalem manet, sicut in perfectis, vt رَعِيَ يَرْعِي si dsham, id regulariter manet, vt يَسْرُو, quod flectitur vt يَعْزُو: si kesre, id in phatha mutatur, vt يَرْضِي; vbi & pro و est ي instar elif quiescens, iuxta posterius membrum Canonis tertii و. ponitur enim pro يَرْضُو, flectiturque hoc modo.

يَرْضِي	يَرْضِيَانِ	يَرْضَوْنَ
يَرْضِي	يَرْضِيَانِ	يَرْضَوْنَ
أَرْضِي	أَرْضِيَانِ	أَرْضَوْنَ

In plurali masculino, & singulari secundæ personæ feminino, ob concursum literarum debiliū fit contractio, quæ aufert differentiam pluralis mascul. à plur. fœm. cum penultima Futuri habet dsham, vt patet in يَعْزُونَ & يَعْزُونُ, & singularis fœm. secundæ personæ à plur. fœm. secundæ personæ, cum penultima possidet kesre vel phatha, vt in يَرْضِيَانِ & يَرْضِيَانِ.

Præpositis particulis giezmantibus, vltima radicalis non recipit giezim, sed excidit, & و regulariter abiicitur, hoc modo

Plur.	Dual.	Sing.
يَعْزُونَ	يَعْزَوَانِ	يَعْزُو
يَعْزُونَ	يَعْزَوَانِ	يَعْزُو
يَعْزُونَ	يَعْزَوَانِ	يَعْزُو

Et sic quoque لَمْ يَرْضِي & لَمْ يَرْضِيَانِ: sed interdum, licet rarissime, manere vltimam reperies, dicique لَمْ يَرْضِي و لَمْ يَرْضِيَانِ.

At cum particulae phathantes praemittuntur, ultima regulariter recipit phatha; ut,

تَغْزُو	تَغْزُو	ن
تَغْزُو	تَغْزُو	
أَغْزُو		

&c. تَرْمِي تَرْمِي } لن
أَرْمِي

Nisi penultima habeat phatha; tunc enim obstat Canon tertius ي, ut, لن تَرْصِي تَرْصِي &c. Sic & interdum manet quiescens post dsham, sed rarissime; ut لن نَعْزُو.

De Imperativo.

Imperativus ut in perfectis fit à futuro giezmato, praefixo | imperativo, ut أَغْزِ, أَزْصِ, أَزْصِ: crediturque cum Nun paragogico tertia radicalis abiecta in singulari masc. ut أَغْزُونِ, أَزْصِينِ. In sing. foeminino & plur. masculino adhibetur contractio, eo prorsus modo quo in Futuro.

De Participio.

In singulari masc. و finale post kesre mutatur in ي, iuxta Can. secundum و, fitque غَازِي pro غَازُو & quia le finale post kesre nequit habere dsham iuxta quartum canonem ي, id abiicit, eiusque Nun ad praecedentem reiecto ipsa etiam excidit, ut غَازِي pro غَازِي, sicut eo amisso manet, ut أَلْغَازِي pro أَلْغَازِي (nam articulum tollere nun ultimae vocalis post discas.) Eadem est ratio defectivi ي, ut رَامِ pro رَامِي, & quia ي finale post kesre etiam respuit kesre, iuxta eundem canonem quartum, dicitur etiam in genitivo

غَازِي

عَزِيًّا & رَامِيًّا pro عَزِيٍّ & رَامِيٍّ. At accusatiuus est regularis, عَزِيًّا
 pugnantem, رَامِيًّا proiicientem. In عَزِيٍّ & رَامِيٍّ redit abiectum,
 quia extra finem dictionis collocatur, & in عَزَاوُن fit contractio, vt
 in Futuro.

De Infinitiuo.

Infinitiuus est regularis.

De Passiuo.

Passiui similis est ratio: vt,

Defectiuum ي	Præteritum	Defectiuum و
عَزِيَّتْ	رَمِيَّتْ	عَزِيَّتْ
&c. عَزِيَّتْ	رَمِيَّتْ	&c. عَزِيَّتْ
عَزِيَّتْ	رَمِيَّتْ	عَزِيَّتْ
Futurum.		
يُعَزِيَّتْ	يُرَمِيَّتْ	يُعَزِيَّتْ
&c. يُعَزِيَّتْ	يُرَمِيَّتْ	&c. يُعَزِيَّتْ
يُعَزِيَّتْ	يُرَمِيَّتْ	يُعَزِيَّتْ
Participium.		
مُعَزِيٌّ	مُرَمِيٌّ	مُعَزِيٌّ
&c. مُعَزِيٌّ	مُرَمِيٌّ	&c. مُعَزِيٌّ
مُعَزِيٌّ	مُرَمِيٌّ	مُعَزِيٌّ

و يُعَزِيٌّ in عَزِيٍّ iuxta canonem secundum عَزُوْ is est pro عَزِيٍّ
 tur in ي quiescens instar elif, iuxta tertium canonem يَزِيٍّ autem
 est pro يَزِيٍّ, secundum tertium canonem يَزِيٍّ, est pro
 مَعَزُوْ

72
 participiali و مَرْمُوي pro مَرْمُوي & per contractionem: & مَعْرُوي in ي conuerso, iuxta canonem tertium و ي & phatha م insu-
 per in kesre mutato. sic & pro مَعْرُوي interdum مَعْرِي dicitur.

Atque huius Coniugationis normam deriuatiuæ omnes sequun-
 tur, vt,

Passiuum.		Actiuum.	
Fut.	Prat.	Futur.	Prat.
يُعْزِي	عُزِي	يُعْزِي	عُزِي
يُعَارِي	عُورِي	يُعَارِي	عُارِي
يُعْزِي	اُعْزِي	يُعْزِي	اُعْزِي
يَتُعْزِي	تُعْزِي	يَتُعْزِي	تُعْزِي
يُعْتَرِي	اُعْتَرِي	يُعْتَرِي	اُعْتَرِي
يُسْتَعْزِي	اُسْتَعْزِي	يُسْتَعْزِي	اُسْتَعْزِي
يُرْمِي	رُمِي	يُرْمِي	رُمِي
يُرَامِي	رُورِي	يُرَامِي	رُورِي
يُرْمِي	اُرْمِي	يُرْمِي	اُرْمِي
يُتْرَمِي	تُرْمِي	يُتْرَمِي	تُرْمِي
يُرْتَمِي	اُرْتَمِي	يُرْتَمِي	اُرْتَمِي
يُسْتَرْمِي	اُسْتَرْمِي	يُسْتَرْمِي	اُسْتَرْمِي

Et sic in cæteris Coniugationibus & temporibus primæ Coniugatio-
 nis regulæ obseruantur. solumque notandum est, ي illud quod in
 præteritis defectiui و ponitur loco و, iuxta posterius membrum cano-
 nis

nis tertii و, in primis & secundis personis manere, & diphthongescere cum phatha, dicique, أَغْزَيْتَ أَغْزَيْتَ &c. fecus atque in prima Coniugatione, vbi redit و.

CAPVT DECIMVM.

De Verbo dupliciter imperfecto.

VERBA dupliciter imperfecta, quæ composita vocant Hebræi, simpliciter imperfecta per omnia sequuntur. Classes autem eorum duæ sunt; quarum prima continet ea quæ hamzata sunt & simul quiescentia: quorum quatuor sunt species.

1^a Hamzatum Fe & Quiescens Ain vt أَب reuersus est, quod coniugatur sicutي قَالَ & أَذَر:

Inf.	Part.	Imp.	Fut.	Præ.
أَوْبَا	أَيْبُ	أَبُ	يَأْوُبُ	أَبَ

2^a Hamzatum Lam & Quiescens Ain, vt سَا contristauit, جَا venit, quorum illud coniugatur, vt هَذَا & قَالَ, hoc vt هُنَا & بَاع, exempli gratiâ

Inf.	Part.	Imp.	Fut.	Præ.
سَاوُ	سَايُ	سَاوُ	يُسَاوُ	سَا
جَاوُ	جَايُ	جَاوُ	يُجَاوُ	جَا

3^a Hamzatum Fe & Quiescens ل vt أَتَى venit, quod coniugatur sicut أَذَر & رَمَى vt

Inf.	Part.	Imp.	Fut.	Præ.
أَتَا	أَتَ	أَتَى	يَأْتِي	أَتَى

Dicitur tamen & اذَّ in Imperatiui sing. masculino.

K

4 Ham-

4^a Hamzatum Ain & quiescens Lam, vt **فأَيَّ** recessit, quod coniugatur sicut **رُمِي** & **سَأَلَ**, vt

Part. Imp. Fut. Prat.

فأَيَّ **يُنَافِي** **إِنَّا** **ذَبَّ**

Phatha penultimæ manet in Futuro & Imperatiuo, quia elif est littera gutturalis. Et sic quoque regulariter coniugaretur **رَأَى** vidit; sed ob frequentem vsum hamze abiicit, vocali eius ad præcedentem reiectâ, quoties **ر** giezme habet, adeoque in Futuro & Imperatiuo primæ Coniugationis, vt:

Futurum.			
Plur.	Dual.	Sing.	
يُرُون يُرِيَان	يُرِيَان يُرِيَان	يُرِي يُرِي	
يُرُون يُرُون	يُرِيَان يُرِيَان	يُرِي يُرِي	
يُرِي		أُرِي	

pro **يُرِي** **يُرِي**, &c: sicuti & apud Poëtas interdum, versu id exigente, occurrit.

Imperatiuus.		
Plur.	Dual.	Sing.
رُوا رِيْن	رِيَا	رِي vel رُ

vel cum Nun paragogico.

رِيْن رِيْن | **رِيَان** | **رُون رِيْنَان**

Inuenitur tamen etiâ non rarò regulariter formatus, vt **أَرَا أَرَاي**, &c.

Et in tota Coniugatione quarta **أَفْعَل**, vt

Præteritum.

أَرَى **أَرَت** **أَرَيْت** **أَرَيْت**

Futu-

&c. رِي رِي رِي رِي رِي

Imperatiuus.

Plur.

Dual.

Sing.

ارِ ارِي | ارِيا | ارِوا ارِين

& cum Nun paragogico.

ارِن ارِن | ارِنان | ارِنان

Participium.

مَرْمَرِيَّة | مَرْمَرَان مَرْمَرَان | مَرْمَرَان مَرْمَرَات

Infinitiuus.

ارِاية aut ارِاية vel ارِاية

Quin reliqua etiam verba omnia huius ordinis in Coniugatione hac quarta hamze etiam posse abicere doctissimi tradunt Grammatici, dicique non solum اتِي يَنِي مَنِي fed & اتِي يَنِي مَنِي

Cum ر giesme non habet, regulariter coniugatur راي, nec amittit hamze, vt

Præteritum.

رَاي رَات رَات رَات رَات رَات

Particip.

&c. رَاي رَاية | رَاي رَاي رَاي رَاي رَاي

Inf.

رَايَا

Et sic quoque in participio passiu est مَرْمَرِي vt مَرْمَرِي, licet ر habeat giesme.

Secunda verborum dupliciter imperfectorum classis continet dupliciter quiescentia, quæ ab Arabibus vocantur Inuoluta, suntque duum

generum, Separata & Coniuncta: Inuolutum separatum est quod quiescit primâ & ultimâ, vt *وَقِي* *custodivit* *وَجِي* *ungulam attritam habuit* (equus scilicet) quorum illud flectitur vt *وَعَدَ* & *رُمِي*, hoc verò vt

وَجَدَ & *رَضِي*, exempli gratiâ.

Part. Imp. Fut. Prat. Part. Imp. Fut. Prat.

وَقِي | *اَيَقِي* | *اَقِي* | *اَوَقِي* | *وَجِي* | *اَيُوجِي* | *اُوجِي* | *وَج*

Imperatiuus *قِي* in reliquis personis resumit *ي*, adhibita tamen contractione in sing. & plur. masc. vt

Plur. Dual. Sing.
قِي | *قِيَا* | *قِي*

Sic cum *و* paragogico in singul. masc. *قِي* dicitur.

Inuolutum coniunctum, quod quiescit mediâ & ultimâ, vt *شَوِي* *assauit*, *قَوِي* *valuit*, *حَيِي* *vixit*: quæ perfectè coniungantur quoad mediam, at imperfectè quoad ultimam, *شَوِي* quidem sic vt *رُمِي* *وَرُمِي* verò & *حَيِي* sicut *رَضِي* vt

Infinit. Part. Imp. Fut. Prat.

شَوِي *يَشَوِي* *اَشَوِي* *شَاوِي* *شَاوِي*

قَوِي *يَقَوِي* *اَقَوِي* *قَاوِي* *قَاوِي*

حَيِي *يَحْيَا* *اَحْيَا* *حَايَا* *حَايَا*

Infinitiuus *شَاوِي* est pro *شَوِي*, secundum canonem tertium *و* & *ي* pro *قَاوِي*, iuxta canonem de secunda syllabæ mixtæ littera. *قَوِي* autem est pro *قَاوِي*, ultimo iuxta canonem secundum *و* ob kessre præcedens in *ي* conuerso, vnde definit ultimam penultimæ simi-

similem habere, & Surdum esse: sicuti contra حَيَّي iuxta eundem canonem, و finale in ي conuertens, accipit vltimam penultimæ similem, vnde & more Surdi contractionem non raro patitur, dicitur enim in Præt. حَيَّي & حَيَّي quanquam nonnulli Kesre penultimo ad primam reiecto malunt حَيَّي dicere: & in Futuro يُحْيَا (vbi ي instar elif quiescens, in quod و conuersum erat iuxta Canonem tertium و in ا quiescens mutatur ob ي præcedens, iuxta Canonem tertium ي) & يُحْيِي. Pro Participio حَيَّي vsitatus est adiectiuum حَيَّي. In Infinitiuo و radicale vocali suâ abiectâ quiescit instar elif; quod particulare est. Vide Can. secundum و ي.

Sic in reliquis quoque Coniugationibus hæc verba analogiam quiescentium vltimâ sequuntur: Sed حَيَّي in decima Coniugat. ي prius interdum abiicit, vocali eius ad præcedentem reiectâ; dicitur enim,

اِسْتَحْيَا يَسْتَحْيِي اِسْتَحْيِ مُسْتَحْيٍ اِسْتَحْيَا
اِسْتَحْيِ يَسْتَحْيِ اِسْتَحْ مُسْتَحِ اِسْتَحْ &

Verba tripliciter imperfecta paucissima reperiuntur: suntque hamzata Fe & Inuoluta coniuncta, vt اَوِي recepit, vel hamzata Ain & Inuoluta separata, vt اَوِي stetit promissis: quorum illud coniugatur vt اَتَرُ &

اَسْأَلُ, hoc vt اَسْأَلُ & اَسْأَلُ, hoc vt اَسْأَلُ

Fut.	Part.	Imp.	Fut.	Præt.
اَيَا	اَوِ	اَيُو	يَاوِي	اَوِي
وَاَيَا	وَاَوِ	اِءَا	يَايِ	وَاَيِ

Verba tribus radicalibus aut primis duabus quiescentia nulla dantur: Itaque hæc de Imperfectis, & de verbis in vniuersum sufficiant.

THOMÆ ERPENII
GRAMMATICAE ARABICAE
Liber Tertius,

DE
DE NOMINE.

IN Nomine considerata sunt Qualitas, Species, Forma, Genus, Motio, Numerus, Casus, Declinatio, & Comparatio.

CAPVT PRIMVM.

De Qualitate; ubi de Articulo ال.

QUALITATE Nomen aliud est Substantium, idque Proprium, vt ^{محمّد} *Mahomed*, ^{مكة} *Mecha*, ^{نيل} *Nilus*; aut Appellatium, vt ^{نبي} *propheta*, ^{مدينة} *ciuitas*, ^{نهر} *fluvius*: vel Adiectiuum, vt ^{صغير} *paruus*, ^{أبيض} *albus*: quorum Proprium naturâ sua restrictum & determinatum est, Appellatiuum verò & Adiectiuum latè patentia & vaga, sed restringuntur præfixo Articulo ^{ال} *ô n tò*, vt ^{النبي} *ô prophète*, ^{المدينة} *ô pôlis*, ^{الصغير} *ô mikròs*, ^{الأبيض} *ô lókhòs*, cuius articuli litteream ^ل ante solarem inter pronuntiandum perire, solari in compensationem eius duplicatâ, dictum est Cap. 4. libri primi: | autem eius Vnionis esse, vocalemque suam phatha in fluxu sententiæ abiicere, & consonam sequentem cum præcedentis dictionis aut literæ seruilis vocali vnire, constat ex eiusdem libri Capite quinto. Vnioni autem illi non obstant literæ ^{اوي} quiescentes in vltima vocali præcedentis dictionis, vt

فصرا

نُصْرُوا الْأَخَ adiuuerunt (duo) fratrem, نُصْرُوا الْأَخَ adiuuerunt (complares) fratrem, الْأَخَ أَذْعَرِي adiuua (fœm.) fratrem. Sed *meus, mea, meum*, & *me* dictionibus affixa, vt meliùs audiantur assumunt phatha, quo mediante vniuntur, vt *أَعْطَنِي كِتَابِي* liber meus magnus, *أَعْطَنِي* da mihi librum, pro *كِتَابِي*. si autem præcedat dictio terminata giezem, id in kesre mutatur, vt *ضَرَبْتُ الْإِبْنَ* verberauit (fœm.) filium, *خَذِ الْكِتَابَ* accipe librum, *مَنْ الرَّجُلُ* quis est vir? *عَنْ مَنْ* pro kesre tamen est phatha in *مَنْ* & ab, &c. *مِنْ الثَّمَرِ* ab hominibus; & dsham in terminatione verbali vt *نَصَرْتُمُ الصَّدِيقَ* adiuuistis amicum, & *وَأَ* tertiæ pluralis masc. in defectiuus *ي*, vt *غَزَوْا الْمَدِينَةَ* oppugnauerunt urbem, *رَمَوْا الْأَحْجَارَ* proiecerunt lapides pro *غَزَوْا*. item in affixis *كُمُ* vos, & *وَصَرْتُمُ* illos, & *وَصَرْتُمُ* illorum, vt *نَصَرَكُمُ الصَّدِيقُ* adiuuit vos amicus, *نَصَرَهُمُ اللَّهُ* adiuuit eos Deus.

Sed obseruandum est in libris Mauritanicis vocalem illam præcedentem, cum phatha est vel kesre, ad elif iterari, vt *ضَرَبْتُ الْعَبْدَ* verberasti seruum, *ضَرَبْتُ الْعَبْدَ* verberasti (fœm.) seruum, *ضَرَبْتُ الْعَبْدَ* verberauit seruum: cum verò dsham est, non iterari, sed phatha adscribi *ت* elif, idque in medio, hoc modo, *ضَرَبْتُ الْعَبْدَ* verberavi seruum, *ضَرَبْتُمُ الْعَبْدَ* verberastis seruum: quanquam in nonnullis etiam codicibus superscribi videtur.

Obseruandum quoque est *ل* initiale post Articulum *ال* compendii causâ

causâ interdum excidere, vt *الأنثى*, *المرأة*, *الله*, pro *الأنثى*,
الاله, *الامراة*.

Appellatiuum autem restringitur quoq. constructione, seu regimine genitiui, separati quidem, vt in *عبد الله* *seruus Dei*; coniuncti verò, vt *عبد* *seruus eius*, vnde Articulum tunc non admittit: sicut nec vnquam proprium, quippe naturâ suâ determinatum: multa tamen virorum nomina ex appellatiuis facta possident Articulum, sed vt essentialem, non vt accessorium, e. g. *الحليم*, *القياسم*, quæ tamen & breuitatis causa interdum eum amittunt. Sic & particularum quarundam compositionem Articulus post dicetur ingredi.

C A P V T S E C V N D V M.

De Specie.

SPECIES duplex est, Primitiua & Deriuatiua: Nomen Primitiuum est quod non deriuatur aliunde; vt *الله* *Deus*, *رأس* *caput*, *أخ* *caro*: Deriuatiuum verò quod ab alio deriuatur, estq. Verbale vel Nominale. Verbale est quod deriuatur à Verbo, qualia ferè sunt Adiectiua, vt *أصغر* *paruus*, à *صغر* *paruus fuit*. *عظيم* *magnus*, ab *عظم* *magnus fuit*. *أصغر* *flauus*, à *صغر* *flauus fuit*. *طيب* *bonus*, à *طاب* *bonus fuit*. *أصغر* *adiuuans*, à *أصغر* *adiuuat*, & sic reliqua Participia adiectiuè accepta: Et Substantiua significantia Actorem, Locum vel Tempus actionis, Instrumentum actionis, aut denique actionem ipsam.

Actorem, vt Participia omnia substantiuè accepta: vt *أصغر* *adiutor*, *مالك* *rex, dominator*, *قاع* *seffor*, &c.

Locum, & Tempus actionis: vt *مكتب* *locus & tempus scriptionis*, *مجلس* *locus & tempus sessionis*: fiuntque in prima trilateri coniugatione à Futuro actiuo *م* pro *اتين* posito, & vocali penultima manente cum est phatha:

phatha: vt ^لمُشْغَل locus, & tempus laboris, à ^ليُشْغَل: vel kesre, vt ^لمُضْرِب locus, & tempus verberationis, à ^ليُضْرِب: ^لمُبَيْع locus & tempus emptionis, à ^ليُبَيْع: at in phatha conuerso cùm est dsham, vt ^لمَدْخَل locus & tempus introitus, à ^ليَدْخَل. Duodecim tamen hæc nomina dsham in kesre mutant.

^لمُشْرِق locus ortus, Oriens.

^لمُنْخَر locus spirationis, i. nares.

^لمُغْرِب locus occasus, Occidens.

^لمُنْكَسِك locus sacrificandi.

^لمُرْفَق locus innitendi cubitui.

^لمُطْلِع locus ascensus.

^لمُذْبِت locus cretionis herbarum.

^لمُفْرَق locus separationis capillorū.

^لمُسْقِط locus casus.

^لمُسْكِن locus habitationis.

^لمُجْزَر locus iugulandi camelum.

^لمُسْجِد locus adorationis.

quorum postrema quinque etiam regulariter cum phatha scribuntur: quod & ex sententia quorundam primis etiam sex accidere potest: septimum quoque interdum irregulariter kesre sub م habet, ^لمُنْخَر.

Si autem verbum est quiescens primâ و, penultima perpetuò kesre habet, & و si abiectū est redit: vt ^لمَوْضِع locus & tempus positionis, à ^ليُضَع, ^لمَوْعِد locus, & tempus promissionis à ^ليُعَد, ^لمَوْجِه locus & tempus eundi, à ^ليُوجِه. si verò est defectiuū seu quiescēs vltimâ radicali, penultima perpetuò habet phatha: vt ^لمَرْمِي (pro ^لمَرْمِي secundum Can. tertium ^لي locus & tempus proiectionis à ^ليُرْمِي, ^لمَرْعِي locus & tempus vocationis à ^ليُرْعِي: à ^ليَاوِي tamen ^ليَرْضِي locus & tempus complacentia, à ^ليَرْضِي, و ^ليَدْعو reperitur ^لمَآوِي & ^لمَآوِي cum kesre, locus & tempus mansionis.

Assumitur interdum in Locorum nominibus & in fine, vt ^{لَوْ} ^{مَقْبَرَةٍ} locus sepelitionis, cœmeterium, à ^{يَقْبُرُ} ^{مَشْرِقَةٍ} locus ortus, Oriens à ^{يُشْرِقُ} : ac tum penultima radicalis subinde dsham habet, vt ^{مَقْبَرَةٍ} ^{مَشْرِقَةٍ} à ^{يُظَنُّ} autem existimat fit ^{مُظَنَّةٌ} cum kesre, locus existimationis.

In verbis autem quadriliteris & Coniugationibus omnibus deriuatiuis, formatur Nomen Loci & Temporis à Futur. passiuo posito ^{مُ} pro ^{يُحْزَنُ}, ita vt omninò conueniat cum Participio passiuo : vt ^{يُحْزَنُ} locus & tempus contristationis, à ^{يُحْزَنُ} ^{مُقَامٌ} locus & tempus erectionis à ^{يُقَامُ} : sic ^{يُقَامُ} ^{مُنْقَطِعٌ} locus & tempus abscissionis, ^{يُخْرَجُ} locus & tempus volutationis, ^{يُخْرَجُ} ^{مُخْرَجٌ} locus & tempus tumultuationis.

Instrumentum actionis fit præposito ^{مُ} cum kesre; estque formæ ^{يُفَاتِحُ} ^{مُنْصَارٌ} vel ^{يُنْصَرُ} aut ^{يُنْصَرَةُ} : vt ^{يُفَاتِحُ} quo quid aperitur, clauis, à ^{يُفَاتِحُ} aperuit, ^{يُكْسِبُ} ^{مُكْسِبٌ} verriculum, à ^{يُكْسِبُ} ^{مُكْسِبٌ} mulstra, à ^{يُكْسِبُ} ^{مُكْسِبٌ} mulsit, ^{يُكْسِبُ} ^{مُكْسِبٌ} verrit. Sed ^{يُخْلُ} ^{مُخْلٌ} cribrum, à ^{يُخْلُ} ^{مُخْلٌ} cribrauit, habet dsham super ^{مُ} & media radicali; vt & ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ} (contractè pro ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ}) instrumentum quo contunduntur vestes, à ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ} contudit. Dicitur tamen etiam regulariter ^{يُدَقُّ} & ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ} his adiungunt etiam ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ} ^{مُدَقٌّ} vasculum in quo asseruatur unguentum, ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ} vasculum in quo asseruatur medicina caput purgans, ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ} vasculum in quo asseruatur sibiium. & nonnulli etiam ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ} (pro quo tamen doctissimi Grammatici ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ} scribunt) clauæ theca: sed hæc mihi non videntur actionum significare instrumenta: nulla certè ratione hoc postremum, quod ne verbale quidè est. Actionem ipsam significat infinitiuus reliquorum Nominum more Casibus variatus; vt ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ} verberatio, ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ} contristatio, ^{يُدَقُّ} ^{مُدَقٌّ} col-
luctatio

luctatio, ^٩إِسْتِخْرَاجٌ *eductio*, &c. quin nihil aliud est Infinitivus quàm Nomen verbale adverbiascens, quod elegantiae, & significationis intendendae causâ Verbo apponitur, vt post clariùs patebit.

Ab Infinitiuo autem non terminato ð formatur etiam Nomen ð terminatum, significans actionem vnâ & solitariam, ac repudiâs proinde Adiectiuum ^٩وَاحِدَةٌ *una*; vocaturque ab Arabibus Nomen Vicis, & est à trilateris primæ Coniug. perpetuò formæ ^٩ضَرْبَةٌ: vt ^٩ضَرْبَةٌ *una sola verberatio*, ^٩قُعُودَةٌ *una sola sessio*, ^٩قِيَامَةٌ *una sola statio*; quorû infinitiui sunt ^٩ضَرْبًا, ^٩قُعُودًا, ^٩قِيَامًا: à quadrilateris verò & Coniugationibus deriuatiuis eiusdē formæ cum infinitiuo appposito solùm ð vt ^٩دَحْرَاجَةٌ *una sola volutatio*, ^٩إِحْزَانَةٌ *una sola contristatio*, ^٩إِسْتِخْرَاجَةٌ *una sola eductio*, ab infinitiuis ^٩دَحْرَاجًا, ^٩إِحْزَانًا, ^٩إِسْتِخْرَاجًا, & sic quoque à duobus hisce infinitiuis primæ Coniugationis trilateræ ^٩أَتَيْانَا & ^٩لَقَيْنَا fiunt ^٩أَتَيْتُ & ^٩لَقَيْتُ non ^٩أَتَيْتُهُ, ^٩لَقَيْتُهُ. E. g. ^٩ضَرْبْتُ ضَرْبَةً *verberavi eum verberatione una*, seu *verberando semel*, vel *semel eum verberavi*: ^٩قُعُودْتُ *sedî sessione vnâ*, *semel sedî*. at ^٩ضَرْبْتُ ضَرْبًا est *verberavi verberando*, ^٩قُعُودْتُ قُعُودًا *sedî sedendo*, indeterminatè. Cùm autem Infinitivus terminatur ð, non formatur ab eo Nomen vicis, sed vt vnitas actionis significetur adiicitur ei adiectiuum ^٩وَاحِدَةٌ, vt ^٩رَحْمَةٌ وَاحِدَةٌ *una sola miserescentia*, ^٩إِقَامَةٌ وَاحِدَةٌ *una sola erectio*.

Simili prorsus modo formatur Nomen Specificationis, vt aiunt Arabes, id est, quo specificatur seu determinatur actio generalis (vt cùm dicimus, Hic excellit scriptione, seu in scripturâ, vel, cùm scribit, vbi excellere determinatur & specificatur vocabulo actionis, scriptione scilicet) fit enim additione literæ ð ad Infinitiuum destitutum ð, nec in quadrilateris & Coniugationibus deriuatiuis differt à nomine vicis, vt ^٩إِسْتِخْرَاجٌ *ipse bonus est eductione*, seu *in eductione*: sed in tri-

ضَارِبٌ, & ضَاعِبٌ; quæ si immediatè à verbis deriuari dicantur, verbali-
erunt actorem significantia: vt ضَرَابٌ, مَضْرَابٌ, ضَرْبٌ, ضَرْوَبٌ
& ضَرْبٌ *benè & diligenter seu vehementer verberans, vel vehemens verbe-*
rator. De ضَايِرٌ vide ad Partic. passiuum primæ Coniug. vbi videbis ic
interdum passiuum esse, quod & ضَوْرٌ interdum accidit, sed in Fœ-
minino tantum.

Locale denotat locum significati per primitiuum, & est formæ
مَنْصُورٌ cùm res significatæ copiosæ in eo sunt & abundant, vt مَأْسُودٌ
locus leonibus refertus, ab أَسَدٌ leo, مَبْطُوحَةٌ locus melonibus refertus, à بَطِيخٌ
melo. nec formari potest à nominibus quatuor literas radicales habenti-
bus, vt sunt ضَغَضَعٌ rana, قُعْلَبٌ vulpes. Cùm verò significat locum
seu instrumentum in quo quid reponitur, aut asseruatur vel asseruari
solet, est eiusdem formæ cum verbali significante instrumentum actio-
nis, id est مَنْصَارٌ vel مَنْصَرٌ aut مَنْصُورَةٌ: vt مَقْلَمٌ calamarium à قَلَمٌ
calamus, مَبْوَالٌ & مَبْوَالٌ urinarium à بَوْلٌ urina, مَشْمُوعَةٌ vasculum in
quo ponitur cera, à شَمْعٌ cera, مَبْيُورَةٌ & مَبْيُورٌ theca in qua asseruantur acus,
ab اِبْرَةٌ acus. huc enim referenda sunt hæc & similia, non ad verbalia
significantia instrumentum actionis, vt suprà monui: vbi quatuor attuli
per duplex dîsham scripta huc quoque transferenda.

CAPVT TERTIVM.

De forma Nominum.

FORMA Nominum duplex est, Nuda & Aucta. Nuda est quæ so-
lis radicalibus literis constat, vt عَبْدٌ seruus, رَجُلٌ vir, كِتَابٌ
liber, بَطُولٌ inanitas, otium; عَظِيمٌ magnus, خَنْقٌ difficultas, حَزْرَنْقٌ
aranea;

aranaea, ^{اف} nummularius: Aucta, quæ præter radicales habet vnâ aut plures ex literis feruilibus ^{يتسما}, quæ formationi nominû inferuiunt.

ذكري quidē in fine, ^{فرسي} Persa, & Persicus: ^{سماوي} celestis, ^{حجيز} recordatio, vel in medio, vt ^{لپيلس} lapillus.

ت in principio: vt ^{تطويل} prolongatio, ^{تکبر} superbia: vel in medio, vt in octaua Coniugatione, vt ^{اعتراف} confessio: aut in fine, sed per ^{رحمة} scriptum, vt ^{مisericordia}.

س, solum hîc non feruit, sed cum aliis duabus, sicut in decima Coniugatione, vt ^{استغفار} petitio venia, ^{مستخرج} eductor.

ف initio, vt ^{مضرب} ^{fustis}, ^{مثقلم} ^{pondus}, ^{موضع} ^{locus}, ^{مملكة} ^{regnum}. rarò in fine, vt ^{ابنم} ^{filius}, ^{دردنم} ^{camela edentula}.

ن in principio, sicuti in septima Coniugatione, vt ^{انقطاع} abstinentia, & in fine, vt ^{غفران} remissio.

ا in principio, vt ^{اسود} ^{niger}, ^{اغفال} ^{negligentia}, ^{الزم} ^{breues habens digitos}. & in fine, quo casu elif aliud, sed quiescens ante se habet, vt ^{كبريا} ^{superbia}, ^{عاشور} ^{dies decimus mensis Ramadan}.

C A P V T Q V A R T V M.

De Genere Nominum.

GENVS duplex est, Masculinum & Fœmininum.

Fœminina sunt ex significatione,

1° Nomina mulierum, & quæ mulieribus tantum conueniunt, vt ^{هند} Hinda. ^{مريم} Maria, ^{ام} mater, ^{عروب} mulier amans maritum suum.

2° No-

2° Nomina Regionum & Urbium, vt مصر *Egyptus*, قبرس *Cyprus*,
مكة *Mecha*, عدن *Aden*.

3° Nomina geminorum membrorum, vt يَد *manus*, كَتِف *humerus*, عَيْن *oculus*.

Ex terminatione verò,

1° Terminata ة, vt قِصْعَة *scutella*, خِدَالَة *amicitia*, جَنَّة *hortus*, ظِلْمَة *tenebra*, صَغِيرَة *parua*, طَيِّبَة *bona*.

2° Terminata elif feruili, vt شَيْوَحَاء *multitudo senum*, كَبِيرَاء *superbia*, حَمْرَاء *rubra*.

3° Terminata ي feruili quiescente instar elif, vt نَكْرِي *recordatio*, حَذِيطِي *commistio*, أُولِي *prior, prima*, طُولِي *longissima*.

His addenda اَرْض *terra*, خَمْر *vinum*, بَيْر *puteus*, نَار *ignis*, رِيح *ventus*, نَفْس *anima*, شَمْس *sol*, & alia quædam vsu discenda.

Reliqua Masculina sunt, vt مُحَمَّد *Mahomed*, رَجُل *vir*, أَب *pater*, بَيْت *domus*, دَهْر *fluuius*, صَغِير *paruus*, طَيِّب *bonus*, &c.

Sed vtrumque genus habent, & Dubia sunt literarum nomina, vt أَلْف, &c. quæ sæpiùs tamen fœminina sunt: Communia verò Adiectiua quædam in sequentibus indicanda.

CAPVT QVINTVM.

De Motione Nominum.

MOTIO est nominis Masculini in Fœmininum conuersio: fitque additione terminationis fœminæ, vt اَب *patruus*, اَمَة *amita*, كَرِيم *reuerendus*, كَرِيمَة *reuerenda*.

Accidit

Accidit autem Morio Substantiuis quibusdam Masculinis res potissimum sexum habentes significantibus; vt ^{رَجُلٌ} vir, ^{رَجُلَةٌ} mulier, ^{فَتًى} puellus, ^{فَتَاةٌ} puella, ^{مَالِكٌ} Rex, ^{مَالِكَةٌ} Regina, ^{جَدٌّ} auus maternus, ^{جَدَّةٌ} auia materna, &c. & Adiectiuis, vt ^{كَبِيرٌ} magnus, ^{كَبِيرَةٌ} magna, ^{فَرِحٌ} letus, ^{فَرِحَةٌ} lata, ^{ضَارِبٌ} verberans masc. ^{ضَارِبَةٌ} verberans Fœm. Assumiturque ut plurimum prima fœminina terminatio δ , absque vltiori mutatione, vt apparet in exemplis allatis: Excipiuntur Adiectiua formæ ^{أَفْعَلٌ}; quæ cum sunt positiua, secundam assumere solent terminationem, Elif seruire, & Fœmininum habere ^{فَعْلَاءٌ} vt ^{أَصْفَرٌ} flauus, ^{أَصْفَرَةٌ} flaua, ^{أَهْدَبٌ} longa habens cilia, ^{أَهْدَبَةٌ} Fœm. Cum verò Comparatiua sunt aut Superlatiua, tertiam adsciscunt terminationem, scilicet seruire quiescens post phatha, habentque Fœmininum ^{كَبِيرٌ} maximus, ^{كَبِيرَةٌ} maxima, ^{أَطْوَلٌ} longissimus, ^{أَطْوَلَةٌ} longissima, vt ^{كَبِيرٌ} maximus, ^{كَبِيرَةٌ} maxima.

Quinque tamen Adiectiui formæ Communis sunt generis, & sub eadem terminatione nunc masculinè nunc fœmininè vsurpantur, sunt. quer ^{صَبُورٌ} actiuè sumpta, vt ^{صَبُورٌ} hic & hæc patiens, ^{مُفْعَلٌ} vt ^{مُفْعَلٌ} hic & hæc condians Aromatibus, ^{مُعْطَارٌ} vt ^{مُعْطَارٌ} hic & hæc pauper. ^{مُعْطَارٌ} vt ^{مُعْطَارٌ} avarus, auara. ^{مُعْطَارٌ} vt ^{مُعْطَارٌ} occidens, vel ^{مُعْطَارٌ} hic occisus, & hæc occisa. Inuenies tamen etiam has formas in fœminino interdum assumere δ , vt ^{مُسْكِينٌ} inimicus, ^{مُسْكِينَةٌ} inimica, ^{مُسْكِينٌ} pauper Masc. ^{مُسْكِينَةٌ} Fœm. & sic perpetuò vltima cum substantiuè vsurpatur, vt ^{مُسْكِينَةٌ} ea qua occisa est.

Neutrum genus Arabes non agnoscunt: vnde adiectiua neutra substantiuè vsurpata exprimunt per fœminina, vt ^{وَاحِدَةٌ} vnum deest tibi.

CAPVT SEXTVM.

De Numero.

NUMERI Nominum tres sunt: Singularis, vt رجل سارق *far, vir*; Dualis, vt رجلان سارقان *duo fures, duo viri*, & Pluralis, vt رجال سارقون *complures fures, complures viri*.

Formatur autem Dualis à Singulari, adiecto أن absque vlla mutatione, vt patet in exemplis allatis. ي autem finale quiescens in singulari post phatha hîc fit mobile, vt فتى *puer*, فتيان *duo pueri*, ذكرى *comemoratio*, ذكريان *duo commemoraciones*, مسمى *nominatus*, مسميان *duo nominati*. Et | finale positum pro و iuxta canonem tertium و, redit in و, vt رجاً (quod pro رجو) *spes*, in duali habet رجوان. quæ autem terminantur elif radicali, id retinent, vt قرأ *lectio*: nisi ponatur pro و vel ي iuxta primum canonem و & ي: tunc enim manet, vel in و mutatur, indifferenter, vt كسان *vates* in duali habet كسانان. At elif seruale in و perpetuò mutatur, vt ردا *vestis*, رداان & رداوان. كساوان & حمقاء *stulta*, حمقاءان *due flauæ*, صغراوان *flaua*, صغرا *due stultæ*. ة autem fœmininum in ة mutatur, vt مدينه *civitas*, مدينتان *due civitates*; كبيرة *magna*, كبيرتان *due magna*.

Pluralis fit à Singulari dupliciter, perfectè scilicet aut imperfectè; vnde Plurale aliud est perfectum, quod Sanum vocant Arabes, aliud imperfectum, quod Fractum appellant. Sanum formant potissimum nomina propria rationalium, & Adiectiua formantia fœmininum adiecto ة, cum de rationalibus prædicantur, Masculina quidem adiecto

٧٠, vt مُحَمَّدٌ Mahomed, مُحَمَّدُونَ Mahomedes; مُاصِرٌ adiuuans,
 مُبَيِّنُونَ adiuuantes, فُرِحَ letus, فُرِحُونَ leti, نَبِيٌّ Propheta, نَبِيَّاتٌ
 Prophetæ: Fœminina verò adiecto أَتٌ, vt مَرْيَمٌ Maria, مَرْيَمَاتٌ Mariæ;
 مُاصِرَةٌ adiuuans, Fœm. مُاصِرَاتٌ adiuuantes, فُرِحَتْ leta, فُرِحَاتٌ letæ;
 نَبِيَّةٌ prophetans, Fœm. نَبِيَّاتٌ prophetantes, فَتَاةٌ puella, فَتَوَاتٌ puellæ
 (I in و mutato iuxta Canon. tertium de I mobili.) Nullâ quoque ad-
 hibitâ singularis mutatione, nisi quod & fœmininum excidit, vt mani-
 festum est in exemplis allatis: Sed Masculina terminata ي quiescente
 post kesre id vnâ cum kesre abiiciunt, vt الْقَاضِي index, الْقَاضُونَ
 iudices, non الْقَاضِيُونَ, at finita ي quiescente post phatha, solum ي
 amittunt, manente in eius indicium phatha, cum quo و plurale diph-
 thongescit: vt مُوسَى Moses, in plur. habet مُوسُونَ, non مُوسِيُونَ &
 مُصْطَفِي Mustapha, مُصْطَفُونَ, non مُصْطَفِيُونَ. Et Substantiua
 fœminina perfecta (id est, nō deriuata à verbis imperfectis) nuda, vel solo
 & fœm. aucta, quorum media radicalis habet giezim, illud in plurali mu-
 tant in vocalem talem qualem possidet prima radicalis, vt دَاوُدٌ Daadon,
 nomen mulieris, دَعْدَاتٌ Giumron, nomen mulieris quoque,
 هِنْدٌ Hinda, nomen mulieris, هِنْدَاتٌ scutella,
 جَلْبَاتٌ جَلْبَةٌ: سِدْرَاتٌ malus Punica, سِدْرَةٌ: وَصَعَاتٌ
 ca tamen quorum prima habet dsham vel kesre, giezime etiam retinere
 possunt, vel in phatha mutare: vt,

جُمَرَاتٌ Giumra, جُمَرَاتٌ جُمَرَاتٌ جُمَرَاتٌ
 هِنْدَاتٌ Hinda, هِنْدَاتٌ هِنْدَاتٌ هِنْدَاتٌ
 جَلْبَاتٌ جَلْبَةٌ

جَلَبَات, جَلَبَات, جَلَبَات, جَلَبَات. *ventus*

سَدْرَات, سَدْرَات, سَدْرَات, سَدْرَات. *mal. Fun.*

Plurale fractum est quod formatur imperfectè seu non adiectis وُ وُ & اُ : & fit à plerisque singularibus tam rationalibus, quàm irrationalibus. Formæ autem eius à Nudis trilateris & fœmininis eorum potissimum ortæ, sunt XXII, videlicet,

1 دُصْر	7 نُصْر	13 اُنْصَار	19 دُصْرَا
2 نُصْر	8 نُصْرَة	14 اُدْصِرَة	20 اُنْصِرَا
3 نُصْر	9 دُصْرَة	15 دُوْاِصِر	21 دُصْرِي
4 بُصْر	10 بُصْرَة	16 دُصَارِي	22 دُصَارِي
5 نِصَار	11 بُصْرَة	17 نِصْرَان	
6 دُصُور	12 اُنْصِر	18 دُصْرَان	

Quarum rationem analyticè, brevitatis causâ, visum est proponere, in hunc modum.

Prima نُصْر

fit à singularibus نُصْرَة & نُصْرِي : ut غُرْفَة *canaculum*, غُرْف la.

كَبْر *maxima*, كَبْرَة *rare* à نُصْرَة ut لَحْيَة *barba*, لَحْي *barba*.

Secunda دُصْر

fit à substantiis quatuor literarum quarum ultima non est و vel ي, penultima autem اوي quiescens: ut جِدَار *paries*, جِدَر *parietes*,

عَمُود *columna*, عَمْد *na*: قَضَب *virga*, قَضِيب *os supercilii*, حَجَاج

سُرُر *sed duplicantia*, سُرَر *letica*, دَلِيل *demonstratio*, دَلُول *حَجَج*

secundam interposito | quiescente, vt حجاج, sæpius decimam-
quartam formam obtinent.

Tertia نُصْرُ

fit ab Adiectiuis masculinis formæ أَنْصَرُ, & fœmininis eorum نُصْرَاءُ
vt أَحْمَرُ ruber, & حُمْرَاءُ rubra, حُمْرُ rubri & rubra.

Quarta نُصْرُ

fit à Singulari نُصْرَةٌ vt قُرْبَةٌ vter, tris; حُبَّةٌ annus, حُبَجٌ

Quinta نُصْرُ

fit 1° à نُصْرُ & نُصْرُ vt قَدْاحٌ telum absque cuspide, قَدْاحٌ
رَجَالٌ vir رَجْدٌ رُمَاحٌ hasta رُمَحٌ
2° à نُصْرُ & نُصْرَةٌ vt كَعْبٌ calcaneus, كَعَابٌ scutella,
صُعَابٌ vestis, ثِيَابٌ mutato & post
صُعْبٌ difficilis, صُعَابٌ
kesre in ي ضَيْفٌ diuersorium, ضِيَّافٌ.

3° à Substantiuis نُصْرُ & نُصْرَةٌ non habentibus tertiam radicalem
secundæ similem, aut و vel ي vt جَبَلٌ mons, جِبَالٌ montes: رُقْبَةٌ
collum, رُقَابٌ.

4° ab Adiectiuis نُصِيرُ & نُصِيرَةٌ vt شَرِيفٌ & شَرِيفَةٌ nobilis,
شُرَافٌ non tamen à Participiis formæ نُصِيرُ passiuè sumptis, vt
قَتِيلٌ occisus.

5° ab Adiectiuis نُصْرَانٌ & نُصْرَانَةٌ vt نَدْمَانٌ & نَدْمَانَةٌ pœ-
nitens, نَدَامٌ.

6° ab Adiectiuis ⁹خِصَاةٌ & ⁹خِصَابٌ: vt ⁹خِصَابٌ & ⁹خِصَاةٌ

Sexta **سُدُور**

fit à Substantiuis vt ^{بُزْرٌ} *semen*, & ^{دُصْرٌ}, ^{فُصْرٌ}, ^{قُصْرٌ}, ^{دُصْرٌ}, ^{فُصْرٌ} *exercitus*, ^{جُنْدٌ} *leo*, ^{أَسَدٌ} *dens*, ^{ضَرْوُسٌ} *iecur*, ^{كَبِدٌ} *Et interdum quoque à* ^{شَاهِدٌ} *vt* ^{فَاهِصٌ} *testis*, ^{شُهَدَاءٌ}.

Septima ^٧نصر

fit ab Adiectivo ضَارِبٌ & ضَارِبَةٌ, cuius ultima radicalis non est و vel
ي, ut ضَارِبٌ & ضَارِبَةٌ *verberans*, ضَرَبٌ *verberantes*, Mascul. &
Fœm. Sed differentiæ causâ Masculinum interdum assumit ا ante-ulti-
mam radicalem, hoc modo, ضَرَابٌ *verberantes*, Masc.

Octaua قصرة

fit ab Adiectiuo rationali (seu quod de re rationali prædicatur, formæ
 كَمَلَةٌ, ^{١٠}perfectus, ^{١١}ي: ut ^{١٢}كامل vel ^{١٣}قَامِر non habentis ultimam
 بَرَّة, ^{١٤}inustus, ^{١٥}بَار: قَوْمَةٌ, ^{١٦}flans, ^{١٧}قَائِمٌ: وَرَثَةٌ, ^{١٨}hereditans, ^{١٩}وَارِثٌ

Nona ^٩/_٨ قصرة

fit ab Adiectiuo rationali formæ **قَاصِرٌ** quiescentis vltima: vt **قَاصِرٌ** *proli-*
ciens, **رُصَاةٌ** *oppugnans*, **عُمَرَاءُ**: in quibus vltima radicalis in **ا** quie-
scens conuertitur, iuxta secundum Can. **ي و**.

Decima نُصْرَةٌ

fit à Substantiuo نُصْرٌ : vt كَوْزٌ *vasculum*, vsus, دُبٌّ : كَوْزَةٌ, & à paucis formæ نُصْرٌ & نُصْرٌ, vt رَوْحٌ *maritus*, سُمَا, قَرْدٌ : زَوْجَةٌ, قَرْدَةٌ.

Undecima نُصْرَةٌ

fit à Nominibus نُصْرٌ, نُصْرٌ, نُصْرٌ, نُصَارٌ, نُصَارٌ, & نُصِيرٌ, vt in vbi و in آخره, frater, أَخٌ : شَيْخَةٌ, senex, شَيْخٌ : فَتْيَةٌ, puer, فَتًى, sing. abiectum redit, est enim أَخٌ pro أَخُو. غُصْنٌ, ramus, غُصْنَةٌ : صَبِيَّةٌ, puer, صَبِيٌّ : غُلَامٌ, غُلَامَةٌ : غَزَلَةٌ, ceruus, غَزَالٌ.

Duodecima أَضْرٌ

fit à Substantiuo أَضْرٌ non habente mediam و vel ي : vt وَجْهٌ *facies*, & ي و vbi أَضْبٌ, pipitus murium, صَبِيٌّ : أَدْلٌ, situla, دَلْوٌ : أَوْجَةٌ, ex-cidunt, Nun vocali eorum retrocedente.

& à Substantiuis fœmininis quæ non terminantur & fœminino, & quatuor constant literis quarum penultima est أوي quiescens, vt أَيْمَنٌ, dextra, يَمِينٌ : أَدْرَعٌ, brachium, دِرَاعٌ.

Decima tertia أَضْرٌ

fit à Substantiuis trium literarum, cuiusvis formæ (præter نُصْرٌ, non habentis mediam و vel ي aut ultimam penultimæ similem) : vt كَتِفٌ, humerus, مَرَضٌ : أَمْرَاضٌ, morbus, مُرَضٌ : أَمْطَارٌ, pluvia, مُطَرٌ, أَكْتَفٌ.

أَيْوَامٌ (pro *أَيَّامٌ*, *dies*, *يَوْمٌ*: *أَعْيَانٌ*, *oculus*, *عَيْنٌ*, *mobili*, *Cam. primum* de *ج* *camelus*, *أَبَالٌ* vbi *ج* radicale excidit, iuxta *Can. tertium* *و* *أَطْرَابٌ*, *gaudium*, *طَرَبٌ* (ي *و* *أَرْحَا*, *capius* venit plurale decimum *أَرْحَا*, *mola*, *أَسْمَاءٌ*, *nomen*, *أَسْمٌ* (ي *و* *أَبْنَاءٌ*, *filius*, *أَبْنٌ*, vbi redit vltima radicalis quæ in singulari exciderat, mutaturque in hamze, iuxta eundem canonem.

Decima quarta **أَذْصِرَّةٌ**.

fit à multis Substantivis Masculinis quatuor constantibus literis, qua-
rum penultima est اوي quiescens: vt الله : أقْدَدَةٌ torques, قَدْادٌ Deus (quod compendii causa sic scribitur pro الإله) , vbi | ra-
dicale exidit, iuxta Can. primum de | mobili, أَعْمِدَةٌ columna, عَمُودٌ
libum, أرْعَنَةٌ & sic ferè perpetuò furda, & quiescentia في
formarum نَصَارٌ & نُصَّارٌ vt بَتَاتٌ supellex, أَبْتَّةٌ : إِمَامٌ sacerdos,
أَيْمَةٌ, elif rad. in ي mutated iuxta primum Can. de elif mobili: وَبَاءٌ
أَفْنِيَّةٌ, أَفْنَاءٌ aula, أَوْبِيَّةٌ tunica,

Decima quinta ذواص.

fit à singulari ^٩فَاصِرٌ : vt ^٩طَائِبٌ *sartago*, ^٩طَوَائِبٌ : ac ab-Adiectiuo
^٩فَاصِرٌ & Feminino eius ^٩فَاصِرَةٌ, vt ^٩ضَارِبٌ *verberans* Masc. ^٩ضَارِبَةٌ
verberans Fem. ^٩ضَوَارِبٌ *verberantes* Masc. & Fem. à Masculino sa-
men rationali ^٩فَاصِرٌ rarius hæc forma venit.

THOMAE ERPENII
Decima sexta نُصَايِرُ.

fit à Fœmininis harum decem formarum,

نُصَارُ نُصَارُ نُصَارُ نُصَارُ نُصَارُ
نُصَارَةُ نُصَارَةُ نُصَارَةُ نُصَارَةُ نُصَارَةُ

vt	شَمَالُ sinistra	شَمَائِلُ	سَحَابَةُ nubes	سَحَابِيْبُ
	عَقَابُ calcaneus	عَقَابِيْبُ	حَسَاكَةُ vindicta	حَسَايِكُ
	شَمَالُ sinistra	شَمَائِلُ	رِسَالَةُ epistola	رِسَائِلُ
	عَجُوزُ vetula	عَجَائِرُ	حَمَلَةٌ camela onusta	حَمَائِلُ
	سَعِيدُ n mulieris	سَعَائِدُ	صَحِيفَةٌ pagina	صَحَائِفُ

Decima septima نُصْرَانُ

fit à singulari نُصَارُ & نُصْرُ : vt غُلَامُ puer, غُلْمَانُ nubes tenuis
حُوتُ vt نُصْرُ & نُصْرُ formarum و concavis & sapè etiam à نُصْرَانُ
تَاجُ corona, قَبِيْعَانُ ager, قَوَاعُ : عِيدَانُ lignum, عَوْدُ : حَمِيْتَانُ piscis,
صَبِيْ puer, ظَلْمَانُ iniquus, ظَلَمَانُ : & paucis aliis, vt قَبِيْجَانُ
صَبِيْجَانُ.

Decima octava نُصْرَانُ

fit à Substantiuis نُصْرُ, نُصْرُ, & نُصَيْرُ quorum media radicalis non
est vel ي vt سَقْفُ tectum, سَقْفَانُ regio, prouincia, يَنْدَانُ
رَغِيْفُ libum, رَغْفَانُ.

Decima nona ذَصْرَاءُ

fit ab Adiectiuo rationali ذَصِيرٌ, cuius tertia radicalis non est secundæ similis, aut و vel ي: vt شَرِيفٌ nobilis, كَرِيمٌ honorabilis, بُحْدَاءٌ auarus, ذُخِيلٌ: كَرَمَاءُ.

Vigesima اَذَصْرَاءُ

fit ab Adiectiuo rationali formæ ذَصِيرٌ, cuius tertia radicalis est secundæ similis, aut و vel ي: vt

حَبِيبٌ dilectus,	أَحْبَبَاءُ	contractè pro	أَحْبَبَاءُ
شَدِيدٌ vehemens,	أَشْدَاءُ		أَشْدَاءُ

& in paucissimis perfectis: أولِيَاءُ amicus, وَلِيٌّ أغْنِيَاءُ diues, غَنِيٌّ vt صَدِيقٌ verax, أَصْدَقَاءُ: sicut contrà imperfecta quædam habent ذَصْرَاءُ; vt ذُفْعَاءُ pius, ذُفْعَاءُ.

Vigesima prima ذَصْرِي

fit ab Adiectiuis formæ ذَصِيرٌ & interdum quoque ذَصِيرٌ vel ذَصِيرٌ significantibus dolorem aut destructionem, vt جَرَحٌ vulneratus, هَذَا كَيْ periens, هَذَا كَيْ: قَتَلِي occisus, قَتِيلٌ: جَرَحِي.

Vigesima secunda ذَصَارِي

fit à singulari ذَصْرَاءُ: vt ذَصْرَاءُ virgo, ذَصَارِي, ذَصَارِي ager, ذَصَارِي: ذَصَارِي.

Siquæ autem harum formarum ab aliis etiam singularibus trilateris

98 THOMAS LEXINGTON
& Nudis aut Fœmininis eorum veniunt, id speciale est & notandum. sicuti & obseruanda sunt illiusmodi singularia, quorum Pluralia diuersas habent formas à nominatis: qualia non vsque adeò multa occurrent.

Ea autem singularia quarum formæ in diuersis hâc compârent classi-
bus, diuersa quoque vt plurimum habent Pluralia : sic à نفس^١ anima, sic

عِلْمَانٌ & عِلْمَةٌ ^{puer} غِلَامٌ ^{anima} أَنْفُسٌ & نَفُوسٌ

pueri. رُغْفَانٌ, رُغْفٌ libum, عَيْونٌ & أَعْيَانٌ, oculus, عَيْنٌ

corpus جفن^١ muri سيوان^٢ & اسوار^٣ murus سور^٤ liba أرغفة^٥ &

& عَبْدَانِ, عَبْدُكَ, عَبْدٌ, *seruus*, عَبْدٌ corpora: أَجْعَالٌ & جُفُونٌ

quoque *testis*, *maria*. *أَحْزَرُ* & *أَحْزَرُ*, *أَحْزَرُ*, *أَحْزَرُ* *mare*, *أَحْزَرُ* *serui* *عبيد*

شواهد، شواهد، شواهد testes: non tamen perpetuò omnia illa quæ

à talibus formis deriuari possunt: sic à نَفْس non dicitur, نَفْسٌ,
عَبْدٌ, عَبْدٌ, أَعْبَدُ, nec ab عَبْد dicitur, عَبْدٌ, نَفْسَانِ, نَفْسَانِ, نَفْسَانِ.

&c. interdum verò vnum tantum; vt à رجل vir, folùm fit رجال, ab

negotium, solum negotium: quod usus docebit.

Atque hæc quidem de nudis triliteris : quadrilitera autem nuda, & aucta in superioribus non indicata, cum Fœmininis suis formant plurale fractum assumpto | quiescente post secundam literam, quæ, vt & prima, phatha possidet, sicut tertia kesre : vt sit formæ *نصار*, E. g.

٥. autem fi-
nale excidit: ut vestibulum, مَدْخَلٌ: rana, ضَعْدَعٌ
& ultimam radicalem si præce-

dat **اوي** quiescens, ea manet, vt **قنديل** *candela, lampas*; **قنديل** sed
ob præcedens kesre in **ي** mutata si sit | vel **و**; vt **سنتان** *princeps*,

وَسُلْطَانِ

عَرَقُوبُ: *calcaneus*, عَرَايِبُ: interdum tamen ea excidit, & in fine accedente ad eius compensationem, vt اِبْدِيسُ *diabolus*, & اَسَاكِيْفُ *calcearius*, اِسْكَافُ: اِبَالِيسَةُ & اِبَالِيسُ: *Episcopus*, اُسُقْفُ: sicuti & aliàs interdum accedit ة, vt اَسَاكِفَةُ: hanc etiam pluralis formam adsciscunt adiectiua formæ اَنْصُرُ, de quibus supra in اَنْصُرُ dictum est, vt اَسْوَدُ *niger*, اَسَاوَدُ & comparatiua: vt اَكْبَرُ *maior, maximus*, اَصَاغَرُ *minor, minimus*, اَصَاغَرُ: Pluralia quædam aucta trilaterorum (formatur enim interdum ab vno Plurali aliud ad copiam sermonis,) vt اَطْفَارُ *unguis*, in Plur. habet اَطْفَارُ, vnde formatur secundum plurale اَطْفَائِرُ: sic ab عَرَقُ arteria fit اَسَاوَرُ & ab hoc اَسْوَرَةُ, اَرْمِلَّةُ *armilla*, اَرْمِلَّةُ: & ab hoc اَرْمِلَّةُ, اَرْمِلَّةُ, اَرْمِلَّةُ.

Ad hanc quoque pluralis formam reduci commodè possunt formæ اَصَاغَرُ & اَصَاغَرُ supra positæ, vt inspicienti satis fit manifestum.

Quæ autem quinque vel pluribus constant literis (non annumeratis ة & اَوِي quiescentibus) eandem quidem formam assumunt, sed abiecta tamen litera vna aut pluribus: Nuda enim pentagrammata abiciunt ultimam radicalem, vt سَفَرَجُ *cydonium malum*, سَفَرَجُ: & interdum quoque penultimam, manente ultimâ, vt اَرَانَةُ *aranea*, اَرَانَةُ: & interdum quoque penultimam, manente ultimâ, vt اَرَانَةُ *aranea*, اَرَانَةُ: & اَرَانَةُ *glomus*, اَرَانَةُ. Si tamen penultima est و vel اَوِي diphthongescens post phatha, vtraque manet, vltima scilicet & penultima, sed و in اَوِي mutatur ob kesre præcedens, vt اَوِي *Pharao*, اَوِي: Aucta

verò abiiciunt seruales; vt ^{مخرج} locus volutationis, ^{دخارج} : manet
tamen ^م si seruiat cum ^ن vt ^{منطلق} solutus, ^{مطلق}, vel cum
^{مستخرج} eductor, ^{مخرج} : ^{ست} vt

Observatio de Pluralibus Anomalis.

NOTANDVM est Singularia quædam, Pluralia sua aliunde mu-
tuari: vt ^{أم} mater habet ^{أمهات}, tanquam ab ^{أمه} : ^{فم} : ^{أفواه}, à
^{مياه}, vt à ^{أمواء}, & ^{أما} : ^{عائن}, vt ab ^{عوائن}, ^{فم} : ^{أفواه}, à
^{أفاسي}, ponitur enim pro ^{أفاسي} ; ^{أفاس} homo, ^{أفاسان} : ^{فم} :
sed ob frequentem vsum ^ي excidit : quidam tamen putant poni pro
Plurali regulariter formato ab ^{أفاسين}, nempe ^{أفاسين}, abiecto ^{ين} : &
sic pauca alia de quibus aliàs. Atque hæc de Pluralibus nunc sufficiant.

C A P V T S E P T I M V M.

De Casu.

IN Numero tres sunt Casus, Nominatiuus, Genitiuus & Accusatiuus,
quorum primus ^{رفع}, secundus ^{خفض} & ^{جر}, tertius ^{نصب} ab
Arabibus vocatur. Horum ratione nomina alia sunt Triptota, alia Di-
ptota. Triptota sunt in quibus casus isti tres tribus distinctis termina-
tionibus discernuntur. Diptota in quibus Casus obliqui vnâ termina-
tione continentur, atque adeò quæ duas tantum terminationes agno-
scunt.

Triptota autem sunt

Omnia ferè singularia, & pluralia fracta, terminantque Nomina-
tiuum per ^ا, Genitiuum per ^ي, Accusatiuum per ^ه, vt Nominat. ^{رجل}
vir, Genit. ^{رجل} viri vel viro, (Nam sub Genitiuo Arabum Datiuus
noster

noster & Ablatiuus continentur) Accus. رَجُلًا virum; رِجَالًا viri,
رِجَالًا virorum, رِجَالًا viris, رِجَالًا viros.

Diptota sunt

1° Dualia omnia, habentque Nominatiuum in اِنْ Genitiuum
& Accusatiuum in اَيْنِ vt رَجُلَانِ duo viri, رِجَالَيْنِ duorum vi-
rorum, duobus viris, duos viros: مَدِينَتَانِ duae urbes, مَدِينَتَيْنِ dua-
rum urbium, duabus urbibus, duas urbes.

2° Pluralia sana masculina, habentque Nominatiuum in اُنْ Ge-
nitiuum & Accusatiuum in اَيْنِ vt مُؤْمِنُونَ credentes, مُؤْمِنِينَ cre-
dentium, credentibus, credentes.

3° Pluralia sana Fœminina, habentque Nominatiuum in اَتِ
Genitiuum & Accusatiuum in اَيْتِ vt اُمّهَاتُ matres, اُمّهَاتِ ma-
trum, matribus, matres.

4° Nomina Inuariabilia quæ vocant Arabes, seu quorum vltima
vocalis non admittit Nunnationem: habetque Nominatiuum in اِ, Ge-
nitiuum & Accusatiuum in اِي vt اُتْمَانُ Otomannus, اِتْمَانِ Otomanni,
اِتْمَانُو Otomanno, Otomannum. مَسَاجِدُ templa, مَسَاجِدِ templorum, templis, templis:
اَسْوَدُ niger, اَسْوَدِ nigri, nigro, nigrum.

Sunt autem Nomina inuariabilia

1° Adiectiua Positiua & Comparatiua formæ اَفْعَلٌ vt اَحْمَرُ ru-
ber, اَكْبَرُ maior, maximus. nisi, quod rarius accidit, fœmininum per اِ
formetur, vt اَرْمَلٌ viduus, اَرْمَلَةٍ vidua.

2° Adiectiua terminata اِنْ feruili, quæ non formant Fœmin. ad-
dito اِ: vt اِعْظَبَانُ iratus, cuius Fœmin. est اِعْظَبِي: sic enim etiam
huius formæ quædam Adiectiua mouentur.

3° Terminata elif feruili: vt اَصْفَرُ flaua: vel اِي feruili quiescente

N 3 instar

instar elif; vt *رَكَرِي* recordatio (pro *رَكَرِي* iuxta Can. tertium ي) sic *عَصَبِي* irata, *قَتَلِي* occisi.

4° Pluralia fracta formæ *دُؤَاصِرُ* & *دُضَارِرُ* vel *دُضَارِيرُ*, vt *صَوَارِبُ* verberantes, *ضَغَادِعُ* rana, *قَنَادِيلُ* candelæ, *مَدَاخِلُ* vestibula, *خَزَارِيرُ* vel *خَزَارِقُ* aranea. Sed eæ quarum vltima radicalis est litera quiescens, triptota sunt, vt reliqua Pluralia fracta: quædam tamen kesie penultimum in phatha mutant, & ea huius quoque loci sunt: vt *عَدَارِي* virgines pro *عَدَارِي* in Nominatiuo, *عَدَارِي* in Genit. & Accus. sic *دُضَارِي* Christiani pro *دُضَارِي* & *دُضَارِي*. Cæterum vox *سُرَاوِيلُ* femoralia, aliis est Plur. à *سُرُوَالُ*, & regulariter diptoton, aliis singulare per se, & diptoton ob similitudinem quam habet cum plurali formæ *دُضَارِيرُ*.

5° Nomina propria plurima, & inter cætera Masculina omnia terminata *أَن* vt *عِمْرَانُ* Imran, *عُثْمَانُ* Ottoman, & Barbara pluribus quàm tribus literis constantia; vt *أَبْرَاهِيمُ* Abraham, *إِسْحَاقُ* Isaac, *يَعْقُوبُ* Jacob, *أَدَمُ* Adam, *جَهَنَّمَ* Gehenna, *فَرْدَوْسُ* Paradisus, &c. nec nō Fœminina terminata & fœminino, vt *عِيشَةُ* Aïssa, & cōstantia literis quatuor, *زَيْنَابُ* Zainab; vel tribus quarū media mouetur, vt *سَكَّرُ* Sakar, aut dham ante se habet, vt *جَوَرُ* Gioer. quæ autem tribus constant literis nec terminantur & nisi Barbara sint, modò triptota sunt, modò diptota, vt Nom. *سَقَرُ* Genit. *سَقَرِ*, Acc. *سَقْرًا*, & Nom. *سَقَرُ* Gen. & Accus. *سَقَرُ* sic Nom. *دُعْدُ*, Genit. *دُعْدِ* Acc. *دُعْدًا*, & Nom. *دُعْدُ* Genit. & Accus. *دُعْدُ*. quod & reliquis nominibus inuariabilibus (in poësi potissimùm) interdum contingit; sicut contrà variabilia seu triptota quædam,

quædam, inuariabilia seu diptota subinde fiunt. sed vtrumq. rarum est.

Benè autem hîc meminisse oportet Canonis tertii و, nec non tertii & quarti ي: nam iuxta Canonem tertium و dicitur غَصَوٌ pro غَصُو, baculum, baculi vel baculo, baculum: & iuxta tertium Can. ي, رَحِيًا pro رَحِي, mola, mola, mola, iuxta quartum. verò eiusdem Canonem رَامٍ pro رَامِي & رَامِي proiciens, proicientis, جَوَارِي pro جَوَارِي, puella, puellarum. Excidit enim ي cum adest Nun vocale: quod tamen illîc non monui.

Consideranda autem in hisce casibus sunt Apocope & Permutatio.

Apocope est ٓ Nun Casualis, Vocalis quidem in triptotis, & diptotis pluralibus Fœmininis perfectis: Consoni verò in diptotis dualibus, & Pluralibus Masculinis perfectis. amittunt enim hæc omnia Nun ob Constructionem, tum Regiminis, seu cum sequitur Genitiuus: vt كتابٌ liber, كتابٌ موسي liber Mosi, كتابٌ libri vel libro Mosi, كتابٌ librum Mosi: كتابان libri duo, كتابان librorum duorum, libris duobus, libri duo Mosi, كتابان موسي librorum vel libros duos Mosi, كتابٌ موسي libri Mosi, كتابٌ موسي librorum vel libris Mosi, كتابٌ موسي libros Mosi: بني الله filii Dei, بني الله filiorum, filius vel filios Dei. tum Affixi seu cum annectitur pronomen possessiuum: vt كتابٌ eius liber eius, كتابٌ libri vel libro eius, كتابٌ librum eius, كتابان libri duo eius, كتابان librorum duorum, libris duobus, vel libros duos eius, كتابٌ eius libros eius. Et Nun vocale etiam excidit ob articulum ال tum præcedentem, vt الكتابٌ liber, الكتابٌ libri, الكتابٌ librum; tum sequentem, vt كتابٌ رامي sagittarius, كتابٌ الذي liber qui, كتابٌ الذي librum qui &c.

السَّيْفُ sagittarius regis : excidente enim Nun redit ي abiectum.

Sed أَب pater, أَخ frater, حَم socer, & interdum quoque هُن muliebria, Nun ob constructionem abiicientes (nisi accedat ي, affixum) assumunt eius loco literam quiescentem, in Nominatiuo و, in Gen. ي, in Acc. ا, vt هُوَ أَبُ دَاوُدَ is est pater Davidis, مِنْ أَبِي دَاوُدَ à patre Davidis, رَأَيْتُ أَبَا دَاوُدَ vidi patrem Davidis, أَبُوكَ pater tuus, أَبِيكَ patris tui, أَبَاكَ patrem tuum. Sic ذُو possessor, in regimine (nec aliter vsurpatur) habet genitium ذِي, Accusatiuum ذَا & ذِمَّ os, oris, in Gen. constructo فِي habet, (etiam cum affixo ي,) & Accusatiuo فَا.

Permutatio est Nominatiui cum Accus. accipit enim ille huius terminationem in subiecto enuntiationis cum præcedunt particulae subiecti, quæ sunt

إِن etenim, utique. كَأَن sicuti. لَيْتَ utinam.

أَن quod. لَئِنْ & لَئِكَ sed. لَعَلَّ fortassis.

vt إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ etenim Mahomed stat. إِنَّ مُحَمَّدًا يَرْحَمُ est clemens, عَلِمُوا أَنَّ الْمَلِكَ قَدِيرٌ sciunt quod rex est potens, vbi الْمَلِكُ pro الْمَلِكِ, اللَّهُ pro اللَّهِ, مُحَمَّدٌ est pro مُحَمَّدًا. إِن autem & لَيْتَ assumunt interdum مَا in fine, & tunc إِن semper, لَيْتَ vt plurimum virtutem illam amittit.

Sic لَا non est, immediatè præpositum appellatiuo, ei influxu suo pro Nominatiui dat Accusatiui terminationem, sed sine Nun vocali, vt لَا رَجُلٌ فِي الدَّارِ non est vir in domo: sed iteratum liberè influit in alterutrum, & vtrumque.

De Vocativo.

VOCATIVVS per Accusativum concipitur: vt يا رَجُلًا *o vir*, يا عَبْدَ اللَّهِ *o serue Dei*: nisi sit nominis Proprii aut Appellativi possidentis articulum; vel absolutè positi, quod significat rem quam vocans intuetur, tum enim concipitur per Nominat. sed absque Nun vocali: vt يا أَدَمَ *o Adam*, يا مُحَمَّدَ *o Mahomed*, يَا أَيُّهَا النَّاسُ *o homines*, يا رَجُلَيْنِ *o tu vir*, (quem scilicet aspicio) يَا رَجُلَانِ *o vos duo viri*, يَا نَبِيَّيْنِ *o vos prophetae*. Si quis ad opem inuocetur, adhibetur non rarò Genitiuus præfixo ل: vt يَا لَزَيْدٍ *o Zeidum*, (adiuuus scilicet) vel Accusat. cum ا: vt يَا زَيْدًا. Cum autem Vocatiuo addendum est *mi* vel *mei*, id regulariter fit per affixum ي, vt يَا غُلَامِي *o puer mi*, & phathato ي يَا غُلَامِي; vel omisso, vt غُلَام: rarò per ا vt يَا غُلَامًا, rarissimè per simplex dsham, vt يَا غُلَامًا. pro أَبِي autem *pater mi*, & أُمِّي *mater mea*, interdum dicitur, أَبَتِ vel أَيْتِ & أُمَّتِ vel أُمَّتِ: quod speciale est.

CAPVT OCTAVVM,

De Declinatione.

Ex Numerorum & Casuum supra memoratorum varietate Declinationes exsurgunt quatuor.

Prima triptota est in Singulari & Plurali, (nam Dualis vbique eadem est ratio:) vt

Sing.	Nom. بَيْتٌ	Gen. بَيْتٍ	Accus. بَيْتًا.
Plur.	Nom. بُيُوتٌ	Gen. بُيُوتٍ	Accus. بُيُوتًا.

O

Secunda

Secunda triptota in singulari & diptota in Plurali, vt

Sing. Nom.	فَاصِرٌ, Gen.	فَاصِرٌ, Acc.
Plur. Nom.	فَاصِرُونَ, Gen. & Acc.	فَاصِرِينَ.
Sing. Nom.	فَاصِرَةٌ, Gen.	فَاصِرَةٌ, Acc.
Plur. Nom.	فَاصِرَاتٌ, Gen. & Acc.	فَاصِرَاتٍ.
Sing. Nom.	مُسَجِدٌ, Gen.	مُسَجِدٌ, Acc.
Plur. Nom.	مُسَاجِدٌ, Gen. & Acc.	مُسَاجِدٍ.

Tertia diptota in Sing. & triptota in Plurali, vt

Sing. Nom.	أَحْمَرٌ, Gen. & Acc.	أَحْمَرٌ.
Plur. Nom.	أَحْمَرٌ, Gen. & Acc.	أَحْمَرًا.

Quarta diptota in Sing. & Plurali, vt

Sing. Nom.	أَصْفَرٌ, Gen. & Acc.	أَصْفَرٌ.
Plur. Nom.	أَصْفَرٌ, Gen. & Acc.	أَصْفَرًا.

C A P V T N O N V M,

De Comparatione.

COMPARATIVVS fit à positiuo, præfixo ا, est que formæ أَفْعَلٌ: vt حسنٌ bonus, أحسنٌ melior, صغيرٌ parvus, أصغرٌ minor, حبيبٌ carus, أحبٌ (pro أحب) carior. habetque post se مِنْ vt أَكْبَرُ مِنْ الْمَلِكِ maior rege. si absolutè ponatur aut in regimine, Superlativus est; vt اللَّهُ أَعْلَمُ Deus est scientissimus. أَحْسَنُ النَّاسِ optimus hominum.

De Numeralibus.

NOMINVM Numeralium, quia peculiaria quædam habent, tractatum hîc lubet adicere: sunt autem duplicia; Cardinalia, & Ordinalia. Cardinalia sunt

١	وَاحِدٌ	٦	سِتَّةٌ	٢٠٠	مِائَتَانِ
٢	اِثْنَانِ	٧	سَبْعَةٌ	١٠٠٠	أَلْفٌ
٣	ثَلَاثَةٌ	٨	ثَمَانِيَةٌ	٢٠٠٠	أَلْفَانِ
٤	أَرْبَعَةٌ	٩	تِسْعَةٌ		
٥	خَمْسَةٌ	١٠	عَشْرَةٌ		
٢٠	عَشْرُونَ	٥٠	خَمْسُونَ	٨٠	ثَمَانُونَ
٣٠	ثَلَاثُونَ	٦٠	سِتُونَ	٩٠	تِسْعُونَ
٤٠	أَرْبَعُونَ	٧٠	سَبْعُونَ	١٠٠	مِائَةٌ

Quorum prima duo regulariter formant fœmininum: sequentia octo Masculina sunt sub terminatione Fœminina, & vice versa: reliqua communia. Ea autem quæ terminantur ٠ diptota sunt, vt reliqua dualia, & pluralia perfecta, cætera verò triptota.

Reliqua ex his componuntur, minori numero perpetuò præmisso, idque sine Coniunctione copulatiua vsque ad viginti: vt,

١١	أَحَدٌ عَشَرَ	١٣	ثَلَاثَةَ عَشَرَ
١٢	اِثْنَانِ عَشَرَ	١٤	أَرْبَعَةَ عَشَرَ

& sic de cæteris: ita vt in hac compositione regulariter عَشَرَ sit masculinum,

num, & عَشْرَةٌ fœm. & vtrumque terminetur nuda vocali phatha, idq. in omni casu, præter اِثْنَا عَشْرٌ & اِثْنَتَا عَشْرَةٌ, quorum casus obliquus est اِثْنَيْنِ عَشْرٍ & اِثْنَيْنِ عَشْرٍ.

In reliquis accedit Coniunctio absque vlla mutatione, vt اِحْدَ وَعَشْرِينَ, اِحْدَا وَعَشْرِينَ, & sic de cæteris.

Ordinalia sunt

سادِسَةٌ	سادِسٌ	أَوَّلِي	أَوَّلٌ Primus
سَابِعَةٌ	سَابِعٌ	ثَانِيَّةٌ	ثَانِيٌ
ثَامِنَةٌ	ثَامِنٌ	ثَالِثَةٌ	ثَالِثٌ
ثَاسِعَةٌ	ثَاسِعٌ	رَابِعَةٌ	رَابِعٌ
عَاشِرَةٌ	عَاشِرٌ	خَامِسَةٌ	خَامِسٌ

عِشْرُونَ vigesimus, ma, ثَلَاثُونَ trigesimus, ma, & sic de cæteris denariis; nam in his non differunt Ordinalia à Cardinalibus.

Reliqua ex his componuntur eodem ferè modo quo Cardinalia, vt

عَشْرَةٌ	حَادِيَّةٌ	حَادِي عَشْرٌ	vndecimus
عَشْرَةٌ	ثَانِيَّةٌ	ثَانِي عَشْرٌ	12 ^{us}
عَشْرَةٌ	ثَالِثَةٌ	ثَالِث عَشْرٌ	13 ^{us}

& sic cætera, vt aptota quoque sint per phatha:

حَادِي وَعِشْرُونَ حَادِيَّةٌ وَعِشْرُونَ 21us

& ita reliqua.

CAPVT VNDECIMVM,

De Pronomine.

NOMINIS vicem subeunt Pronomina; quæ sunt Separata, vel aliis vocibus Affixa. Separata sunt triplicia, Personalia, Demonstratiua, & Relatiua: quæ Generibus & Numeris variantur vt Nomina: sed Casus non agnoscunt nisi dualia Demonstratiua & Relatiua, quæ more Nominum diptota sunt.

Personalia autem sunt hæc

Pluralia		Dualia		Singularia	
illi	vos	nos	illi duo, vos duo	ille	ego Masc.
أَنْتُمْ هُمْ		فَحْنُ	أَنْتُمَا هُمَا	أَنْتَ هُوَ	
illa				illa	Com.
أَنْتُنَّ هُنَّ				أَنْتِ هِيَ	Fœm.

quorum ea quæ tertiæ personæ sunt pro verbo substantiuo cuiusuis personæ sæpissimè vsurpantur.

Demonstratiuum autem propinqui est **ذَا** hic, quod sic flectitur:

Plur.	Dual.	Sing.
أُولَئِكَ	ذَانِ ذَيْنِ	ذَا Masc.
	ذَانِ ذَيْنِ	ذَا Com.
	ذَانِ ذَيْنِ	ذَا Fœm.
	ذَانِ ذَيْنِ	ذَا Fœm.

fit quæ demonstratiuum remoti addito **كَ** in hunc modum,

Plur.	Dual.	Sing.
أُولَئِكَ	ذَانِكَ ذَيْنِكَ	ذَاكَ ille.
	ذَانِكَ ذَيْنِكَ	ذَاكَ
	ذَانِكَ ذَيْنِكَ	ذَاكَ

ante quod **كَ** in Singul. & Plur. non rarè assumitur **وَل** vt dicatur

calem; vt كتاب *liber*, كتابي *liber meus*, ac ẽ fœmininum in ًا mutant: vt عمة *amita*, عمتك *amita tua*: nec non hamze vltimum in و vel ي iuxta Canonem primum de Elif mobili. in Verbis autem pellunt | otiosum post و seruire, vt نصرُوا *adiuuerunt*, نصرُوا *adiuuerunt nos*, & terminationi ْتُم *adiiciunt*, ْتُو vt نصرْتُم *adiuistis*, نصرْتُمُو *adiuistis eum*.

Vni autem Verbo duo interdum annectuntur affixa, vt أعطانيه *dedit mihi eum*, َيَكْفِيكَهُم *sufficit tibi, illis*.

Possunt quoque separatim affixa verbis apponi, sed præfixo اِيَّا vt اِيَّاكَ *verberauit te*, اِيَّاي *me*, &c. ضَرَبَكَ & ضَرَبْ *verberauit te*.

Actiones autem reciprocae per nomen نَفْسُ cum affixis exprimuntur, vt أَحَبَبْتَنِي *dilexi me* (quasi dicat, *animam meam*) أَنفُسَكُمْ *dilexistis vos ipsos*, &c. rarissimè per nudum affixum, vt أَحَبَّنِي *diligo me*.

FINIS LIBRI TERTII.

THO-

113

THOMÆ ERPENII
GRAMMATICAE ARABICAE
Liber Quartus,

DE
PARTICVLIS.

CAPVT PRIMVM,

De Particulis coniunctis.

PARTICVLARVM orationis indeclinabilium alia sunt coniuncta, quæ perpetuò aliis vocibus præfiguntur, alia separata. Coniuncta sunt octo literæ اَبْتَسْ وَكَدُو.

ا

habet phatha, estque nota interrogationis, vt اَمَات an obiit? اَمْ تَت an es? اَمْ اَنْفِي an in? & vocandi articulus; vt اَيُّوسُفُ ô Iosephe.

ب

semper possidet kesre, &

1° significat in: vt بِالْمَسْجِدِ in templo.

2° notat instrumentum: vt كَتَبْتُ بِقَلَمٍ scripsi calamo.

3° valet cum, quando vid. subiungitur verbis aduentus & discessus, quæ tum per adducere afferre, abducere auferre, exponuntur: vt اَتَوْا attulerunt librum, دَهَبُوا بِالْغُتْيِ abduxerunt puerum.

4° est iurandi particula, vt بِاللّٰهِ per Deum بِالْأَرْضِ per terram.

5° Nominatiuo præfigitur pleonasticè; vt اَللّٰهُ بِقَدِيرٍ Deus est in

P potente,

potente, id est, potens ^{أَنَا بِمُؤْمِنٍ} ego sum in credente, id est, credens.

6° constructioni verborum peculiariter inseruit: vt ^{مُرِّي} præterit me.

præfigitur nomini ^{اللَّهُ} cum phatha, estque iurandi particula: vt ^{بِاللَّهِ} per Deum.

cum phatha Futuro præfigitur, & valet ^س pōst. vide pag. 33.

habet phatha, & significat *ac, dein*, subiungitque præcedenti id quod re ipsa posterius est, & sequitur, sed sine mora, quo differt à ^{ذِمَّ}. Initio tamen sententiæ, & post dictiones completiuas sæpe redundat, & completiua est. Emphasis egregiam importat, & per *igitur* commodè sæpe reddatur, cum Imperatiuo præfigitur. Exempla passim sunt obuia.

phatha quoque possidet, & significat *sicut, instar*, regitque Genitiuum, nec admittit affixas: vt ^{كَرَجُلٍ} sicut vir.

1° est Datiui nostri nota, regitque Genitiuum, ac obtinet kesre: vt ^{لِرَبِّ} domino: cum affixis tamen habet phatha, vt ^{لَكَ} tibi.

2° significat *ob, propter*, cum kesre: vt ^{ضَرْبَتُهُ لَكَذِبِهِ} verberavi eum ob mendacium eius.

3° denotat *ad*: vt ^{لِلتَّادِيْبِ} verberavi eum ad erudiendum.

4° est vocationis ad opem nota, vt suprà visum fuit.

5° iuramenti particula: vt ^{بِاللَّهِ} per Deum.

6° per pleonasmum eleganter vocibus præfigitur cum phatha, nec mutationem ullam inducit, cum alibi, tum maximè initio prædicati, cuius.

cuius subiectum ante se habet *إِنَّ* ut *إِنَّ اللَّهَ تَعْدِيرٌ* etenim Deus est

potens: *إِنَّ اللَّهَ لَفِي السَّمَاءِ* etenim Deus est in calo: *إِنَّ اللَّهَ لَيُحِبُّ*

الْمُؤْمِنِينَ Etenim Deus amat fideles.

7° præfigitur Præterito cum phatha, vertitque id in Optatiuum. vide Pag. 32.

8° præfigitur Futuro cum kesre, & tunc aut format ex eo Imperatiuum, inducitque apocopen, aut significat *ut*, inducitque antithesin. vide pag. 38. & 39.

9° peculiariter inseruit Verbis: ut *رَدُّكُمْ* pro *رَدُّكُمْ* eiecit vos.

habet phatha, estque 1° coniunctio copulatiua *وَ*, etiam, sed non includit ordinem ut *فَ*.

2° iurandi particula, regitque genit. ut *وَرَبِّ* per Dominum.

3° Præpositio cum, & regit Accusatiuum: ut *جَاءَ الْأَمِيرُ وَالْجَيْشُ* venit Imperator cum exercitu.

Appendix.

مِنْ ما pro *عَمَّا* & *مِمَّا* videntur quoque seruiles esse in *عَنْ* ما & *عَنْ* ما.

CAPVT SECVNDVM,

De Particulis separatis.

PARTICVLAS separatas more nostro visum est distinguere in Aduerbia, Coniunctiones, Præpositiones, & Interiectiones.

Aduerbia Loci.

إِلَى, *إِلَى* *أَيْنَ* unde: *مِنْ* *حَيْثُ* *مِنْ* *أَيْنَ* *ubi*: *حَيْثُ*, *أَيْنَ* *هَاهُنَا*, *هَاهُنَا*, *هَاهُنَا*, *هَاهُنَا* *hic*: *أَيْنَ* *ubique*: *هَاهُنَا*, *هَاهُنَا*, *هَاهُنَا* *quo*, *حَيْثُ*

THOMÆ ERPENII
GRAMMATICAE ARABICAE
Liber Quintus,
DE
SYNTAXI.

CAPVT PRIMVM

De Syntaxi Nominum.

CONCORDIA Substantiui cum Adiectiuo, relatiui cum antecedente, ac Nominatiui cum verbo eadem hîc quæ in aliis linguis. Solùm obseruandum est

1° Plurale inhumanum (sic voco quod non significat homines) eleganter construi modo singularis fœminini: vt جَبَّاتٌ فَجْرِي مَنْ

horti sub quibus currunt flumini. vbi singularia fœminina فَحْتَهَا الْأَنْهَارُ & جَبَّاتٌ & أَنْهَارٌ pluralibus inhumanis.

2° Plurali humano eleganter quoque præponi verbum singulare, eodem ferè genere in Præterito, sed non rarò discrepante in futuro: vt قَالَ النَّاسُ dixerunt homines, يَقُولُ الْحَكَمَاءُ & يَقُولُ dicunt sapientes. si verbum postponatur, omnia sunt regularia: vt النَّاسُ قَالُوا

homines dixerunt & dicent.

Idem de duali habendum.

3° Adiectiuum appositū Vocatiuo vel Nomini affecto à vocula cum Substantiuo suo, interdum non conuenire casu.

Caterum Adiectiuum & Substantiuum eandem partem enuntiationis constituentia hîc etiam in restrictione & absentia eius cōueniunt. id est, si vtrumque pertinet ad subiectum, aut ad prædicatum, ac vnum restrictum est, necesse est & alterum restringi. Substantiuum autem restri-

restrictum est, essentialiter quidem quoduis nomen proprium, & Pronomen personale: accidentaliter verò quoduis appellatiuum habens Articulum initio, aut constructum cum affixo vel genitiuo. Sic adiectiuum essentialiter restrictum, est pronomen demonstratiuum, Accidentaliter, quod articulum habet. itaque dicendum **كِتَابٌ عَظِيمٌ** Abraham fidelis, & **كِتَابُ الْعَظِيمِ** liber magnus, **أَبْرَاهِيمُ الْأَمِينُ** Pater meus reuerendus misit ad me hanc epistolam. Si verò non constituent eandem partem enuntiationis, id non obtinet: vt **هَذَا كِتَابٌ** Deus est potens, **اللَّهُ قَدِيرٌ** hic est liber.

Substantiuum cum Substantiuo genitiuo casu iungitur: vt **يَدٌ** manus hominis: **كُوسٌ دُهَبٍ** filius Mariae: **الْإِنْسَانُ** cyprius auri, id est, aureus: **كُلُّ إِنْسَانٍ** vniuersitas hominis, id est, omnis homo, vel omnes homines. nam **كُلٌّ** est Substantiuum.

Exceptio.

Sed nomen mensurae & ponderis regit mensuratum & ponderatum in Accus. vt **رُطْلٌ زَيْتًا** modius hordei. **شَعِيرًا** libra oliuarum.

Observatio I.

Quædam Subst. assumpto affixo cum præcedente Subst. congruentæ, adiectiua quodammodo fiunt, & constructionem eorum imitantur: vt **نَفْسٌ** anima cum affixo alii subst. appositum valet idem quod ipse, ipsa, ipsum, & **كُلٌّ** vniuersitas, idem quod totus tota totum, conueniuntque cum præcedente subst. **حَبِيبٌ نَفْسُهُ** amicus ipse, quasi dicas, amicus anima eius, **حَبِيبًا نَفْسُهُ** amicum ipsum. **كُلُّهُ** panis totus, **خُبْزٌ كُلُّهُ** panis totius, &c.

Obser-

Observatio II.

Numeri cardinales ratione regiminis substantiua sunt, vnde à tribus ad decem & qui supra 99 sunt regunt numeratum in genitiuo, more reliquorum substantiuorum; sed minor denario plurale cupit, centenarius & maior eo, singulare: vt *ثَلَاثُ جَارِيَاتٍ* tres puella.

أَلْفٌ دِينَارٌ mille denarii. *رَجُلٌ* quatuor viri, *مِائَةٌ* centum viri, reliqui à decē ad centū, vt substantiua ponderis & mensuræ, regunt numeratum in Accus. singulari: *خَمْسَةُ عَشَرَ دِرْهَمًا* quindecim drachmae.

عِشْرُونَ ذِيئًا viginti lupi, &c. Quam constructionem sequuntur, *كَيْنَ رَجُلًا* quot drachmae? *كَيْنَ دِرْهَمًا* quot viri? quæ cum præpositione regunt genitiuum: vt *كَيْنَ دِرْهَمٍ* quot drachmis? *كَيْنَ مِنْ رَجُلٍ* quot viri? At ratione conuenientiae adiectiua sunt, & Masculina Masculinis, Fœminina Fœmininis, Communia vtrisque apponuntur, vt patet in exemplis allatis.

CAPVT SECVNDVM,

De Syntaxi Verborum.

VERBUM *كَانَ* fuit, *صَارَ* factus est, *لَيْسَ* non est, *مَا دَامَ* quamdiu fuit vel mansit, & similia, quæ esse vel fieri significant aut includunt, quæque apud Latinos ante & post se Nominatiuum adsciscunt, hîc pro secundo Nominatiuo, qui scilicet exprimit prædicatum, assumunt accusatiuum: vt *كَانَ اللهُ* Deus est potens, *زَيْدٌ صَارَ غَنِيًّا* Zeydus factus est diues, &c. quod & interdum accidit omisso illo verbo substantiuo, cum subiectū habet ante se *مَا* vel *لَا* non.

Verba actiua pleraque Accusatiuum regunt, plurima genitiuum mediante præpositione *بِ*, *أَلَيْ*, *مِنْ*, *فِي*, *عَلَى*, *رِ*, quod vsu discendum, & ex dictionariis.

Verba

Verba quædam usque adeo tenacia sunt præpositionum, ut eas etiam non sequente nomine exigant : ut, لا أقدر علي أن أقول non possum super ut dicam, id est, nequeo dicere.

[illegible]

Ad *quando* & *quandiu* respondetur per Accusatiuum; ad *quanto tempore*, per genitiuum, præmisso 159.

Gerundium in *do*, seu Participium quomodo res geratur explicans,
per Accus. Participii Actiui effertur: vt *جاء راكبًا* venit equitans, seu
equitando *واقدًا* edit stans, *فأبمًا* vociferatur dormiens.

Gerundium in *dum*, vel vt verbo dicam, *finis*, per Acc. Nominis verbalis exprimitur, vt *تَرْجُمَةً* *verborum eum ad erudiendum*, id est, *ut erudiret eum*.

Quod Latini post *quoad* vel *ratione*, *respectu*, id per nudum Acc. hinc effertur, ut *طَابُ يَسْحَاقُ نَفْسًا* bonus est Isaac *quoad* animam. *مَاتَ يَسُوعُ الْإِلَهِيَّةَ* Non mortuus est Iesus *ratione* naturæ diuinæ, sed mortuus est *ratione* naturæ humanæ.

Infinitivus verbo suo aut alii eiusdem notionis, significationis au-
genda causa appositus, est casus Accusativi, vt ضَرْبًا ضَرْبًا verberavi
sum verberando. قُمْتُ قُمْتُ steti stando.

Atque in his omnibus Accusatiui terminatio aduerbialem significationem nomini videtur inducere.

Pro Infinitiuo autem nostro adhibetur verbale: vt **أُرِيدُ ضَرْبًا** *cupio*
verberationem, id est, verberare, **لَا أَقْدِرُ عَلَى الصُّوبِ** *non possum ver-*
berare:

berare: aut futurum præposito *أَرِيدُ أَنْ أَسْمَعَ* vt *capio audire*. Sed verba Notitiæ & Opinionis eleganter adsciscunt duplicem Accusatiuum: vt *ظَنَنْتُ أَبَاكَ غَنِيًّا* opinor patrem tuum esse diuitem, *عَلِمْتُ* scio Zeydum auarum esse.

CAPVT TERTIVM,

De Syntaxi Particularum.

CONIUNCTIONES copulatiuæ similes casus coniungunt: secus tamen interdum accedit, cum Nomen præcedens est Vocatiuus, aut Nominatiuus cum Accusatiui terminatione: qua de re aliàs.

Præpositiones omnes tum coniunctæ tū separatae regunt genitiuum:

فَحْتَ مَائِدَةٍ sub mensa, &c. *لِلَّهِ* idem: *بَيْتٍ* in domo, *فِي بَيْتٍ*

Sed exceptiuæ, *حَاشَا عَدَا خَلًا* sæpe quoque Acc. regunt, vt: *قَامَ*

الْأَ autem, cum oratio est affirmans, regit Accusatiuum, vt *غَرَّقَ النَّاسَ إِلَّا نُوحًا* sub-

mersi sunt homines præter Noachum. si negans, & nomen vnde fit exceptio subtriceatur, exceptum Nominis subintellecti casum accipit: vt *مَأْقَامَ*

الْأَ non stat (scilicet, quisquam) nisi Zeidun: *مَارَأَيْتُ إِلَّا نُوحًا* non vidi nisi Noachum. si verò exprimatur illud nomen, exceptum indifferenter

aut eiusdē cum illo casus est, aut Accusatiui: vt *مَا قَامَ أَحَدٌ إِلَّا نُوحٌ* non stat quisquam præter Noachum. *بِسْوَ* autem *غَيْرِ*

سِوَا, regulariter perpetuò regunt genitiuum, sed ipsæ terminationem mutant eo modo quo exceptum per *الْأَ*: nam in affirmatione ter-

terminantur phathâ, in negatione, eâ vocali quâ nomen præcedens, aut phatha si nomen illud exprimatur: vt *خَرَجَ الْقَوْمُ غَيْرَ زَيْدٍ* egressus est

populus præter Zeidum, مَا خَرَجَ غَيْرُ زَيْدٍ non est egressus nisi Zeidum, مَا خَرَجَ إِفْسَانٌ غَيْرُ زَيْدٍ non verberavi nisi Zeidum, مَا خَرَجَ غَيْرُ زَيْدٍ & non est egressus quisquam præter Zeidum. &c. Obserua autem per hanc voculam غَيْرُ solere exprimi nostra composita per in: vt غَيْرُ كَمَلٍ imperfectus, غَيْرُ كَمَلَةٍ imperfecta.

FINIS GRAMMATICAE ARABICAE.

Errata crassiora sic corrige.

Pag. 2. lin. 1. & 2. me- dia figura in columnis om- nibus delenda, vt & secunda figura prima columna linea. 12. 13. & 14.	de quoque أَمْرٌ idem s. gnificat.	Pag. 27. lin. 7. lege صَحِيحٌ	82. l. 15. مَدَقٌ ⁽⁹⁾
Pag. 7. lin. 9. قَدِيمٌ	pagina autem 24. Canon est إِسْمٌ in quo p. 11.	Pag. 30. l. 20. فُولَسٌ	87. l. 7. طَيِّبَةٌ ⁽⁹⁾
Pag. 17. l. 12. in pronun- tiatione periculis.	dicuntur de ي affixa, com- moda abesse potest. Canonem autem quantum ي ma- ximè hoc modo compe- nsum.	& l. 25. فُولَسٌ	91. l. 16. نَصْرَةٌ ⁽⁹⁾
Pag. 19. l. 21. pro ف scri- be ق in rebus talibus vt fortissimum.	lin. hoc modo compe- nsum.	pagina 26. linea 4. نَصْرِي	نَصْرِي ⁽⁹⁾
Pag. 20. lin. 11. lege.	finale post kesre non fert dsham vel kesre, sed iis abiectis quiescit, vt	36. l. 22. قَدَصْرًا	92. l. 18. نَصِيرٌ ⁽⁹⁾
أَوَّلِيكِي pro	يُزْمِي pro يُزْمِي	41. l. 11. لَيْتَنْصُرُونَ	104. l. 9. فَا ⁽⁹⁾
أَوَّلِيكِي	si adsit nun vocale, id ad kesre reicitur, & ي pro excidit, vt رَامٍ	47. l. 14. مَفْعَلٌ	116. l. 7. يَوْمِيَدٌ ⁽⁹⁾
linea penultima loca mis- si exempli scribe أَوَّلِيكِي pro	أَيِدٍ درامي ⁽⁹⁾	50. lin. 12. يَعُضٌ	117. l. 4. رُبُّ دَعْوَلٌ ⁽⁹⁾
cinge. & sic pag. 16.	أَيِدِي & أَيِدِي ⁽⁹⁾	Pag. 64. l. 21. يَبْتَاعُ	120. l. 17. قَفِيرٌ ⁽⁹⁾
pro أَيِدِي scribe	vide pag. 103. & eadem pag. 24. l. 17. le. eius post kesre.	Pag. 74. l. 19. زِي	Porrò nomi- nibus non- nullis inuag- riabilibus (de quibus agitur pag. 101.) apponitur pag. 95 96. & alius quibusdam in locis Nun vocale quid delen- dum est. Reliqui errores, si qui sunt, difficultatem nul- lam habent.
Pag. 22. l. 8. lege أَمْرٌ	Pag. 25. lin. 12. lege	& l. ult. أَرِي	76. l. 18. يَقْوِي ⁽⁹⁾
& sub أَمْرٌ comprehen-	مَرْمُوي ⁽⁹⁾ pro مَرْمُوي		

